

รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ

วันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก 2555

เรื่อง การท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนพื้นที่ชุ่มน้ำและชุมชน

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2555
ณ โรงแรมมารวยการ์เดนส์
กรุงเทพมหานคร

รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ

วันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก 2555

เรื่อง การท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนพื้นที่ชุ่มน้ำและชุมชน

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2555
ณ โรงแรมมารวยการ์เดนส์
กรุงเทพมหานคร

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

๕๕๕๕ กล้วยไม้พันธุ์

กล้วยไม้พันธุ์ใหม่และพันธุ์หายาก

๕๕๕๕ กล้วยไม้พันธุ์ใหม่
และพันธุ์หายาก
๕๕๕๕

คำนำ

พ.ศ. 2555 สำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้กำหนดหัวข้อกิจกรรมวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก คือ “Wetland and Tourism : A Great Experience – Responsible tourism supports wetlands and people” ซึ่งมุ่งเน้นเรื่องความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ สำนักเลขาธิการอนุสัญญา ได้จัดทำเอกสารทางวิชาการตามหัวข้อการจัดกิจกรรมวันพื้นที่ชุ่มน้ำ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดการประชุมวิชาการเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลกวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2555 ณ โรงแรมมารวย การ์เดนส์ กรุงเทพฯ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชนที่เกี่ยวข้อง ได้ตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างยั่งยืน สร้างรายได้แก่ประชาชนในพื้นที่ และบรรเทาปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต

ในโอกาสนี้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำรายงานการประชุมในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2555 เรื่อง “การท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนพื้นที่ชุ่มน้ำและชุมชน” เพื่อเป็นประโยชน์แก่นักวิชาการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชน ตลอดจนสาธารณชนที่สนใจโดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเนื้อหาจากการประชุมจะสร้างความเข้าใจและตระหนักในการมีส่วนร่วมของรัฐและเอกชน ทั้งนี้ขอขอบคุณวิทยากรทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมข้อมูลการประชุมและจัดทำเอกสารฉบับนี้รวมทั้งผู้เข้าร่วมประชุมที่ได้กรุณาสละเวลาเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าวพร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นตลอดการประชุม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

ความนำ	3
กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ	
เรื่อง การท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนพื้นที่ชุ่มน้ำและชุมชน	5
ปาฐกถาพิเศษ	
เรื่อง คุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ	7
การอภิปราย เรื่อง วิกฤตน้ำท่วมกับการฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ	
- พื้นที่ชุ่มน้ำที่หายไป	14
- ผังเมืองเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำไว้เป็นแหล่งรองรับน้ำและป้องกันน้ำท่วม	19
- โครงสร้างที่เอื้อกับแหล่งน้ำธรรมชาติ	24
- การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ	26
- การจัดการน้ำอย่างยั่งยืน	30
การอภิปราย เรื่อง วิกฤตน้ำท่วมกับการฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ	
- ทิศทางการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยว	45
- ประสบการณ์การใช้พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ	57
- ประสบการณ์ของผู้ประกอบการการใช้พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยว	58
- ประสบการณ์ของผู้ประกอบการการใช้พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยว	62
- กิจกรรมดูนกในพื้นที่ชุ่มน้ำ	64
ระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางเพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ	66
ให้เป็นแหล่งรองรับน้ำและป้องกันน้ำท่วม	
ระดมความคิดเห็น เพื่อจัดทำแนวทางอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยว	69
และรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำสำคัญเพื่อการท่องเที่ยวของประเทศ	
รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพืชมงคลโลก ประจำปี 2555	76

ความนำ

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยร่วมลงนามเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ หรืออนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention) เป็นลำดับที่ 110 ซึ่งมีผลบังคับใช้วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของประเทศไทยที่ต้องการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำโดยการสนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด โดยมีสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหน่วยงานประสานงานกลางอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (National Focal Point) และทุกวันที่ 2 กุมภาพันธ์ ของทุกปี สำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ กำหนดให้เป็นวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก ประเทศไทยโดยสำนักงานฯ ได้จัดให้มีการประชุมเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลกขึ้นในประเทศไทยเป็นประจำทุกปี เพื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงานในระดับประเทศ และความก้าวหน้าของการดำเนินงานในระดับโลก เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้รับทราบแนวทางการดำเนินงานในภาพรวมร่วมกับ ก่อให้เกิดความเข้าใจและการดำเนินงานเพื่อการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ โดยในปี 2555 นี้ สำนักงานเลขาธิการอนุสัญญาฯ กำหนดหัวข้อของการจัดงาน คือ “Wetland Tourism : A Great Experience – Responsible tourism supports wetlands and people”

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยประสานงานกลางของอนุสัญญาฯ จึงเห็นควรจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก ประจำปี 2555

ในหัวข้อ “การท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนพื้นที่ชุ่มน้ำและชุมชน” เพื่อเผยแพร่คุณค่า ความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างยั่งยืน สร้างรายได้แก่ประชาชนในพื้นที่ และบรรเทาปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต และเป็นการเพิ่มโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ สถานศึกษา และชุมชน ได้แสดงความคิดเห็นต่อทิศทาง/แผนการดำเนินการด้านพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ประสบการณ์ความรู้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งด้านนโยบายและแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้หน่วยงาน และประชาชนทั่วไปได้รับทราบ อันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน
2. เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการบรรเทาปัญหาอุทกภัยในปัจจุบัน

วัน เวลา และสถานที่

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2555 ณ โรงแรมมารวย
การ์เด็นส์ กรุงเทพฯ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ผู้แทนจาก
หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และ
ชุมชนที่เกี่ยวข้อง ประมาณ 200 คน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้และประสบการณ์
ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ
อย่างยั่งยืน และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อบรรเทา
ปัญหาอุทกภัย ทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติ
2. การเสริมสร้างศักยภาพของเครือข่ายอนุรักษ์
พื้นที่ชุ่มน้ำในการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาด
และยั่งยืน
3. ข้อเสนอแนะและแนวทางเพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟู
พื้นที่ชุ่มน้ำให้เป็นแหล่งรองรับน้ำและป้องกันน้ำท่วม
4. แนวทางอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยว
และรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำสำคัญเพื่อการท่องเที่ยวของประเทศ

กำหนดการ

การประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพืชมงคลโลก ปี 2555
เรื่อง “การทอเกี่ยวเพื่อสนับสนุนพืชมงคลและชุมชน”
วันพุธที่ 1 กุมภาพันธ์ 2555 ณ โรงแรมบารวย การ์เดนส์ กรุงเทพฯ

วันพุธที่ 1 กุมภาพันธ์ 2555

08.30-09.00 น. ลงทะเบียน

09.00-09.30 น. พิธีเปิดงานการประชุมวิชาการ เนื่องในวันพืชมงคลโลก 2555

โดย ประธานในพิธีกล่าวเปิดและปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “คุณค่าของพืชมงคล”
เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

09.30-12.00 น. ห้อง A การอภิปรายเรื่อง “วิกฤตน้ำท่วมกับการฟื้นฟูพืชมงคล” พืชมงคลที่หายไป
โดย ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน

โดย ผังเมืองเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูพืชมงคลไว้เป็นแหล่งรองรับน้ำและป้องกันน้ำท่วม
ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง

โดย โครงสร้างที่เอื้อกับแหล่งน้ำธรรมชาติ
ผู้แทนกรมชลประทาน

โดย การฟื้นฟูแหล่งน้ำ
ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำ

	การจัดการน้ำอย่างยั่งยืน
โดย	ผศ.สมบัติ อยู่เมือง คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ดำเนินรายการโดย	นางอารีย์ วัฒนา ทุมมาเกิด สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ห้อง B	การอภิปรายเรื่อง “พื้นที่ชุ่มน้ำสำหรับการท่องเที่ยว”
โดย	ทิศทางการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยว ผู้แทนกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
กรณีตัวอย่าง :	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดกระบี่
โดย	ผู้แทนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่
โดย	ประสบการณ์การใช้พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยวในต่างประเทศ นางสาวรำไพพรรณ แก้วสุริยะ
โดย	ประสบการณ์ของผู้ประกอบการใช้พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยว ผู้แทนผู้ประกอบการท่องเที่ยว
โดย	กิจกรรมดูนกในพื้นที่ชุ่มน้ำ ผู้แทนสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย
ดำเนินรายการโดย	นางสาวรำไพพรรณ แก้วสุริยะ
12.00-12.30 น.	แสดงความคิดเห็นและตอบข้อซักถาม
12.30-13.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.30-16.00 น.	
ห้อง A	ระดมความคิดเห็น เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางเพื่ออนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำให้เป็นแหล่ง รองรับน้ำและป้องกันน้ำท่วม
ห้อง B	ระดมความคิดเห็น เพื่อจัดทำแนวทางอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยว และรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ สำคัญเพื่อการท่องเที่ยวของประเทศ
16.00-16.30 น.	สรุปความคิดเห็น

ปาฐกถาพิเศษ

โดย ดร. สนใจ หะวานนท์

การประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพืชมงคล ประจำปี 2555

เรื่อง “คุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ”

วันพุธที่ 1 กุมภาพันธ์ 2555 ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมมารวย การ์เดนส์ กรุงเทพฯ

ประเทศไทยร่วมลงนามเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ หรืออนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention) เป็นลำดับที่ 110 ซึ่งมีผลบังคับใช้วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของประเทศไทยที่ต้องการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ โดยการสนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด ซึ่งมีสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหน่วยงานประสานงานกลางอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (National Focal Point) และทุกวันที่ 2 กุมภาพันธ์ ของทุกปี สำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ กำหนดให้เป็นวันพืชมงคลโลก ประเทศไทยโดยสำนักงานฯ ได้จัดให้มีการประชุมเนื่องในวันพืชมงคลโลกขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงานในระดับประเทศ และความก้าวหน้าของการดำเนินงานในระดับโลก เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้รับทราบแนวทางการดำเนินงานในภาพรวมร่วมกัน ก่อให้เกิดความเข้าใจถึงการดำเนินงานเพื่อการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ โดยในปี 2555 นี้ สำนักงานเลขาธิการอนุสัญญาฯ กำหนดหัวข้อของการจัดงาน คือ “Wetland Tourism : A Great

Experience – Responsible tourism supports wetlands and people”

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานประสานงานกลางของอนุสัญญาฯ จึงจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพืชมงคลโลก ประจำปี 2555 ในหัวข้อ “การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมจะช่วยสนับสนุนพื้นที่ชุ่มน้ำและประชาชน” เพื่อเผยแพร่คุณค่า ความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างยั่งยืน สร้างรายได้แก่ประชาชนในพื้นที่ และบรรเทาปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต และเป็นการเพิ่มโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ สถานศึกษา และชุมชน ได้แสดงความคิดเห็นต่อทิศทาง/แผนการดำเนินการด้านพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยในอนาคต

มาทำความเข้าใจกับอนุสัญญาฯ : อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ หรืออนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention) ตั้งตามชื่อสถานที่ที่จัดให้มีการประชุมเพื่อรับรองอนุสัญญาฯ ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2514 คือ เมืองแรมซาร์ ประเทศอิหร่าน อนุสัญญาฯ นี้เป็นข้อตกลง

ระหว่างรัฐบาล ซึ่งกำหนดกรอบการทำงานสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อการอนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์และยับยั้งการสูญหายของพื้นที่ชุ่มน้ำในโลก โดยสนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด

ในขณะนี้ (ข้อมูล ณ วันที่ 25 ตุลาคม 2554) มีประเทศต่างๆ จากทั่วโลกเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาแรมซาร์ รวมทั้งสิ้น 160 ประเทศ มีจำนวนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ หรือแรมซาร์ไซต์ 1,976 แห่ง คิดเป็นพื้นที่แรมซาร์ไซต์ 190,789.320 เฮกตาร์ (หรือประมาณ 1,192,433,250 ไร่ หรือประมาณ 1,907,893.2 ตารางกิโลเมตร)

ประเทศไทยมีพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำแหล่งน้ำจืด ประเภทแหล่งน้ำไหลและน้ำนิ่ง ได้แก่ คลอง ห้วย ลำธาร แม่น้ำ น้ำตก หนอง บึง อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ทะเลสาบ พรุหญ้า พรุน้ำจืดที่มีไม้พุ่ม ที่ลุ่มชื้นแฉะ พื้นที่เกษตรที่มีน้ำท่วมขัง และพื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเลได้แก่ ปากแม่น้ำ ชายหาด หาดเลน ป่าชายเลน ปะการัง เนื้อที่พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย ครอบคลุมเนื้อที่อย่างน้อย 22,885,100 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.5 ของพื้นที่ประเทศ โดยมีจำนวนพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นประเภทแหล่งน้ำจืดประเภท คลอง ห้วย ลำธาร แม่น้ำ มากที่สุด ประมาณร้อยละ 83 ของพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีพื้นที่นาข้าว ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 57,385,900 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.5 ของพื้นที่ประเทศ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2543 ดังนี้

❖ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติของประเทศไทย 61 แห่ง

❖ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติของ

ประเทศไทย 48 แห่ง

❖ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นของประเทศไทย 19,295 แห่ง

❖ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความเร่งด่วน สมควรได้รับการเสนอเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar Site) 9 แห่ง และพื้นที่ชุ่มน้ำที่สมควรได้รับการคุ้มครองและฟื้นฟูโดยเร่งด่วน 28 แห่ง

ต่อมา มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 ได้ทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2543 เรื่อง ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ โดย

❖ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติได้เพิ่มขึ้นรวมเป็น 69 แห่ง

❖ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ มีจำนวน 47 แห่ง

❖ พื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศหรือแรมซาร์ไซต์ มีจำนวน 12 แห่ง

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีพื้นที่แรมซาร์ไซต์ รวม 12 แห่ง ได้แก่

1. พื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนชีเสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง
2. พื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ
3. พื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด จังหวัดสมุทรสงคราม
4. พื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบุรี จังหวัดกระบี่
5. พื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย จังหวัดเชียงราย
6. พื้นที่ชุ่มน้ำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ (พรุโต๊ะแดง) จังหวัดนราธิวาส
7. พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม-เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง-ปากน้ำตรัง จังหวัดตรัง

8. พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติแหลมสน-ปากแม่น้ำกระบือ-ปากคลองกะเปอร์ จังหวัดระนอง

9. พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

10. พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา จังหวัดพังงา

11. พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

12. พื้นที่ชุ่มน้ำกุตทิง จังหวัดบึงกาฬ

คุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ : คุณค่าโดยรวมของพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้แก่

- ❖ การเป็นแหล่งน้ำ แหล่งกักเก็บน้ำฝนและน้ำท่า
 - ❖ ป้องกันน้ำเค็มมิให้รุกเข้ามาในแผ่นดิน
 - ❖ ป้องกันชายฝั่งพังทลาย
 - ❖ ดักจับตะกอนและแร่ธาตุ ดักจับสารพิษ
 - ❖ เป็นแหล่งทรัพยากรและผลผลิตธรรมชาติที่มนุษย์เข้าไปเก็บเกี่ยวใช้ประโยชน์
 - ❖ เป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์พืชและสัตว์
 - ❖ มีความสำคัญทางนิเวศวิทยาและอนุรักษ์ธรรมชาติ
 - ❖ เป็นแหล่งของผู้ผลิตที่สำคัญในห่วงโซ่อาหาร
 - ❖ ความสำคัญด้านนันทนาการและการท่องเที่ยว
- ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น
- ❖ เป็นแหล่งศึกษาวิจัยทางธรรมชาติ

พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นระบบนิเวศที่มีบทบาทหน้าที่ ตลอดจนคุณค่าและความสำคัญต่อวิถีชีวิตทั้งของมนุษย์ พืช และสัตว์ ทั้งทางนิเวศวิทยา เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

ปัญหาการสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำ : นอกจากปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และมีความรุนแรงที่สุดในปี พ.ศ. 2554 ที่ผ่านมาแล้ว การคุกคามที่เป็นปัญหาสำคัญที่สุดของพื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศ คือ โครงการพัฒนาด้านต่างๆ ที่

มุ่งเน้นการทำลายพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยปราศจากความเข้าใจในคุณค่าและบทบาทของพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยเฉพาะการให้บริการของพื้นที่ชุ่มน้ำ ทำให้ระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำธรรมชาติที่เป็นแหล่งรองรับน้ำและกักเก็บน้ำถูกบุกรุกทำลายและ/หรือ ถูกพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปใช้ประโยชน์รูปแบบอื่น เช่น เป็นพื้นที่เกษตรกรรม นิคมอุตสาหกรรม และชุมชนเมือง ซึ่งปัจจุบันปัญหาเหล่านี้ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะเข้าสู่วิกฤต ซึ่งสามารถสรุปประเด็นการคุกคามและปัญหาที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ชุ่มน้ำแต่ละประเภท ดังนี้

1. จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น อัตราการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ชุ่มน้ำจึงเพิ่มสูงขึ้น หรือมีความต้องการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ชุ่มน้ำไป เพื่อใช้ในกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ

2. การใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชุ่มน้ำธรรมชาติไปเพื่อใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ เช่น การระบายน้ำออกจากพื้นที่เพื่อทำการเกษตร การขุดน้ำเค็มเข้ามาในแผ่นดินเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การขุดถมพื้นที่เพื่อการอุตสาหกรรม การขยายเมืองการพัฒนาที่อยู่อาศัยและชุมชน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางอุทกวิทยา และการเปลี่ยนแปลงเส้นทางน้ำ เช่น การสร้างถนน ตลอดจนการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดกับระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ และระบบนิเวศรวมทั้งระบบ ที่สำคัญที่สุดคือมิได้คำนึงถึงผลกระทบ ที่เกิดขึ้นกับวิถีชีวิตประจำวันของชุมชนในท้องถิ่นที่ต้องพึ่งพาอาศัยพื้นที่ชุ่มน้ำ

3. ปัญหาการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งๆ ที่พื้นที่ชุ่มน้ำมีความสำคัญและมีบทบาทหน้าที่มากมาย แต่องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไปทั้งในเมืองและชนบท ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องและเพียงพอ ในคุณลักษณะทางธรรมชาติของระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ ตลอดจนขาด

ความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ คุณค่าและคุณประโยชน์ที่ ครอบคลุมแท้จริงของพื้นที่ชุ่มน้ำ จึงเป็นผลให้ขาดความ รับผิดชอบ และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม นอกจากนั้นยังมีความไม่สอดคล้องและขาด การประสานการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานในการ จัดการพื้นที่ และในหลายกรณี กฎหมายข้อบังคับที่ เกี่ยวข้องไม่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ และไม่เอื้ออำนวย ต่อการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน

จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2554 พบว่า ในปี พ.ศ. 2554 ประเทศไทยประสบ ปัญหาภัยธรรมชาติที่รุนแรงบ่อยครั้ง ที่หนักหนาสาหัสคือ อุทกภัยในช่วงระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม สาเหตุเนื่องจาก ประเทศไทยตอนบนมีฝนมากเกินความ ต้องการ โดยเฉพาะพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากอิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ร่อง ความกดอากาศต่ำ พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนผ่าน และที่ เคลื่อนเข้ามาใกล้อย่างต่อเนื่อง คือ พายุโซนร้อน “ไหหมา” (HAIMA) พายุโซนร้อน “นากเตน” (NOCK-TEN) พายุ โซนร้อน “ไหถาง” (HAITANG) และพายุไต้ฝุ่น “เนสาด” (NESAT) จากอิทธิพลของพายุดังกล่าวทำให้ปริมาณน้ำฝน รวมทั้งประเทศสูงกว่าค่าปกติประมาณร้อยละ 32 ซึ่งสูงกว่าทุกปีที่เคยตรวจวัด

พื้นที่ประสบอุทกภัยทั้งหมด 64 จังหวัด พบว่า ประชาชนได้รับความเดือดร้อนราว 1,900,000 ครัวเรือน หรือประมาณ 5 ล้านคน มีผู้เสียชีวิตประมาณ 700 คน ซึ่งผลกระทบจากอุทกภัยสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน และรายได้ของประเทศ ประมาณ 1.3 ล้านล้านบาท โดยเป็นความเสียหายต่อภาคเกษตรกรรมประมาณ 27,000 ล้านบาท ภาคอุตสาหกรรมประมาณ 480,000 ล้านบาท ภาคคมนาคมขนส่งประมาณ 17,000 ล้านบาท ด้านการท่องเที่ยว 50,000 ล้านบาท ด้านสถาบัน การเงินและธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิต ประมาณ 149,000 – 217,000 บาท

ผลกระทบของอุทกภัยที่มีต่อภาคเกษตรกรรม

อุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่ง การท่องเที่ยว และ สถาบันการเงิน ตลอดจนทรัพย์สิน สุขภาพอนามัยและ ความเป็นอยู่ของประชาชนแล้ว ปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ หลายจังหวัดของประเทศ ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อ พื้นที่ชุ่มน้ำ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาจากอุทกภัย รัฐบาล จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อวางระบบบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ (กยณ.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรี เป็น ประธาน และดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เป็นที่ปรึกษา มีอำนาจ หน้าที่ คือ ทบทวนนโยบาย แผนงานและแผนปฏิบัติการที่ เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำ ระดมความคิดเห็นและ ความรู้เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในการแก้ ปัญหาและวางระบบการบริหารจัดการน้ำของประเทศ รวมทั้งจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็น ระบบ และวางกรอบการลงทุนด้านการบริหารทรัพยากร น้ำของประเทศเสนอแก่รัฐบาล

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ได้เสนอร่างแผนแม่บทการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ ร่างแผนปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา อุทกภัยระยะเร่งด่วน และร่างแผนปฏิบัติการบรรเทา อุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำแบบบูรณาการและยั่งยืน (กรณี ลุ่มน้ำเจ้าพระยา) เพื่อแก้ไขและบรรเทาความเสียหาย เนื่องมาจากปัญหาอุทกภัย

ร่างแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ได้กำหนดแผนงานที่สำคัญไว้ 8 แผนงาน ดังนี้

1. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าและระบบนิเวศ
2. แผนงานบริหารจัดการเขื่อนเก็บน้ำหลัก และ การจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำของประเทศประจำปี
3. แผนงานฟื้นฟูและปรับปรุงประสิทธิภาพ สิ่งก่อสร้างเดิมหรือตามแผนที่วางไว้
4. แผนงานพัฒนาลังข้อมูล ระบบพยากรณ์ และเตือนภัย
5. แผนงานเผชิญเหตุเฉพาะพื้นที่
6. แผนงานการกำหนดพื้นที่รับน้ำนอง และ มาตรการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการใช้พื้นที่

7. แผนงานปรับปรุงองค์กรเพื่อบริหารจัดการน้ำ
8. แผนงานสร้างความเข้าใจ การยอมรับ และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอุทกภัยขนาดใหญ่ของทุกภาคส่วน

ร่างแผนปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาอุทกภัยระยะเร่งด่วน : เพื่อรองรับปัญหาอุทกภัยที่อาจเกิดขึ้นในปี 2555 แผนปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาอุทกภัยระยะเร่งด่วน มีหลักการสำคัญ คือ ลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากน้ำท่วม ซึ่งหากเกิดปัญหาอุทกภัยจะต้องมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมน้อยที่สุด ประกอบด้วย 6 แผนหลัก ได้แก่

1. แผนงานบริหารจัดการเขื่อนเก็บน้ำหลักและการจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำของประเทศประจำปี
 2. แผนงานฟื้นฟูและปรับปรุงประสิทธิภาพสิ่งก่อสร้างเดิมหรือตามแผนที่วางไว้แล้ว
 3. แผนงานพัฒนาคลึงข้อมูล ระบบพยากรณ์และเตือนภัย
 4. แผนงานเผชิญเหตุเฉพาะพื้นที่
 5. แผนงานกำหนดพื้นที่รับน้ำนองและมาตรการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการใช้พื้นที่เพื่อการรองรับน้ำ
 6. แผนงานปรับปรุงองค์กรเพื่อบริหารจัดการน้ำ
- ร่างแผนปฏิบัติการบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำแบบบูรณาการและยั่งยืน (กรณีลุ่มน้ำเจ้าพระยา) : การบริหารจัดการน้ำทั้งประเทศจำเป็นต้องดำเนินการในระดับลุ่มน้ำและครอบคลุมทุกลุ่มน้ำในประเทศทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โดยพื้นที่ต้นน้ำ ควรให้ความสำคัญกับแนวทางด้านการชะลอน้ำ พื้นที่กลางน้ำ ควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการน้ำ และพื้นที่ท้ายน้ำ ควรให้ความสำคัญกับการเร่งระบายน้ำและการผลักดันน้ำ โดยการดำเนินงานเพื่อแก้ไขและบรรเทาความเสียหาย อันเนื่องมาจากปัญหาอุทกภัยที่ได้ดำเนินการภายใต้คณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำภายใต้แผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วยแผนการ

ดำเนินงาน ดังนี้

1. แผนการฟื้นฟู และอนุรักษ์ป่าและระบบนิเวศ
2. แผนงานการบริหารจัดการเขื่อนเก็บน้ำหลักและการจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำของประเทศประจำปี
3. แผนฟื้นฟูและปรับปรุงประสิทธิภาพสิ่งก่อสร้างเดิมหรือตามแผนที่วางไว้
4. แผนการพัฒนาคลึงข้อมูล ระบบพยากรณ์และเตือนภัย
5. แผนงานเผชิญเหตุเฉพาะพื้นที่
6. แผนงานการกำหนดพื้นที่รับน้ำนอง และมาตรการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการใช้พื้นที่เพื่อการรับน้ำ
7. แผนงานปรับปรุงองค์กรเพื่อบริหารจัดการน้ำ
8. การสร้างความเข้าใจ การยอมรับ และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอุทกภัยขนาดใหญ่ของทุกภาคส่วน

ถึงแม้ว่าภัยพิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น จะกระตุ้นให้มีความก้าวหน้าในการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาดของประชาชนเพิ่มมากขึ้น แต่การให้ความรู้ การสร้างความตระหนักและจิตสำนึก ยังมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ให้แก่ประชาชนทุกระดับผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ ความเข้าใจ ในการบริการและคุณค่าของระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีต่อสิ่งมีชีวิต ที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาความยากจน ปัญหาภัยแล้ง และปัญหาน้ำท่วมที่เกิดซ้ำซากแต่มีผลกระทบอยู่ตลอดเวลา ความเข้าใจในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ที่ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของนิเวศวิทยา เป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องรีบดำเนินการก่อนที่การบริหารจัดการที่มองแต่ตัวทรัพยากรน้ำแต่เพียงอย่างเดียว จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งส่งผลให้เกิดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และกระตุ้นให้ปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีความรุนแรงขึ้น การศึกษาวิจัยและการสำรวจสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำและการประเมินมูลค่าทาง

เศรษฐศาสตร์ของการให้บริการทางระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำ ยังคงเป็นเรื่องด่วนที่ต้องการการสนับสนุนทรัพยากรทั้งจากภาครัฐ และองค์กรนานาชาติ

ปัจจุบัน การดำเนินงานในพื้นที่ชุ่มน้ำ มักเกิดขึ้นเมื่อชุมชนโดยรอบต้องตกอยู่ในภาวะวิกฤต เป็นการดำเนินงานเพื่อตั้งรับอยู่ตลอดเวลา การดำเนินงานเชิงรุกยังคงต้องการนโยบายที่ชัดเจนของทุกรัฐบาล นโยบายและเป้าหมายของหน่วยงานต่างกระทรวงมักไม่สอดคล้องกัน ตัวอย่างเช่น

❖ นโยบายของรัฐบาลในเรื่องการแก้ปัญหาอุทกภัย โดยนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เกี่ยวกับพื้นที่หนองน้ำ (Detention Basin) เพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วม คือ โครงการแก้มลิง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการชะลอน้ำก่อนที่จะจัดการระบายออกในเวลาต่อมา ทำให้หลายจังหวัดที่มีพื้นที่ชุ่มน้ำ มีแนวคิดที่จะใช้พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นแก้มลิง เช่น บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ บึงสีไฟ จังหวัดพิจิตร เป็นต้น แต่ในการดำเนินการเช่นนี้ ต้องคำนึงถึงการรักษาคูณลักษณะทางธรรมชาติระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำด้วย มิใช่การก่อสร้างเพื่อเป็นอ่างเก็บน้ำ หรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางอุทกวิทยา และการเปลี่ยนแปลงเส้นทางน้ำ เช่น ถนนล้อมรอบ ซึ่งจะเป็นการปิดกั้นทางน้ำ เท่านั้น

❖ นโยบายเพิ่มพื้นที่ปลูกพืชพลังงาน เช่น ปาล์มน้ำมัน ด้วยการใช้พื้นที่พรุของหลายจังหวัด

❖ นโยบายหนึ่งจังหวัดหนึ่งพุทธมณฑลของสำนักงานพุทธศาสนา ที่ต้องการใช้พื้นที่ชุ่มน้ำหนองอีเลิง จังหวัดขอนแก่น และพื้นที่ชุ่มน้ำหนองจำรุง จังหวัดระยอง ในการสร้างพุทธมณฑล

❖ การขอใช้พื้นที่ชุ่มน้ำกุดทิงที่เป็นธรรมชาติลำดับล่าสุดของประเทศ คือ ลำดับที่ 12 ก่อสร้างศูนย์ราชการจังหวัดบึงกาฬ

❖ การก่อสร้างสถาบันราชภัฏอุดรดิตรดิถในพื้นที่

ชุ่มน้ำบึงกะโล่ จังหวัดอุดรดิตรดิถ

ทำให้เห็นว่ากฎระเบียบที่ใช้คุ้มครองและอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งมีเพียงมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 ยังไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำ ในสถานการณ์การแย่งชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่กำลังเจริญเติบโต

ดังนั้น การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำให้เกิดความยั่งยืนจึงต้องการ

1. กฎหมายที่ส่งเสริมการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่สนับสนุนให้ภาคประชาชนมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น

2. พื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญทุกแห่ง ควรมีองค์กรพันธมิตร ได้แก่ ภาคเอกชน ช่วยสนับสนุนงบประมาณ และมีองค์กรชุมชนหรือองค์กรพัฒนาเอกชนช่วยดูแลรักษา ร่วมกับภาครัฐ

3. มีกองทุนที่สนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำ

4. มีศูนย์การเรียนรู้ ทางเดินศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศทุกแห่ง

การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน ต้องการนโยบายมาตรการ และแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ นักการเมือง หรือ องค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อร่วมมือกันในการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำและใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในวันนี้จึงกำหนดหัวข้อการอภิปรายและระดมความคิดเห็นในเรื่อง “วิกฤตน้ำท่วมกับการฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ” ซึ่งจะให้เห็นภาพรวมประกอบด้วย

❖ พื้นที่ชุ่มน้ำที่หายไป

❖ การวางผังเมืองเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำไว้เป็นแหล่งรองรับน้ำและป้องกันน้ำท่วม

❖ โครงสร้างที่เอื้อกับแหล่งน้ำธรรมชาติ

❖ การอนุรักษ์และการฟื้นฟูแหล่งน้ำ

❖ การจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

เพื่อนำข้อคิดเห็นและเสนอแนะจากการประชุมไปจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางเพื่ออนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำให้เป็นแหล่งรองรับน้ำและป้องกันน้ำท่วมต่อไป

ในขณะเดียวกัน ในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลกในปีนี้ได้กำหนดหัวข้อของการจัดงาน คือ “การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อช่วยสนับสนุนพื้นที่ชุ่มน้ำและประชาชน” สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงกำหนดหัวข้อการอภิปรายและระดมความคิดเห็นในเรื่อง คือ “พื้นที่ชุ่มน้ำสำหรับการท่องเที่ยว” ซึ่งจะให้เห็นภาพซึ่งประกอบด้วย

✿ ทิศทางการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยว

✿ ประสบการณ์การใช้พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ

✿ ประสบการณ์ของผู้ประกอบการการใช้พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยว

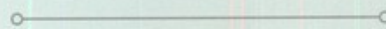
✿ กิจกรรมดูนกในพื้นที่ชุ่มน้ำ

เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางเพื่ออนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยว และรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำสำคัญเพื่อการท่องเที่ยวของประเทศ ซึ่งนอกจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อช่วยอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำแล้ว ยังช่วยสร้างโอกาสและรายได้ให้แก่ประชาชน และชุมชนในพื้นที่ชุ่มน้ำ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการท่องเที่ยว บริษัทท่องเที่ยว โรงแรม ที่พัก ภัตตาคาร ร้านอาหาร ร้านของที่ระลึก มัคคุเทศก์ เป็นต้น

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นอุตสาหกรรมสีเขียว และก่อให้เกิดเศรษฐกิจสีเขียวหรือที่เรียกว่า Green Economy ซึ่งสอดคล้องกับกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจของโลกปัจจุบัน ที่มองการพัฒนาเศรษฐกิจแบบ Green Economy และมองอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจว่าควรเป็นไปแบบ Green Growth โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ควบคู่ไปกับการคำนึงถึงสุขภาพอนามัยของประชาชน และการขจัดความยากจน ซึ่งเป็นประเด็นที่จะนำมาหารือในการประชุมสุดยอดโลกว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Rio+20) ณ เมือง ริโอ เดอจาเนโร ประเทศบราซิล ในระหว่างวันที่ 20 – 22 มิถุนายน 2555

การประชุมเชิงปฏิบัติการในวันนี้ จึงเป็นโอกาสอันดีที่ทุกภาคส่วนจะมาร่วมกันกำหนดทิศทางการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน เพื่อให้เป็นแหล่งรองรับน้ำและป้องกันน้ำท่วม รวมทั้งเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสืบไป

“พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นเพื่อน เป็นที่พึ่ง เป็นความหวัง เป็นผู้หล่อเลี้ยงชีวิต เป็นวิถีทำกิน แต่วันนี้ เรากลับทำลายและไม่เห็นคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ การพัฒนาและชีวิตที่เปลี่ยนไป อาจทำให้ความรู้สึกที่มีต่อพื้นที่ชุ่มน้ำไม่เหมือนเดิม แต่เราเชื่อว่า เพียงเรียนรู้ที่จะอยู่กับพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างเกื้อกูล พื้นที่ชุ่มน้ำที่เรารักและผูกพัน จะกลับมาสวยงามเหมือนเดิมและอยู่กับเราอย่างยั่งยืน”

การอภิปรายเรื่อง วิกฤตน้ำท่วมกับการฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ

พื้นที่ชุ่มน้ำที่หายไป

นางสุธรา ยินดีรส

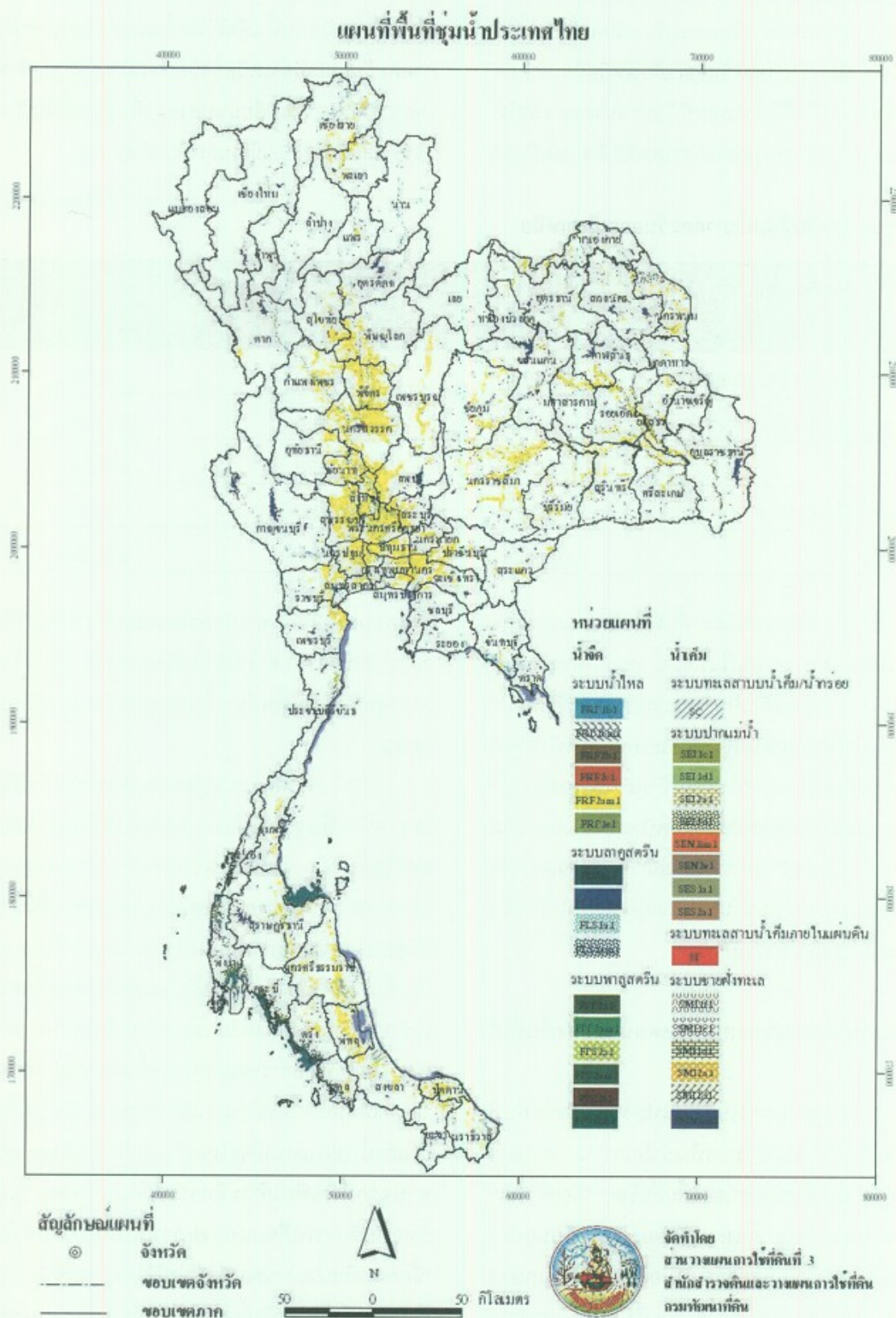
สำนักงานนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

สวัสดีทุกท่านที่เข้าร่วมประชุม พื้นที่ต้นน้ำส่วนใหญ่มักเป็นสายน้ำขนาดเล็กเมื่อเริ่มมาสู่กลางน้ำพื้นที่ลักษณะแม่น้ำก็เริ่มจะกว้างขึ้นแล้วจะถูกบ่าออกในพื้นที่ที่เรียกว่า flood plain พื้นที่ flood plain ลักษณะทั่วไปจะเป็นพื้นที่ราบ เวลान้ำหลากมาจะท่วมขัง การท่วมและลดของน้ำในช่วงระยะเวลาหนึ่งในพื้นที่ลุ่มต่ำก็จะเกิดเป็นพื้นที่หนองน้ำ ซึ่งลักษณะแบบนี้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นธรรมชาติที่จะเป็นแก้มลิงช่วยกักเก็บกักน้ำได้ ภาคอีสานจะมีพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษที่เรียกว่า “ป่าบึงป่าทาม” คือ

พื้นที่ป่าริมตลิ่งซึ่งมีลักษณะของป่าบึงป่าทามที่เป็นแหล่งอนุบาลพืชและช่วยกักเก็บน้ำ

ถัดจากป่าบึงป่าทามลงมาจะมีแหล่งน้ำที่กระจายอยู่ทั่วไป คือ อ่างเก็บน้ำและคลองต่างๆ ภาคใต้จะมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญก่อนที่จะออกสู่ทะเล คือ พื้นที่พรุ ที่สามารถช่วยกักเก็บน้ำและดูดซับคาร์บอนบรเทาโลกร้อน พื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญๆ ในประเทศสามารถช่วยกักเก็บน้ำได้ สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของประเทศนั้นภาคเหนือจะเป็นภูเขาภาคกลาง เป็นพื้นที่ flood plain

จากการที่ทำการจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำและได้ทำการเปรียบเทียบแต่ยังไม่ได้ดำเนินการเปรียบเทียบทั้งประเทศ โดยดำเนินการเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งแยกออกเป็นทะเลสาบน้ำจืดที่มีน้ำตลอดปีกับบางช่วงฤดู เพื่อให้เห็นลักษณะว่าบางช่วงฤดูสภาพธรรมชาติมีน้ำตลอดปี แต่

หนอง บึงบางพื้นที่อาจจะมีการขุดลอกให้ลึก โดยขุดลอกเพื่อให้มีการกักเก็บน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร อุปโภคบริโภค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีลักษณะของป่าบุงป่าทาม จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชุ่มน้ำในปี พ.ศ. 2545 และพ.ศ.2552 มีรายละเอียดดังตาราง

การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชุ่มน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พื้นที่ชุ่มน้ำ	เนื้อที่ (ไร่)		
	2545	2552	การเปลี่ยนแปลง
ทะเลสาบน้ำจืด/บึง มีน้ำตลอดปี	300,393	497,970	220,543
ทะเลสาบน้ำจืด/บึง มีน้ำบางช่วงฤดู	719,353	138,904	580,449
ป่าบุง ป่าทาม	826,055	309,128	516,927
ที่ลุ่ม/แอ่งน้ำจืด (<50ไร่)	17,300	52,512	35,212
อ่างเก็บน้ำ	1,165,025	1,409,919	244,894

จากตารางจะเห็นได้ว่าพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงและลดจำนวนพื้นที่ลงมากเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภททะเลสาบน้ำจืดที่มีน้ำบางช่วงฤดูซึ่งเป็นลักษณะธรรมชาติที่มีพืชน้ำขึ้นปกคลุมทั่วไป และพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทป่าบุงป่าทามที่ถูกคุกคามเป็นอย่างมากในปัจจุบันนี้ แต่พื้นที่ชุ่มน้ำประเภททะเลสาบน้ำจืดที่มีน้ำตลอดปีจะมีการเพิ่มขนาดมากขึ้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการเปลี่ยนสภาพจากหนองน้ำจืดที่เป็นสภาพธรรมชาติที่มีน้ำบางฤดูถูกขุดลอกทำไถ่กักเก็บน้ำได้เพิ่มขึ้นและมีน้ำตลอดปี

สาเหตุความเสื่อมโทรมและการลดขนาดของพื้นที่ได้แก่

1. เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อใช้ในกิจกรรมของการพัฒนาอื่นๆ เช่น การเกษตรกรรม การเข้าไปใช้ประโยชน์ของพื้นที่หรือการก่อสร้างโดยหน่วยงานของภาครัฐ สาเหตุหลักของการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชุ่มน้ำคือ การเกษตรกรรม เมื่อมีการทำการเกษตรประมาณ 10 ปี หนองน้ำต่างๆ ก็จะเริ่มหายไปเพราะว่าสภาพพื้นที่เดิมเป็น flood plain มีน้ำไหลเข้าไหลออกและ

มีตะกอน เมื่อมีการทำเกษตรโดยเฉพาะการทำนาที่ภาคอีสาน ซึ่งมีการปักดำไปในพื้นที่หนองด้วย ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุหลักทำให้พื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองหายไปอย่างชัดเจน

2. การพัฒนาที่อยู่อาศัยและชุมชน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางอุทกวิทยา และการเปลี่ยนแปลงเส้นทางน้ำ ตลอดจนการสร้างถนน การพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างเช่น พื้นที่ชุ่มน้ำบึงทุ่งกะโล่ได้จากสภาพพื้นที่ในปีพ.ศ. 2530 บึงทุ่งกะโล่เป็นพื้นที่ลุ่มที่มีการรองรับน้ำและกักเก็บน้ำเพราะว่ายังไม่มีการสร้างคูคลองหรืออะไรต่างๆ ไปปิดกัน แต่ในปีพ.ศ. 2540 เริ่มมีการขุดและทำคันกันด้านบนทำให้เห็นชัดว่าจากเดิมพื้นที่น้ำเปลี่ยนเป็นพื้นที่ลุ่มแทน เมื่อปิดกันทางน้ำแล้วน้ำไม่สามารถที่จะไหลเข้าออกได้ ถ้าเป็นระยะเวลานานจากที่พื้นที่ลุ่มก็จะมีการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปค่อนข้างมากเนื่องจากมีหน่วยงานของรัฐเข้าไปใช้ประโยชน์พื้นที่ รวมทั้งบึงบอระเพ็ดมีการปิดกั้นน้ำเหมือนกันดังนั้นบึงบอระเพ็ดจึงมีปัญหาจากการบ่าของน้ำในช่วงฤดูฝน ในช่วงเวลา

น้ำไหลเข้าออกก็มีตะกอนไหลเข้าออกแต่ถ้าถูกปิดกั้นไม่ให้เกิดการไหลเข้าออกของน้ำหรือตะกอนจะทำให้ตะกอนไม่สามารถไหลออกไปไหนได้ซึ่งตะกอนจะสะสมอยู่ในบึงซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งทำให้พื้นที่นั้นหายไปและดินเงินจนถูกบุกรุกเข้ามาใช้ประโยชน์ เมื่อมาดูสภาพการใช้ที่ดินแล้วบึงบอระเพ็ดในปี พ.ศ. 2544 มีพื้นที่น้ำ 70,000 กว่าไร่ แต่ในปีพ.ศ. 2552 พื้นที่เนื่อลดลงเหลือประมาณ 40,000 กว่าไร่โดยคำนวณจากระบบภูมิศาสตร์

การสร้างถนนรอบคู หนอง จะทำให้สภาพธรรมชาติเปลี่ยนไป จากพื้นที่สภาพธรรมชาติก่อนที่จะถูกสร้างถนนล้อมรอบเคยมีสภาพของพื้นที่ที่มีความหลากหลายของระบบนิเวศ เช่น เป็นพื้นที่ลุ่ม มีสภาพของป่าพรุ เมื่อมีการสร้างถนนกัน ความหลากหลายทางชีวภาพจะลดลงแต่ขนาดของพื้นที่ไม่ได้ลดลงแต่ระบบนิเวศของหนองบึงนั้นๆ มีการเปลี่ยนแปลง

บึงสีไฟมีการสร้างถนนล้อมรอบบึงจึงทำให้ไม่มีการไหลเข้าออกของน้ำและถูกปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปจากพื้นที่ลุ่มไปเป็นทะเลสาบหรือบึง และความหลากหลายทางชีวภาพมีการเปลี่ยนแปลง พื้นที่ชุ่มน้ำคือ ที่รองรับน้ำเป็นแก้มลิง การที่เป็นแก้มลิงทำหน้าที่โดยสภาพธรรมชาติของมันอยู่แล้ว ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงหรือขุดจะทำให้พื้นที่เกิดสูญเสียบทบาททางระบบนิเวศ ซึ่งบางครั้งอาจจะมองว่าหนอง บึงเป็นพื้นที่รกๆ อาจเก็บน้ำไม่ได้มากแต่มีความสำคัญทางระบบนิเวศ เช่น กอหญ้าเล็กๆ ยังเป็นที่อยู่อาศัยของนก เป็นแหล่งอาหารและใช้ประโยชน์ของชุมชน เป็นแหล่งภูมิปัญญาของชุมชน พื้นที่แก้มลิงที่กำลังจะสร้างกันนั้นจะอย่างไรให้เกิดสมดุล ถ้ามีการขุดแล้วควรจะทำให้เหลือลักษณะธรรมชาติให้มันอยู่ร่วมกันได้หรือไม่ซึ่งต้องทำตรงนี้ให้ชัดเจนมากขึ้นก็เพราะว่าถ้าขุดแล้วลึกมากแล้วอาจจะส่งผลกระทบต่อพืชหรือสัตว์อาจจะหายไปหมด เช่น ไหลบัวที่อยู่ตามหนองบึง ก็จะไม่มีก็จะเป็นเพียงแก้มลิงที่กักเก็บน้ำได้อย่างเดียว

3. จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น อัตราการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรใน

พื้นที่ชุ่มน้ำจึงเพิ่มสูงขึ้น หรือมีความต้องการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ชุ่มน้ำไปเพื่อใช้ในกิจกรรมการพัฒนาอื่นๆ

พื้นที่สำคัญๆ ที่หายไปเช่น ป่าบุงป่าทาม พื้นที่ริมตลิ่งถ้าเข้าไปข้างในจะเป็นพื้นที่รกๆ มีกิ่งไม้มีลักษณะย่อยลงมาซึ่งเป็นแหล่งอนุบาลพืชและสัตว์ที่สำคัญเพราะว่าเวลาน้ำหลากปลาตัวเล็กจะเข้ามาอาศัยอยู่บริเวณนี้และสามารถพักและหาอาหารก่อนที่จะกลับสู่ธรรมชาติต่อไปซึ่งบริเวณนี้เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ระบบนิเวศ

พื้นที่ป่าบุงป่าทามบริเวณราชสีไศลและเกิดการบุกรุกพื้นที่จากการถมพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีการปรับพื้นที่เพื่อการทำนาหรือปลูกยูคาลิปตัสซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่คุกคามพื้นที่ป่าบุงป่าทาม ส่วนสภาพของหนองบึงน้ำจืดที่บอกว่ามีน้ำตลอดปีจะเป็นลักษณะธรรมชาติซึ่งจะมองว่ารกๆ แต่ภายในมีความหลากหลายทางระบบนิเวศเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ เป็นแหล่งอาหารของชุมชน

ราชสีไศล

บึงบอระเพ็ดมีพื้นที่ส่วนหนึ่งลดลงจากการเปลี่ยนแปลงคือ ส่วนด้านบนจะเห็นว่ามี การแบ่งพื้นที่เป็นแปลงๆ ซึ่งเกิดจากการบุกรุกของประชาชนในการทำนา ทำให้มีการลดขนาดของพื้นที่ชุ่มน้ำ และมีการคุกคามหรือการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่จากหน่วยงานของภาครัฐ เข้าไปใช้ประโยชน์พื้นที่ เช่น หนองจำรุงจะเห็นชัดเจนว่ามี การบุกรุกและมีการก่อสร้างของหน่วยงานราชการทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพจากหนองที่เป็นธรรมชาติ การคุกคามจากหน่วยงานของภาครัฐจะมุ่งเน้นไปในเรื่องของการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

พื้นที่พรุจะเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่ถูกคุกคามลดขนาดลงไปมากพอสมควร ปัญหาที่สำคัญของพื้นที่พรุคือการระบายน้ำออกจากพื้นที่พรุเพื่อทำการเกษตร เดิมสภาพพื้นที่พรุจะมีทุ่งหญ้าหรือกระเจ็ด ด้านล่างจะมีน้ำหล่อเลี้ยงอยู่ มีการทับถมของอินทรีย์วัตถุซากพืชซากสัตว์อยู่ ถ้าระบายน้ำออกไปจะสามารถทำการเกษตรได้ โดยเน้นในเรื่องของการปลูกปาล์มเป็นหลัก เมื่อระบายน้ำออกแล้วปัญหาที่ตามมาอีกเรื่องหนึ่งคือ ทำให้เกิดไฟไหม้ เพราะว่าด้านล่างของพื้นที่พรุจะมีซากพืชซากสัตว์เมื่อ

น้ำแห้งก็จะเกิดไฟไหม้เมื่อเกิดไฟไหม้แล้วจะทำให้เกิดความเสียหายแก่พื้นที่มากและควบคุมไฟได้ยาก พื้นที่พรุที่ถูกคุกคามเกิดจากการบุกรุกของกลุ่มนายทุน เช่น พรุแม่รำพึงจะเห็นได้ชัดว่าทางด้านล่างของพรุจะมีการก่อสร้างของโรงงานอยู่

นางอารีย์ วัฒนา ทุมมาเกิด : จากข้อมูลของคุณสุราราสรุบได้ว่าพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นพื้นที่สาธารณะแล้วก็ถูกบุกรุกไปใช้ประโยชน์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดินนำไปสู่พื้นที่ดิน การเกษตร ที่อยู่อาศัย โรงงานอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง ซึ่งพื้นที่ชุ่มน้ำที่หายไปทำให้สูญเสียแหล่งรองรับน้ำตามธรรมชาติ เมื่อน้ำหลากในหน้าฝนจึงไม่พื้นที่กักเก็บน้ำหรือกักเก็บน้ำได้ไม่เพียงพอจึงทำให้เกิดน้ำท่วม ต่อไปการที่จะจัดการอย่างไรมีหน่วยงานที่สำคัญคือ กรมโยธาธิการและผังเมือง คุณรังสฤษฎ์ งามศิริ จากสำนักผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ กรมโยธาธิการและผังเมือง จะมาบรรยายให้ท่านทราบว่าผังเมืองจะวางผังเมืองอย่างไรที่จะให้สอดคล้องและรองรับการป้องกันน้ำท่วม

ผังเมืองเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ ไว้เป็นแหล่งรองรับน้ำและป้องกันน้ำท่วม

นายรังสฤษฎ์ จามศิริ

○ สำนักผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ กรมโยธาธิการและผังเมือง

การพัฒนาเมืองหรือการทำอะไรก็แล้วแต่ จะต้อง มีผังเมืองที่ดี มีทรัพยากรบุคคล มีองค์กรที่บริหาร ทรัพยากรและมีการบริหารงานแบบก้าวหน้า เอาวิกฤตมา เป็นตัวตั้งในการแก้ปัญหาซึ่งวันนี้เรามีวิกฤตปัญหาเรื่องน้ำ เนื่องจากว่ากรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับทั้งต้นน้ำและปลายน้ำ เพราะว่าผังเมืองเป็น เรื่องของการแก้ปัญหาเบื้องต้น เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นทุกคน ก็มองว่าผังเมืองไม่ดี ผังเมืองไม่ดี น้ำท่วม จัดระเบียบสังคม ไม่ดีก็โทษผังเมืองไม่ดี หรือแม้กระทั่งปัญหามลพิษ ของโรงงาน การใช้ประโยชน์ที่ดิน ก็โทษผังเมืองไม่ดี ยกตัวอย่างเช่น จังหวัดเชียงใหม่เรื่องการตัดถนน บางคน ไม่เห็นด้วยกับการตัดถนนเพราะว่าไม่จำเป็นต้องตัดถนน ถ้าไม่มีการจราจรจะมีปัญหาซึ่งเป็นตัวอย่างที่เกิดขึ้น ซึ่งต้องมีการวางแผน การวางแผน คือ การกำหนดแนวทาง ในอนาคตที่ได้รับการตัดสินใจ ในปัจจุบันโดยคนหรือกลุ่ม (องค์กร) ที่มีความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขา โดยมีการ กำหนดแนวทางการทำงานในอนาคต และศึกษาหาความรู้ ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและ ในขณะเดียวกันก็ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม เพื่อ จัดระบบสังคมให้ดีขึ้น

การวางแผนผังเมือง หมายถึง การวางแผน จัดทำ และ ดำเนินการให้เป็นไปตามผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะ ในบริเวณเมือง และบริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบทเพื่อสร้าง

หรือพัฒนาเมือง หรือส่วนของเมืองขึ้นใหม่ หรือแทนที่ หรือส่วนของเมืองที่ได้รับความเสียหาย เพื่อให้มีหรือทำให้ ดียิ่งขึ้น ซึ่งสัญลักษณ์ ความสะดวกสบาย ความเป็น ระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน ความปลอดภัยของประชาชน และสวัสดิภาพของสังคม เพื่อส่งเสริมการเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม เพื่อดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่ และวัตถุที่มีประโยชน์ หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี หรือเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิประเทศที่งดงาม หรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ

ผังเมือง = เป็นแผนผัง ที่จัดสภาพแวดล้อมที่ เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของประชากรในเมือง ให้เป็น ระเบียบ & เป็นระบบเกี่ยวเนื่องประสานสัมพันธ์กัน บนพื้นที่ดิน

ดังนั้นการผังเมือง คือ การจัดระเบียบแบบแผน การป้องกันแก้ปัญหาต่างๆ ผังเมืองจะรับผิดชอบทุกอย่าง ในการแก้ปัญหาของเมืองทุกเรื่องที่เกิดขึ้นโทษผังเมืองได้ การผังเมือง คือ การวางแผน จัดทำ และดำเนินการให้เป็นไป ตามผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะ ในบริเวณเมือง และ บริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบทเพื่อสร้างหรือพัฒนาเมือง หรือส่วนของเมืองขึ้นใหม่ หรือแทนที่ หรือส่วนของเมือง ที่ได้รับความเสียหาย เพื่อให้มีหรือทำให้ดีขึ้น ซึ่งสัญลักษณ์ ความสะดวกสบาย ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม

การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน ความปลอดภัยของประชาชน และสวัสดิภาพของสังคม เพื่อส่งเสริมการเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม เพื่อดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่ และวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรมสถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี หรือเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิประเทศที่งดงาม หรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ การจัดทำผังเมืองมีสองอย่าง คือ ผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะทำทั้งในเมืองและชนบท ทำทุกด้านสังคม เศรษฐกิจ สังคม ประวัติศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการผังเมือง

- เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเมือง ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต
- เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเมือง
- เพื่อพัฒนาเมืองให้ดีขึ้น เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม ปลอดภัย
- เพื่อส่งเสริมด้านเศรษฐกิจและสังคม
- เพื่อดำรงรักษาเอกลักษณ์ของเมือง
- เพื่อดำรงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิประเทศที่งดงาม หรือคุณค่าในทางธรรมชาติของเมือง

ระดับของการวางแผนและการวางผังเมือง

1. นโยบายระดับชาติ
 2. การวางแผนระดับชาติ ↔ ผังประเทศ
 3. การวางแผนระดับภาค ↔ ผังภาค
 4. การวางแผนระดับจังหวัด ↔ ผังเมืองรวมจังหวัด
 5. การวางแผนพัฒนาเทศบาล ↔ ผังเมืองรวมเมือง/ชุมชน
 6. การวางแผนพัฒนาตำบล/หมู่บ้าน ↔ ผังเฉพาะ/ผังพัฒนาบริเวณพื้นที่เฉพาะการออกแบบกลุ่มอาคาร การออกแบบอาคาร
- ผังเมืองรวม คือ “แผนผัง นโยบาย และโครงการ รวมทั้งมาตรการควบคุมโดยทั่วไป เพื่อใช้เป็นแนวทางใน

การพัฒนา และการดำรงรักษาเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบทในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การคมนาคมและขนส่ง การสาธารณสุข โภค บริการสาธารณะและสภาพแวดล้อมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง ”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กำหนดให้การผังเมืองเป็นหน้าที่ของรัฐ

องค์ประกอบของผังเมืองรวม การวางผังเมืองมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังเมืองรวม
2. แผนที่แสดงเขตผังเมืองรวม
3. แผนที่ซึ่งทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับพร้อมด้วยข้อกำหนด โดยมีสาระสำคัญทุกประการหรือบางประการ ดังต่อไปนี้
 - ก. แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภท
 - ข. แผนผังแสดงที่โล่ง
 - ค. แผนผังแสดงโครงการคมนาคมและขนส่ง
 - ง. แผนผังแสดงโครงการกิจกรรมสาธารณสุข โภค

4. เป้าหมายของผังเมืองรวม / รายการประกอบผัง

5. นโยบาย มาตรการ และวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวม

ทุกวันนี้ที่ดำเนินการอยู่จะมีผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน ผังโครงการคมนาคมขนส่ง และกำลังคิดจะทำผังที่โล่งเพื่อจะสอดคล้องกับแนวทางการแก้ปัญหาน้ำท่วมซึ่งข้อจำกัดของการทำผังที่โล่งจะมีปัญหาอยู่ที่ว่าผังเมืองเป็นการจำกัดสิทธิ์เพราะฉะนั้นเราสามารถกำหนดที่โล่งได้เฉพาะในที่ดินที่เป็นของรัฐเท่านั้นหรือที่สาธารณะ ที่เอกชนไม่สามารถกำหนดการใช้ประโยชน์ที่โล่งได้ การที่ผังเมืองกำหนดที่โล่งสิ่งตอบแทนที่ได้เป็นเรื่องของสิ่งแวดล้อมด้านคุณภาพชีวิต ถ้าโครงการพื้นที่ชุ่มน้ำกำหนดชัดเจนและเป็นพื้นที่ของรัฐผังเมืองสามารถที่จะรับพื้นที่ชุ่มน้ำ

กำหนดเป็นผังที่โล่ง

กระบวนการทำผังเมืองเป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิ์รอนสิทธิประชาชนในการตั้งถิ่นฐานในการย้ายที่อยู่ ในขณะที่เดียวกันต้องมีกระบวนการทำงานที่ค่อนข้างยุ่งยากผังเมืองเป็นการทำงานที่ช้าและใช้เวลานาน ซึ่งกระบวนการวางผังเป็นกระบวนการระดมความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วม เป็นการ “ระดมสมอง” คิดร่วมกันก่อนทำร่วมกัน เป็นการ “เรียนรู้ร่วมกัน” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

- ภาพรวมการดำเนินงาน
- องค์ประกอบ/โครงสร้าง
- ปัจจัยเสริม ความสำเร็จ/ความล้มเหลว
- แนวคิด/ข้อคำนึง ระดับต่างๆ
- ทฤษฎี-หลักการที่เกี่ยวข้อง

เป็นการ “ทำความเข้าใจร่วมกัน” อย่างสมเหตุสมผล ลดขัดแย้ง สถานภาพขององค์กรที่แท้จริง จุดยืนร่วม ทิศทางการดำเนินการร่วม แนวทางการพัฒนาที่หลังผลการประสานงานด้วยแนวทางการกำกับควบคุมการขับเคลื่อนที่ยอมรับได้ เป็นการ “ให้สัญญาณเตือน” จากประชาคมอย่างทันการ ยกตัวอย่างเช่น การออกแบบบ้านหลังหนึ่งจะต้องคุยกับผู้อยู่อาศัยว่าจะเอาห้องนอนเท่าไร ซึ่งเป็นความยุ่งยากซึ่งการออกแบบบ้านนั้นยังง่ายเพราะว่าเกี่ยวข้องกับคนประมาณ 4-5 คนแต่การออกแบบเมืองทั้งเมืองซึ่งบางเมืองมีประชากรเป็นแสนซึ่งยังมีประชากรจำนวนมากยังมีปัญหา

สัญลักษณ์ที่ต้องทราบ

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำผังเมืองรวม

1. ขออนุมัติคณะกรรมการผังเมืองและการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจ เมื่อมีการวางและจัดทำผังเมือง

1.1 การสำรวจและกำหนดเขตผังเมืองรวม

1.2 แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาผังเมืองรวม

มาตรา 22

1.3 จัดประชุมสภาท้องถิ่นที่อยู่ในเขต

ผังเมืองรวม

1.4 ประชุมคณะที่ปรึกษาผังเมืองรวม

1.5 ประชุมคณะกรรมการพิจารณา

ผังเมือง

1.6 ประชุมคณะกรรมการผังเมืองเพื่ออนุมัติ

2. การตั้งคณะที่ปรึกษาผังเมืองรวมและการสำรวจการวางและจัดทำผังเมืองรวม

2.1 ทบทวนคำสั่งแต่งตั้งคณะที่ปรึกษา

2.2 ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงจากเขตผังเดิม

2.3 ทบทวนเขตผังเมืองรวม (ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)

2.4 ประชุมคณะที่ปรึกษาถ้าเขตผังมีการเปลี่ยนแปลง

เปลี่ยนแปลง

2.5 ประชุมคณะกรรมการพิจารณา

ผังเมือง(ถ้าเขตผังมีการเปลี่ยนแปลง)

2.6 การสำรวจและจัดทำแผนที่

2.7 การวิเคราะห์วางผังร่างปรึกษาสำนัก

ผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะและสำนักวิศวกรรมผังเมือง

2.8 การสำรวจและจัดเก็บข้อมูลทางวิศวกรรม

2.9 การประสานราชการ 245 หน่วยงาน

2.10 การวิเคราะห์กายภาพและความต้องการพื้นที่

2.11 การวางผังร่าง

2.12 การวางผังระบบคมนาคมขนส่งและข้อเสนอแนะทางด้านระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

2.13 การตรวจสอบผังการใช้ที่ดิน	6.8 รวบรวมคำร้อง
2.14 การจัดทำข้อกำหนด	6.9 ลักษณะคำร้อง
2.15 การตรวจสอบร่างข้อกำหนด	6.9.1 ยื่นคำร้องภายในระยะเวลาปิด
2.16 ประชุมคณะที่ปรึกษาผังเมืองรวม	ประกาศ 90 วัน
3. ประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านผังเมือง	6.9.2 แสดงว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย
และคณะอนุกรรมการผังเมืองประสานงานวางผังเมืองรวม	6.9.3 หลักฐานแสดงฐานะของ
4. การโฆษณา การปิดประกาศ และการประชุม	บุคคลผู้ยื่นคำร้อง
รับฟังความคิดเห็นประชาชน	6.9.4 แสดงความต้องการให้แก้ไข
4.1 การเตรียมแผนที่แนบผัง เอกสาร	หรือเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกข้อกำหนด
4.2 การโฆษณา หนังสือพิมพ์ วิทยุ	6.9.5 แผนที่ หรือแผนที่ใช้
4.3 การปิดประกาศ	ประกอบคำร้องต้องมีรายละเอียดที่สามารถสอบได้
4.4 การประชุมคณะที่ปรึกษากำหนด	7. การรวบรวมและพิจารณาคำร้อง
ผังเมืองรวม	7.1 การรวบรวมพิจารณาและตรวจสอบ
4.5 การประชุมรับฟังความคิดเห็น	คำร้อง
ประชาชน	7.2 ประชุมคณะที่ปรึกษาผังเมืองรวม
4.6 ส่งผังร่างให้กรมโยธาธิการและผังเมือง	ภายใน 45 วัน ตั้งแต่วันปิดประกาศครบ 90 วัน
ตรวจสอบ	7.3 ประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้าน
5. ประชุมคณะกรรมการผังเมือง	ผังเมือง
5.1 ประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาด้านผังเมือง	7.4 ประชุมคณะอนุกรรมการผังเมือง
5.2 ประชุมคณะกรรมการผังเมืองเพื่อ	พิจารณาคำร้อง
อนุมัติ	7.5 เสนอมติคณะอนุกรรมการผังเมือง
6. การปิดประกาศ พร้อมข้อกำหนด 90 วัน	พิจารณาคำร้องต่อคณะกรรมการผังเมือง
6.1 เตรียมเอกสารและกำหนดวันปิด	7.6 แจ้งผลการพิจารณาคำร้องต่อผู้ร้อง
ประกาศ 90 วัน	8. จัดทำเอกสารเสนอกระทรวงมหาดไทย (25
6.2 ตรวจเอกสารประกอบการปิดประกาศ	ชุด)
6.3 จัดพิมพ์เอกสารปิดประกาศ	8.1 การตรวจสอบยกร่างกฎกระทรวง
6.4 จัดทำหนังสือถึงจังหวัดและประกาศ	9. เสนอคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมาย
กรมโยธาธิการและผังเมือง	กระทรวงมหาดไทย
6.5 ส่งเอกสาร และแผนผังเพื่อให้จังหวัด	9.1 กระทรวงมหาดไทยพิจารณา
ดำเนินการปิดประกาศ	10. เสนอ รมต.มท.นำร่างกฎกระทรวงผังเมือง
6.6 แจ้งส่วนราชการในกรมโยธาธิการและ	รวมเข้า ครม. (สี 50 ชุด ขาว-ดำ 65 ชุด รวม 115 ชุด)
ผังเมือง	11. การเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อรับหลักการ
6.7 ปิดประกาศ แผนที่ แผนผัง และ	12. ครม.พิจารณาเห็นชอบและส่งสำนักงาน
ข้อกำหนด	คณะกรรมการกฤษฎีกา

13. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเห็นชอบ

13.1 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกานัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

13.2 กรมฯ จัดทำร่างกฎกระทรวงตามที่ กฤษฎีกาตรวจสอบ

14. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาส่งร่างกฎกระทรวงให้สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและกระทรวง

15. สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งกระทรวงมหาดไทยให้ลงนามในกฎหมาย

16. รัฐมนตรีลงนามในกระทรวงมหาดไทย (80 ชุด)

17. กรมจัดพิมพ์แผนที่ - แผนผัง

18. ส่งกฎกระทรวงไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา

18.1 จัดสัมมนาชี้แจงการปฏิบัติตามกฎกระทรวงใช้บังคับผังเมืองรวม

18.2 การกำหนดแนวนอนโครงการตามผังเมืองรวมในพื้นที่

กรรมการผังเมืองประกอบด้วย

ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ และปลัดอีก 3 กระทรวงได้แก่ ป.เกษตร ป.คมนาคม ป.อุตสาหกรรม ผอ.สำนักงานประมาณฯ เลขาธิการพัฒนา ผู้ทรงคุณวุฒิทางการผังเมืองไม่เกิน 7 คน ผู้แทนสถาบัน องค์การอิสระที่มีความเกี่ยวข้องกับการผังเมืองไม่เกิน 7 คน มีอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นกรรมการและเลขานุการ

การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมด้วยมาตรการทางผังเมือง

● มาตรการไม่ใช่สิ่งก่อสร้าง

1.1 มาตรการด้านการผังเมือง มีการวางแผนผังเมืองทั้งในระดับประเทศ ภาค อนุภาค จังหวัด อำเภอ

เมือง และชุมชน

1.2 การบริการออกแบบบ้าน ได้แก่ แบบบ้านลอยน้ำ แบบบ้านผู้ประสบภัยธรรมชาติ แบบบ้านอนุรักษ์ 4 ภาค

● มาตรการใช้สิ่งก่อสร้าง

2.1 โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมแม่น้ำและริมทะเล (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)

2.2 โครงการระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน

2.3 การทำคันป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน ได้แก่ แบบชั่วคราว แบบกึ่งถาวร และแบบถาวร

นางอารีย์ วัฒนา ทูมาเกิด: จากข้อมูลของคุณรังสฤษดิ์ ได้ข้อสรุป ที่สำคัญคือ 1. เรื่องมาตรการในการแก้ปัญหา น้ำท่วมโดยใช้มาตรการทางผังเมือง ซึ่งมาตรการที่ไม่ใช่สิ่งก่อสร้าง โดยเฉพาะพื้นที่รับน้ำหรือพื้นที่แก้มลิงในขณะ ที่ผังเมืองจะมีพื้นที่ที่รับน้ำหรือแก้มลิง แก้มลิงกำลังมีปัญหา แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องของแก้มลิงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ท่านมองว่าเราจะมีพื้นที่รองรับน้ำตามธรรมชาติโดยใช้แก้มลิงเป็นที่รองรับแล้ว แต่พอรัฐบาลประกาศนโยบายเรื่องแก้มลิงขึ้นมาอาจจะ มีบางพื้นที่ บางจังหวัดมองเรื่องแก้มลิงผิดไปแทนที่จะมองว่าจะใช้ให้เป็นแหล่งรองรับน้ำตามธรรมชาติโดยคำนึงถึงระบบนิเวศ โดยมองเป็นเรื่องของการก่อสร้างเมื่อมอง เป็นแบบนี้ก็จะทำให้มองว่าแก้มลิงเป็นแค่อ่างกักเก็บน้ำ อาจมีการก่อสร้างถนนเข้าไปซึ่งจะทำให้เป็นการขวางทาง น้ำ 2. กำหนดสีของผังเมืองก็เป็นเรื่องที่สำคัญเพราะว่าใน เรื่องพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งผังเมืองมองว่าเป็นพื้นที่โล่งจะทำ อย่างไรให้มีพื้นที่สีเขียวเพิ่มมากขึ้น ต่อไปจะมาดูโครงสร้าง พื้นฐานของกรมชลประทานว่าจะเอื้ออย่างไรต่อการ ป้องกันน้ำท่วม

โครงสร้างที่เอื้อกับแหล่งน้ำธรรมชาติ

นายกัณฑ์พิชิจ พงศ์กิจ

สำนักบริหารโครงการ กรมชลประทาน

สวัสดีผู้เข้าร่วมการสัมมนาทุกท่าน คุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นสิ่งที่จะดำรงความยั่งยืนแห่งสิ่งแวดล้อม กรมชลประทานมีส่วนในการดำรงพื้นที่ชุ่มน้ำหรือไม่ เชื่อนทุกเชื่อนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำตามนิยามของพื้นที่ชุ่มน้ำ บางพื้นที่ระบบนิเวศไม่ตึกดีขึ้น และพื้นที่ราบโดยจะมีชื่อเรียกต่างกันเช่น บาง ตอน โคน โคนเป็นต้นซึ่งแสดงถึงว่าพื้นที่ตรงไหนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ส่วนทางน้ำ เช่น คลอง และ ชุมชนวัฒนธรรม ยกตัวอย่างพื้นที่ราบทุ่งเจ้าพระยาโดยชื่อนั้นบ่งบอกว่าเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น บึงบอระเพ็ด เป็นพื้นที่ทางผ่านน้ำมาก่อน หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองมีการสร้างระบบชลประทานที่ดีมีการสร้างเชื่อนโดยเชื่อนแรก คือ เชื่อนเจ้าพระยา ต่อมาเชื่อนภูมิพล เชื่อนสิริกิตต์ เมื่อย้อนกลับไปในสมัย ร. 5 เราจะใช้ระบบชลประทานแบบน้ำทุ่งโดยมีลักษณะที่เอื้อต่อธรรมชาติอยู่แต่ต่อมาทุกอย่างถูกปิดและมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ ปัจจุบันนี้น้ำท่วมมากเรามองว่าเป็นวิกฤตแต่ถ้ามองย้อนกลับไปในสมัยอยุธยาเป็นปกติของมันเพียงแต่เวลาหรือรอบที่กลับมาอาจจะห่างทำให้ชุมชนอาจจะรู้ไม่เท่าทัน คำว่าวิกฤต คือ ความสุมเสี่ยงเกินพอดี น้ำท่วมอาจจะไม่ใช่วิกฤตก็ได้อาจจะท่วมเป็นปกติแต่ถ้าวิกฤตคือ เกินว่าพอดีมาก ๆ ถ้ามันเกินพอดีมาก ๆ จะฟื้นฟูอย่างไร บทเรียนแห่งวิกฤตครั้งนี้สาหัสมากเกิดความเสียหายหลายแสนล้านบาท ประชาชนเดือดร้อนเป็นจำนวนมาก

กรมชลประทานพยายามสรุปสาเหตุเกิดจากสองประการหลักๆ คือ สาเหตุจากธรรมชาติและกระกระทำของมนุษย์ โดยธรรมชาติเกิดจากลานัญญาโดยฝนในช่วงเดือนมิถุนายน - ตุลาคมมากกว่าปกติ 40% ซึ่งทำให้

ปริมาณน้ำตกค้างค่อนข้างมากโดยปกติเมืองไทยพายุเข้าประมาณ 2-3 ลูกเอาอยู่แต่ปีนี้พายุเข้ามาเป็นจำนวนมากส่งผลให้มีปริมาณน้ำมาก ลักษณะทางภูมิประเทศของไทยข้างบนเป็นเขาแล้วไล่ลงมาโดยลำรางที่จะเป็นทางระบายน้ำนั้นไม่สมมาตร สังเกตเห็นว่าจากทางเหนือไหลลงมาพอถึงนครสวรรค์ทางน้ำไหลผ่านแคบ พอหลุดจากจังหวัดนครสวรรค์ทางน้ำกว้างแต่พอมาถึงจังหวัดสิงห์บุรีทางน้ำก็แคบอีกและมีสันดอนที่ไม่ได้มีการขุดลอก ซึ่งทำให้เกิดปัญหาและปัจจุบันนี้เมื่อมีการสร้างเมืองขึ้นมาทำให้เกิดภัยแล้ง ซึ่งเป็นสภาพจากธรรมชาติที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขึ้นมา

ส่วนสาเหตุจากมนุษย์การเปลี่ยนแปลงของมนุษย์มีเป็นจำนวนมาก เช่น ป่าไม้ถูกบุกรุกเป็นจำนวนมาก การปลูกพืชเชิงเดี่ยวทำให้เกิดดินถล่มซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ของมนุษย์การบริหารจัดการน้ำโดยศักยภาพของแหล่งรองรับน้ำของเราเมื่อเทียบกับปริมาณน้ำนั้นยังไม่สมดุลกันพอถึงเวลาน้ำมาก ๆ เก็บไว้ได้ระดับหนึ่งและสุดท้ายต้องระบายน้ำออกอย่างเช่น เชื่อนภูมิพลเมื่อมีปริมาณน้ำมากโดยมีพายุเข้าเป็นจำนวนมากเชื่อนต้องปล่อยน้ำซึ่งเป็นปัญหาในเรื่องของโครงสร้างที่มีศักยภาพรองรับน้ำได้ระดับหนึ่ง และเครื่องมือในการบริหารจัดการน้ำไม่ตอบสนอง เช่น ประตูระบายน้ำ อาคารบังคับน้ำ เครื่องสูบน้ำมีข้อจำกัดตลอดระยะเวลา 50 ปีเราบริหารจัดการในลักษณะที่ปริมาณน้ำมากน้อยเป็นปกติ แต่เมื่อปริมาณน้ำมากกว่าปกติ ทำให้บริหารจัดการยาก นอกจากนี้การป้องกันตนเองของมนุษย์โดยทำแนวป้องกันทำให้การเดินน้ำโดย

ธรรมชาติไปยาก ซึ่งก็เป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดน้ำท่วมที่เป็นวิกฤต กรมชลประทานคิดว่าหน้าฝนปริมาณน้ำจะมากหรือน้อยและช่วงแล้งต้องคิดว่าปริมาณน้ำที่เหลืออยู่หลังฤดูฝนแล้วจะเหลือเพียงพอสำหรับชุมชนใหม่ ซึ่งมีการปรึกษาหารือทุกปี ในเรื่องอ่างเก็บน้ำจะมีการตรวจสอบสภาพตามปกติ ปริมาณน้ำ ระบบส่งน้ำ หาข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ ในด้านการติดตามบริหารการจัดการน้ำโดยมีการเก็บข้อมูลรวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น กรมอุตุนิยมวิทยาตั้งศูนย์ การเตรียมเครื่องมือ เครื่องจักร เมื่อเกิดน้ำท่วมมีการจัดการในเชิงโครงสร้างมีการปล่อยน้ำ สร้างคันเพิ่ม มีการยกประตู สร้างแนวป้องกันใหม่ โดยทำเท่าที่จะสามารถทำได้ ณ เวลานั้น เพราะว่าปริมาณน้ำมาก การบริหารจัดการน้ำเมื่อเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ความเป็นเอกภาพเริ่มไม่มีโดยไปขึ้นอยู่กับศูนย์โดยมีหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามารวมตัวกันโดยมีการระดมทรัพยากรไปตามภาระหน้าที่ โดยกรมชลประทานเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการ โดยมีหน่วยงานต่างๆ เช่น กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมทรัพยากรน้ำ ทหาร ภาคประชาชน ซึ่งจะเห็นสิ่งที่ตึงตังในภาวะวิกฤตตรงนี้รวมทั้งสิ่งที่ไม่ดีก็เกิดขึ้นเพื่อนำไปใช้เป็นบทเรียนในการบริหารจัดการ สิ่งหนึ่งคือ ไม่เคยเรียนรู้จึงเป็นความยากในการบริหารจัดการแล้วเราจะบริหารจัดการได้อย่างไร

ปัญหาที่พอจะสรุปได้ดังนี้

1. องค์ความรู้ คือ ความรู้ในการคาดการณ์เราไม่พอ โดยผู้ให้ข้อมูลให้ข้อมูลไม่ตรงกันเพราะได้รับข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องน้อยเกินไป และองค์ความรู้ในการเจรจาต่อรองในการปฏิบัติงานยังไม่มีดี ความเข้าใจในการบริหารจัดการอย่างมีระบบยังขาด ความรู้ในการประเมินความเสี่ยงเราไม่มีเลยยกเว้นทางด้านการเงิน
2. เครื่องมือ เป็นเครื่องมือเก่า จะต้องมีการปรับปรุง
3. การให้ข้อมูลข่าวสาร มีข้อมูลไม่ชัดเจน ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ชุมชนไม่รับทราบข้อมูลที่แท้จริง ความไม่ต่อเนื่องของข้อมูล ข้อมูลขัดแย้งกันเอง

4. การจัดการ ขาดประสบการณ์ ขาดการวิเคราะห์ ขาดอัตรากำลัง
5. การมีส่วนร่วม ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน
6. การใช้ประโยชน์ที่ดิน
7. ระบบฐานข้อมูล ขาดด้านการจัดการข้อมูลที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ปรับปรุงโครงสร้าง
2. บริหารงานแบบองค์รวม
3. เตรียมความพร้อมในอนาคต
4. การสร้างทางผันน้ำ

หลังจากที่น้ำลดมีการพิจารณาโดยรัฐบาลเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่มีหลายอย่างที่สามารถแก้ไขได้ เช่น ทางน้ำผ่านแบบธรรมชาติ แก้มลิง การกักเก็บน้ำในลักษณะอ่างเก็บน้ำเพียงชั่วคราว การขุดลอกคลองลัด โดยทั้งหมดกรมชลประทาน ได้หารือกรมทรัพยากรน้ำและนำเสนอ กยน. โดยระยะสั้นทำการขุดลอกคลองต่างๆ และคิดว่าน้ำท่วมปี 2555 จะไม่หนักเท่ากับปี 2554 ที่ผ่านมามาก จะให้พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำและอยู่คู่ประเทศไทยตลอดไป

นางอารีย์ วัฒนา ทูมาเกิด : ในส่วนของกรมชลประทาน ในฐานะที่ดูแลน้ำจริงๆ แล้วจะต้องเรื่องการบริหารจัดการน้ำตั้งแต่ต้นน้ำกลางน้ำและปลายน้ำ ต้นน้ำก็จะต้องดูว่าถ้ามันมีอยู่แล้วในเรื่องของการที่จะทำให้น้ำมันลดความเร็วของน้ำลงมากคงจะเป็นเรื่องของการอนุรักษ์ ดิน น้ำ ป่า กลางน้ำมันมีคูคลองอยู่แวกก็จะต้องขุดลอกคูคลองทำประตูระบายน้ำหรือดูแลประตูระบายน้ำในอดีตมองประเด็นของการกักเก็บน้ำไว้ใช้ประตูน้ำจึงเป็นแบบประตูปิดสำหรับกักเก็บน้ำ เมื่อน้ำมาต้องเปิดประตูระบายน้ำซึ่งมองได้ว่าประตูระบายน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบันกลายเป็นคอขวดทำอะไรให้มันกว้างพอที่จะระบายน้ำออกไปได้อย่างรวดเร็ว ในเรื่องของการเสริมคันน้ำก็เป็นเรื่องสำคัญ

การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ

นายอำนาจ สุธรรมาจรัส

สำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ

สวัสดีผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน จะมาบรรยายเกี่ยวกับอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำโดยมาแลกเปลี่ยนทัศนคติ มุมมองกัน โดยจะขอเริ่มจากการแนะนำให้รู้จักกรมทรัพยากรน้ำก่อนสำหรับวิสัยทัศน์ของกรมทรัพยากรน้ำ “การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศแบบบูรณาการเป็นระบบลุ่มน้ำ โดยการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน”

ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูแหล่งน้ำและพื้นที่ชุ่มน้ำ “แหล่งน้ำธรรมชาติและพื้นที่ชุ่มน้ำได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ภายใต้ความสมดุลระหว่างระบบนิเวศเศรษฐกิจและสังคมโดยให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชน”

พันธกิจของกรมทรัพยากรน้ำ

❧ เป็นองค์กรในการจัดทำนโยบาย และแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการเป็นระบบลุ่มน้ำ

❧ ส่งเสริม สนับสนุน และเพิ่มศักยภาพกระบวนการขับเคลื่อนองค์กรและเครือข่ายลุ่มน้ำ

❧ อนุรักษ์ฟื้นฟู บำรุงรักษา ซ่อมแซม ปรับปรุงและพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำอย่างยั่งยืน

❧ พัฒนาองค์ความรู้ ระบบข้อมูล กำหนดมาตรฐานด้านบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และระบบเตือนภัย

❧ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ภารกิจด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ

1 กำหนดรูปแบบ หลักเกณฑ์ จัดทำข้อกำหนด โครงการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและบำรุงรักษา เพื่อเพิ่มเติมประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำของแหล่งน้ำธรรมชาติและปรับปรุงอาคารสิ่งก่อสร้างแหล่งน้ำที่มีอยู่เดิมให้ใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

2 กำหนดมาตรการและการป้องกันเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ/พื้นที่ชุ่มน้ำ

3 เฝ้าระวังและควบคุมการใช้และอนุรักษ์ แหล่งน้ำธรรมชาติ ทั้งใน ด้านปริมาณและคุณภาพ

4 ให้การสนับสนุนและคำปรึกษาด้านเทคนิค วิชาการ การอนุรักษ์ ฟื้นฟูและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ/พื้นที่ชุ่มน้ำให้กับคณะกรรมการลุ่มน้ำ หน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน

5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

โครงการอนุรักษ์ ปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งน้ำ/พื้นที่ชุ่มน้ำ

ปัจจุบันแหล่งน้ำธรรมชาติที่เป็นแหล่งน้ำสำคัญของท้องถิ่นประสบภาวะเสื่อมโทรม เนื่องจากการตัดเขิน วัชพืชขึ้นปกคลุม และการบุกรุกแหล่งน้ำซึ่งก่อให้เกิด ปัญหาด้านการรองรับ เก็บกักและระบายน้ำ ด้านระบบ นิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ และด้านสุนทรียภาพ/คุณค่าของแหล่ง น้ำและพื้นที่ชุ่มน้ำ

ดังนั้นเพื่อคงสภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำและการใช้ ประโยชน์ในด้านต่างๆ รวมถึงการรักษาความอุดมสมบูรณ์ และสมดุลของระบบนิเวศตามธรรมชาติของแหล่งน้ำ

จึงจำเป็นต้องทำการอนุรักษ์ ปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งน้ำให้กลับสู่สภาพความสมบูรณ์มากที่สุดเท่าที่กระทำได้

วัตถุประสงค์

เพื่ออนุรักษ์ ปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งน้ำ ที่รักษาสมดุลของระบบนิเวศ การใช้ประโยชน์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภูมิทัศน์ที่กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดทำโครงการ

❖ มีการกำหนดขอบเขตแหล่งน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ (หนอง บึง แม่น้ำ ลำคลอง ฯลฯ) ที่ชัดเจน

❖ มีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ในการดำเนินการอนุรักษ์/ปรับปรุงฟื้นฟู การใช้ประโยชน์ และดูแลบำรุงรักษา

❖ คำนึงถึงการรักษาสมดุลระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น

กิจกรรมการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ/พท.ชุ่มน้ำ

❖ กันเขตป้องกันการบุกรุก (รั้วธรรมชาติ)

❖ เพิ่มประสิทธิภาพการรองรับ/การระบายน้ำ และการกักเก็บน้ำ (ขุดลอกและปรับปรุงระบบการหมุนเวียนของน้ำ)

❖ การจัดแบ่งพื้นที่, Zoning (พื้นที่พัฒนา,กิจกรรม/พท.ฟื้นฟู/พท.อนุรักษ์) เช่น เขตอนุรักษ์ หลัปลึงธาร

❖ การปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อให้สอดคล้องสถาปัตยกรรมท้องถิ่น

❖ การกำจัดวัชพืช (เท่าที่จำเป็น)

❖ ป้องกันการกัดเซาะ โดยต้องใช้วัสดุท้องถิ่นกลมกลืนสอดคล้องกับธรรมชาติ

❖ อาคารควบคุมการระบายน้ำ ชลประทาน ใช้งาน/ดูแลง่าย

❖ การอนุรักษ์ รักษาสมดุลของระบบนิเวศ

เป้าหมาย/ผลประโยชน์ที่ได้รับ

❖ ระบบนิเวศที่ดีและยั่งยืน เป็นแหล่งอาหาร

❖ เพื่อกักเก็บน้ำสำหรับใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภค-บริโภค การเกษตร และอื่นๆ

❖ สงวนรักษาระดับน้ำและปริมาณน้ำในช่วงฤดูแล้งไม่ให้ลดต่ำส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของสัตว์/พืชพรรณน้ำ

❖ แกไขความเสื่อมโทรม ดินเค็ม และป้องกัน การบุกรุกพื้นที่แหล่งน้ำ

❖ ใช้เป็นพื้นที่แก้มลิงเพื่อบรรเทาอุทกภัย

❖ เป็นแหล่งท่องเที่ยวและสันทนาการ

คุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ

โดยตรง

1. เป็นแหล่งอาหาร
2. เป็นแหล่งน้ำ
3. เป็นแหล่งไม้ และแหล่งเชื้อเพลิง
4. เป็นแหล่งสมุนไพร
5. เป็นแหล่งรวมพันธุ์กรรมพืชและสัตว์
6. บรรเทาและป้องกันน้ำท่วม

โดยอ้อม

1. เป็นเส้นทางคมนาคม
2. ป้องกันมิให้น้ำเค็มรุกเข้ามาในแผ่นดิน
3. เป็นเครื่องกรองน้ำธรรมชาติ
4. รักษาสมดุลของภูมิอากาศ ลดภาวะโลกร้อน
5. นันทนาการ, ศึกษา วิจัย, แหล่งรวม

วัฒนธรรม ประเพณี และประวัติศาสตร์ ฯลฯ

หลักเกณฑ์และกรอบแนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ/พื้นที่ชุ่มน้ำของคณะกรรมการจัดทำแผนการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำและพื้นที่ชุ่มน้ำ (กนช.) โดยพิจารณาจากประเด็นดังต่อไปนี้

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งน้ำและพื้นที่ชุ่มน้ำมาจากสาเหตุหลัก 4 ประการ ได้แก่

1. การบุกรุกพื้นที่ชุ่มน้ำ กรม/สร้างสิ่งปลูกสร้าง
2. การตื่นเงินของแหล่งน้ำ การชะล้างตะกอน
3. การแพร่กระจายของวัชพืชพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ต่างถิ่น
4. คุณภาพน้ำ ขยะและการปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ
5. การหมุนเวียน ถ่ายเท และเชื่อมต่อแหล่งน้ำ

แนวคิดในการจัดทำหลักเกณฑ์และกรอบแนวทาง

1. การกำหนดหลักเกณฑ์และกรอบแนวทางเบื้องต้น (ริเริ่มและศึกษาโครงการเน้นการมีส่วนร่วม)
2. การกำหนดมาตรการสำหรับแก้ไขปัญหา
 - ❖ มาตรการใช้สิ่งก่อสร้าง
 - ❖ มาตรการไม่ใช่สิ่งก่อสร้าง

ในการพิจารณาหลักเกณฑ์และกรอบแนวทาง การอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำและพื้นที่ชุ่มน้ำน้ำจืด ได้แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- ❖ หนองบึง ทะเลสาบน้ำจืด (น้ำขังนิ่ง)
- ❖ แม่น้ำ ลำคลอง (น้ำไหล)

หลักเกณฑ์และกรอบแนวทางเบื้องต้นสำหรับหนองบึง ทะเลสาบน้ำจืด

1. การกำหนดขอบเขตแหล่งน้ำ/พื้นที่ชุ่มน้ำให้ชัดเจนออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.)
2. การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. กำหนดความต้องการใช้น้ำของกลุ่มอาชีพต่างๆ รอบแหล่งน้ำ เพื่อให้มีการจัดสรรการใช้ทรัพยากรน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพและสมดุลกับธรรมชาติ
4. การวางแผนโครงการใดๆ ต้องไม่มีกิจกรรมการ บุกรุกพื้นที่น้ำหรือถมที่
5. การวางแผนโครงการใดๆ ต้องจำกัดการก่อสร้างถนนรอบแหล่งน้ำ/พื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งมีส่วนทำให้มีการ

บุกรุกได้ง่าย กีดขวางการไหลของน้ำ และจะตัด ขาดการเชื่อมโยงของระบบนิเวศของสิ่งมีชีวิต

6. การวางแผนการอนุรักษ์ฯ อยู่บนพื้นฐานของการรักษาสมดุลระบบนิเวศ และตระหนักว่าฐานทรัพยากรเป็นทรัพย์สินร่วมกันของสังคม
7. การวางแผนการอนุรักษ์ฯ ให้คำนึงถึงมิติทาง ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนวิถีชีวิตและสังคมท้องถิ่น มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

มาตรการในการแก้ปัญหา หนองบึง ทะเลสาบน้ำจืด

กำหนดมาตรการ จากปัญหา 4 ประการ ได้แก่

1. ปัญหาการตื่นเงิน สาเหตุ
 - 1.1 การตกตะกอนที่มากับน้ำ
 - 1.2 การทับถมของวัชพืชและพืชน้ำ
 - 1.3 การใช้ประโยชน์แหล่งน้ำและที่ดินผิดประเภท
2. ปัญหาการบุกรุก สาเหตุ
 - 2.1 การบุกรุกโดยภาคเอกชน (นสล./ไร่ ธรรมชาติ)
 - 2.2 การบุกรุกโดยหน่วยงานราชการหรือองค์กรท้องถิ่น (มี มติ กนช. 5 ตค.52)
3. การแพร่ระบาดของพืชและสัตว์ต่างถิ่น สาเหตุ
 - 3.1 จากกิจกรรมของภาคเอกชน
 - 3.2 จากกิจกรรมของภาครัฐราชการ
 - 3.3 จากธรรมชาติ
4. คุณภาพน้ำ / ขยะสิ่งปฏิกูล สาเหตุ
 - 4.1 จากเกษตรกรรม (ยาปราบศัตรูพืช/ปุ๋ย)
 - 4.2 จากอุตสาหกรรม (น้ำเสียจากโรงงาน)
 - 4.3 จากชุมชน (น้ำเสียชุมชน ร้านอาหาร)
 - 4.4 จากการท่องเที่ยว (น้ำเสียจากแหล่งท่องเที่ยว)

หลักเกณฑ์และกรอบแนวทางเบื้องต้น สำหรับแม่น้ำ ลำคลอง

1. ทำการกำหนดขอบเขตแม่น้ำ ลำคลองให้ชัดเจนออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง
2. การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. การทำเขื่อนป้องกันตลิ่งพัง หรืออาคารทางวิศวกรรมต้องให้กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติหลีกเลี่ยงการตัดทอนน้ำเป็นทางตรง
4. การวางแผนการอนุรักษ์ พื้นที่พุ่มน้ำ ลำคลอง ต้องคำนึงถึงภูมิทัศน์สองข้างแม่น้ำ ลำคลอง
5. การดูทรายหรือขุดลอกแม่น้ำ ลำคลอง ต้องมีการควบคุม ระวังความลึกในการขุด พร้อมกับกำหนดแนวขุด และมีมาตรการติดตามควบคุม ที่มีประสิทธิภาพ
6. การกำหนดมาตรการควบคุมสิ่งก่อสร้างที่สร้างขวางแม่น้ำ ลำคลอง
7. การก่อสร้างท่าเทียบเรือ หรือสิ่งก่อสร้างรุกล้ำลงในแม่น้ำลำคลอง จะต้องมีการกำหนด หลักเกณฑ์ที่ชัดเจน

มาตรการในการอนุรักษ์พื้นที่พุ่มน้ำ ลำคลองประกอบด้วยแนวทางหลักดังนี้ คือ

1. การป้องกันตลิ่ง
2. การขุดลอกและปรับภูมิทัศน์
3. การกำจัดวัชพืชน้ำ
4. การสร้างสิ่งก่อสร้างในแม่น้ำลำคลอง
5. คุณภาพน้ำ

หน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาตามหลักเกณฑ์และกรอบแนวทางที่นำเสนอ

❧ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อส. ปม. สส. คพ. สผ. อจน. ทน.

❧ กระทรวงมหาดไทย ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมการพัฒนาชุมชน กรมที่ดิน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

❧ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ กรมพัฒนาที่ดิน

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมประมง กรมวิชาการเกษตร กรมชลประทาน

❧ กระทรวงคมนาคม ได้แก่ กรมเจ้าท่า

❧ กระทรวงอุตสาหกรรม ได้แก่ กรมโรงงานอุตสาหกรรม

❧ กระทรวงการคลัง ได้แก่ กรมธนารักษ์ กรมศุลกากร

❧ กระทรวงการศึกษาธิการ

❧ กระทรวงท่องเที่ยวและการกีฬา ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

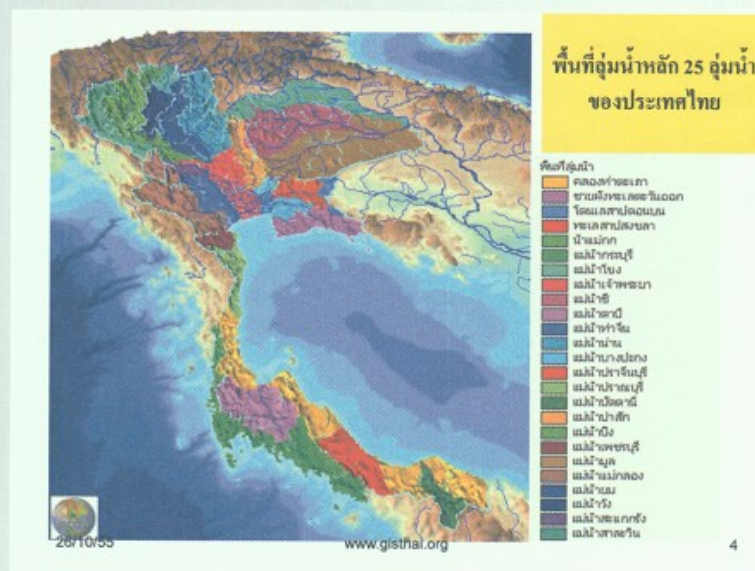
การจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

พศ.ดร.สมบัติ อยู่เมือง

ศูนย์วิจัยภูมิสารสนเทศเพื่อประเทศไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การบริหารจัดการต้องดูในภาพรวมและมองในจุดบวกและจุดลบ และหารือไปพร้อมๆ กัน ถ้ามองในเรื่องของหน้าที่เป็นหลักนั้นหารือกันไม่ได้ต้องใช้เวลานาน แต่ถ้าเอาพื้นที่เป็นตัวตั้งจะสามารถปรึกษากันได้ยาวเพราะจะมองความยั่งยืนของพื้นที่ ในแง่ของการเปลี่ยนแปลงที่เปลี่ยนไป ความสมบูรณ์ที่ยังเหลืออยู่ ได้มีโอกาสได้ไปดูพื้นที่ในช่วงน้ำท่วม ความสมบูรณ์ในทรัพยากรของประเทศไทยมีจำนวนมากถึงแม้ว่าจะเสื่อมโทรมลงไปก็ตาม ทุกคนยังรู้สึกว่าเป็นไรเดี๋ยวช่วยกันฟื้นฟูไปเรื่อยๆ นั่นแหละคือ ปัญหา แต่ถ้าทุกคนไม่เห็นภาพรวมที่เป็นตัวตนจริงๆ แล้ว จะมองแต่ตัวเองบางคนสนใจต้นน้ำจะมองเฉาพะต้นน้ำไม่สนใจบริเวณอื่น คนที่อยู่ปลายน้ำอยากให้ทำ flood way อย่างเดียว ซึ่งแบบนี้ไม่สามารถคุยกันได้เพราะว่าไม่ได้มองภาพใหญ่ทำให้ไม่สามารถจัดการแบบยั่งยืนได้

เป็นการทำงานที่ยากมากเพราะว่าแต่ละคนมีความคิดไม่ตรงกันและไม่ได้มองในภาพใหญ่ ตอนนี้เชื่อมั่นมากเกินไปและต่างคนต่างก็ปกป้องผลประโยชน์ของตนเองทำให้ไม่สามารถคุยกันได้ทำให้การจัดการยากลำบาก แต่คนกลัวน้ำจนไม่กล้าทำอะไรนั้นเป็นปัญหา ดังนั้นต้องเข้าใจพื้นที่ถ้ามองเป็นลุ่มน้ำนั้นการจัดการลุ่มน้ำมีขอบเขตถาวรแน่นอนเพราะว่ามีสันปันน้ำ เขตการปกครองเป็นเส้นสมมุติ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ตั้งอยู่คนละจังหวัดเมื่อเกิดปัญหาน้ำทำให้มีปัญหาในการจัดการเพราะใช้เขตการปกครองมาเป็นตัวจับจริงๆ แล้วน้ำมันไหลต่อเนื่องกันจะห้ามน้ำไหลจากที่สูงลงที่ต่ำไม่ได้ จะกั้นอย่างเดียวไม่ไหลไปอีกที่หนึ่งและอีกที่หนึ่งรับอย่างเดียวก็คุยกันไม่ได้ต้องเอาเส้นธรรมชาติมาทำความเข้าใจกัน ถ้าแบ่งลุ่มน้ำ 25 ลุ่มน้ำ แต่จริงๆ ยังมีลุ่มน้ำย่อยๆ อีก

ถ้าจะจัดการลุ่มน้ำจะเอาประเด็นสงวนอย่างเดียว ห้ามแตะต้อง หรืออนุรักษ์ใช้อย่างชาญฉลาดไม่ให้ใครเข้ามาแตะปล่อยตามธรรมชาติ เช่น บึงบอระเพ็ดมีพื้นที่น้ำลดลงไปจำนวนมากและมีการบุกรุกพื้นที่เป็นจำนวนมาก และดินเป็นจำนวนมากซึ่งเราไม่เคยดูแลบึงอย่างจริงจัง มีแค่บางหน่วยงานเข้าไปดูแลเท่านั้นอาจเป็นเพราะได้รับมอบหมายซึ่งเป็นแบบนี้ไม่ได้ ควรจะมีการจัดการในภาพรวม เช่น ทำเพื่อการประมงอย่างเดียวไม่ได้เพราะว่า บึงบอระเพ็ดเป็นที่รับน้ำ บึงบอระเพ็ดเกิดจากการที่น้ำมันเกินแล้วไปทิ้งน้ำไว้ที่กลางทุ่งในช่วงน้ำหลากมากๆ นั่นคือธรรมชาติของบึงบอระเพ็ดที่มันเกิดขึ้นมาในอดีตแต่ปัจจุบันนี้เราไปเปลี่ยนธรรมชาติมันหมดและไปบุกรุกพื้นที่ และจัดการไม่ถูกวิธีนั่นแหละคือ ปัญหาเพราะว่าเราไม่เข้าใจธรรมชาติ องค์ความรู้มีมากน้อยแค่ไหน กระบวนการที่เกิดขึ้น ผลกระทบที่เกิดขึ้นเข้าใจหรือไม่ ในแต่ละพื้นที่ กระบวนการที่เกิดขึ้นและผลกระทบนั้นและจะให้อยู่ในลักษณะไหนที่สามารถรับได้ จะย้อนกลับไปหาบึงบอระเพ็ดในอดีตที่มีความลึกและกว้างนั้นไม่สามารถทำได้ แต่จะหาอย่างไรเนื่องจากปัจจุบันนี้ขาดการควบคุมและกำกับ การใช้พื้นที่ และจะดำเนินการจัดการพื้นที่ที่ไม่มีคนดูแลอย่างไร โดยทุกคนมีแต่ใช้พื้นที่อย่างเดียวเอาเปรียบธรรมชาติมากขึ้นเรื่อยๆ กระบวนการความเข้าใจที่กล่าวถึง น้ำท่วม น้ำแล้ง กล่าวถึงน้ำขาดและน้ำเกินเรายังไม่เคยเข้าใจมันจริงๆ ว่าแต่ละปีหรือปัจจัยมันเปลี่ยนไปอย่างไรใน 6 ปีที่ผ่านมาแม่น้ำยมกับแม่น้ำน่านท่วมตลอดแต่ไม่ได้รับความสนใจเพราะว่าท่วมเป็นปกติแต่ปรากฏว่าปีนี้น้ำมามากกว่าปกติทำให้เกิดความเสียหายประมาณ 1.4 ล้านล้านบาทมาจากแผ่นดินไหวญี่ปุ่นทำให้เราไม่ค่อยสนใจในเรื่องการจัดการ ทุกวันนี้ทุกคนกล่าวถึงเรื่องน้ำท่วมทุกคนกลัว กลัวโดยไม่มีเหตุผลเพราะมีคนบอกว่าเดี๋ยวจะท่วมและจะมีพายุเข้าอีก 30 ลูก พายุตอนนี้มันคาดการณ์ไม่ได้ปีนี้ได้แค่การประมาณการซึ่งพายุมันจะเคลื่อนไปไหนก็ได้ใน 30 ลูก จะเข้าประเทศไทยที่ลูกตอบไม่ได้ จะรู้ได้แน่ๆ ประมาณหนึ่งสัปดาห์เท่านั้น ว่ามันจะเข้าประเทศไทยหรือไม่ นั่นเป็นสิ่งที่เราต้องทำความเข้าใจ ตอนนี้ในเขื่อนมีจำนวนมากแล้วจะจัดการอย่างไร หน่วย

งานที่เกี่ยวข้องกำลังจัดการให้พร่องมากกว่าปกติเพราะว่าเรามี 80-90% เกือบทุกเขื่อน ปีที่แล้วน้ำในเขื่อนทุกเขื่อนมีน้ำประมาณ 40% ซึ่งเป็นสิ่งแรกที่ต้องจัดการ ณ เวลานั้นแล้วต้องดูว่าใน 3-4 เดือนก่อนถึงเดือนพฤษภาคมน้ำลดลงหรือเปล่าถ้าฝนไม่ตกเต็ม ตอนนี้เราต้องปล่อยอย่างน้อยสองเท่าเมื่อเทียบกับเมื่อก่อนที่เราเคยปล่อย

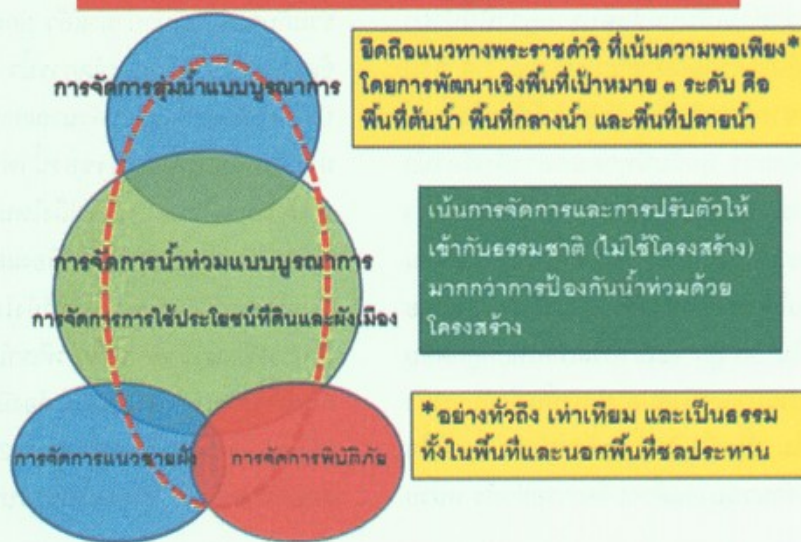
JICA เป็นหน่วยงานองค์กรอิสระของญี่ปุ่นที่รัฐบาลมอบหมายให้มาดูแลธุรกิจของญี่ปุ่นที่อยู่ในประเทศไทยที่เกิดความเสียหายซึ่งญี่ปุ่นจริงกับเรื่องนี้มากเมื่อเทียบกับประเทศไทยเพราะฉะนั้นเราต้องเปลี่ยนความคิดคนไทยใหม่ ในเรื่องให้จริงจังกับการจัดการ ต้องมีการเอาเข้าที่ประชุมการระบายน้ำ การปล่อยน้ำปล่อยจริงแล้วทำการฟอกมาแล้วมันลดจริงหรือเปล่า จะไปรอว่าตอนฝนแล้วค่อยไปพิจารณาอีกไม่ได้เพราะว่าบางเรื่องตัวแปรตัวที่หนึ่งมันสูงแล้วในเขื่อน เสร็จแล้วที่เราจะเอามาพิจารณาในการทำความเข้าใจของพื้นที่เขื่อนน้ำก็เหมือนกันเราจะต้องพยายามดึงตัวแปรทุกอย่างออกมาให้ครบว่ามีอะไรบ้างที่ต้องจัดการให้ถูกที่ ถูกเวลาและพื้นที่ไม่อย่างนั้นก็จะสายไป น้ำท่วมคราวที่แล้วที่มีการตั้งกรรมการขึ้นมาทำงานในช่วงวันที่ 10 ตุลาคมแต่น้ำมาตั้งแต่กลางเดือนกันยายนและป่าทุ่งมาเป็นจำนวนมากโดยที่ไม่มีใครรู้ซึ่งทำให้ไม่สามารถจัดการน้ำแต่น้ำจัดการเราแล้ว ไม่ว่าเราจะชอบน้ำหรือไม่ น้ำก็จัดการตามธรรมชาติของมันเองเพราะว่าอยู่ในลุ่มลุ่มน้ำแต่ถึงเวลาเราจะมาจัดการน้ำที่บ่าออกมาแบบไร่วิศวกรรมนั้นทำได้ยากกว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมารื้อร่วมกันก็ไม่ทันที่น้ำบ่ามาแล้ว ยกตัวอย่างให้เห็นว่าเราไม่มีข้อมูลที่ละเอียดในการจัดการน้ำ น้ำจากฟ้าที่คำนวณเป็นปริมาตรถึงลุ่มน้ำย่อย คำนวณการไหลไม่มีข้อมูล เมื่อเอามาปรับกับแบบจำลองของน้ำทว่าตรงกันหรือไม่เพื่อคำนวณการไหลของน้ำไปถึงไหนก็ไม่ชัดเจน ซึ่งได้มีการประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและพยายามจะผลักดันให้มันออกมาเป็นรูปธรรมแต่ก็ยังไม่ได้ข้อสรุปออกมา ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากครั้งที่แล้วที่เราไม่ได้ทำ แต่สามารถทำได้ต้องใช้เวลา งบประมาณและต้องมีคนมาช่วย และอีกอย่างหนึ่งคือ งานพวกนี้ต้องทำตลอด 24 ชั่วโมงและมีทีมรับผิดชอบอย่างจริงจัง หน่วยงานของประเทศที่เจริญเช่น ญี่ปุ่น

นั้นจะมีหน่วยงานที่ทำงานแบบตลอด 24 ชั่วโมงและเป็นองค์กรที่สามารถจัดการได้อย่างเป็นเอกภาพ หายสุดจะวนมาเรื่องการจัดการ การบริหารและเรื่องประสิทธิภาพของบุคลากรรวมทั้งแนวร่วมประชาชนที่จะต้องมองตรงกับหน่วยงานเข้าใจตรงกันไม่เช่นนั้นเขาจะมองแต่ผลประโยชน์ของตนเองอย่างเดียวซึ่งจะเป็นปัญหาที่ไม่เข้าใจในเชิงพื้นที่

ถ้าพื้นที่ชุ่มน้ำมีการเปลี่ยนแปลงเราต้องทำให้คนในพื้นที่เข้าใจในวิกฤตของพื้นที่ชุ่มน้ำให้เข้าใจตรงกัน อย่าใช้ความรู้สึกวัดเพราะว่าทุกคนมีความรู้สึกไม่เท่ากันในการอธิบายนั้นถ้าไม่มีแผนที่ประกอบไม่มีคำอธิบายทุกคนรับไปก็มีจินตนาการไม่เหมือนกัน พื้นที่ชุ่มน้ำหายไปเกือบจะหมดแล้ว จึงมากำหนดมาตรการและรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการ ก่อนที่น้ำจะมาซึ่งเราต้องมีการเตรียมการก่อนเช่น น้ำจากฟ้าที่ลงลุ่มน้ำย่อยทั้งหมดเรายังไม่สามารถคำนวณได้ ต้องคำนวณได้น้ำลงมาเท่าไรแล้วไหลไปในลำน้ำรวมทุกกลุ่มรวมกันมีปริมาตรเท่าไรแล้วใช้เวลาเท่าไรถึงจะมาถึงเขื่อนต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นถ้าไม่มีตรงนี้แล้วจะเตือนจากอะไร เราก็เตือนยากมากเพราะว่าเราไม่อะไรเตือนเตือนจากความรู้สึกเวลาฝนตกลงมาก็ไม่สามารถเตือนได้บอกได้แค่ว่าใครอยู่เชิงเขา ดินเขาให้ระมัดระวังเอาเอง ซึ่งก็ไม่สามารถรู้ได้ว่าบ้านใครจะโดนเตือนแบบนี้ทุกวัน ซึ่งได้มีการประชุมหน่วยงานเพื่อให้ไปร่วมกันทำงานเพื่อให้ทำอย่างไรให้ผลลัพธ์ออกมาแล้วเอามาใช้บอกกว่าน้ำมาแล้วจะถึงไหน

เท่าไร? สมทบกับเขื่อนแล้วมันเกินหรือยังที่เตรียมพร้อมไว้ มันรับได้ไหม ซึ่งเป็นการศึกษาที่ต้องลงรายละเอียดเพราะว่าเขื่อนคือตัวดักน้ำและตะกอนด้วย จากนั้นก็มาเตือนโดยมีแผนที่ที่มีคำอธิบายมีรูปแบบจำลอง เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเช่น อพยพย้ายคนโดยน้ำจากบริเวณหนึ่งมาอีกบริเวณหนึ่งนั้นต้องใช้เวลา ซึ่งต้องมีการทำความเข้าใจในเชิงพื้นที่ก่อนจะได้ไม่ต้องรู้สึกกลัวและกังวลเกินเหตุจะต้องมีคำอธิบายหรือการให้ข่าวแต่ถ้ารัฐไม่ทำก็จะมีคนมาทำแทนซึ่งจะเป็นการให้ข่าวที่น่ากลัวซึ่งเป็นปัญหาการทำข่าวของบ้านเราเพราะฉะนั้น การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นเรื่องใหญ่มาก ประเทศไทยมีการกำหนดแต่ยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ กรุงเทพฯ และจังหวัดปริมณฑลการวางผังเมืองทำคนละรูปแบบกันเมื่อไม่สามารถควบคุมในการวางผังเมืองได้ ใน 6 ปี ที่ผ่านมามาตั้งแต่พ.ศ. 2549-2554 ลุ่มน้ำยมและลุ่มน้ำน่านตั้งแต่พิษณุโลก สุโขทัยลงมาน้ำท่วมทุกปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าพื้นที่ตรงไหนที่ควรจะเป็นพื้นที่รับน้ำตามธรรมชาติโดยไม่สามารถที่จะไปสร้างตรงไหนก็ได้ ถ้าเราไม่เข้าใจว่าที่ไหนท่วมประจำที่ราบลุ่มเจ้าพระยา เมื่อไหร่ น้ำท่วม ถ้าเราไม่เข้าใจพื้นที่แล้วมาวางแผนอะไรจะเกิดขึ้นก็ได้แค่บนกระดาษไม่สามารถแก้ปัญหาได้ การจัดการน้ำอย่างยั่งยืนตอนนี้เราเน้นน้ำท่วมเป็นหลักเพราะว่าน้ำท่วมเป็นหัวใจเพราะว่าน้ำท่วมแต่ละครั้งเสียหายเป็นจำนวนมาก ทำอย่างไรให้สมดุลกัน

หลักการเพื่อการจัดการน้ำท่วมแบบบูรณาการและยั่งยืน

เมื่อก่อนการจัดการและการป้องกันน้ำท่วมส่วนใหญ่คือ การใช้วิศวกรรมน้ำ คือ การสร้างคิดว่าเอาอยู่นั้นจริงๆแล้วเป็นไปได้ เราไม่สามารถที่จะรู้แล้วเอาชนะธรรมชาติได้ต้องมีความเข้าใจและปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติเพราะฝนที่ตกลงมานั้นไม่ได้เลือกว่าตกที่ภาคใดที่ภาคหนึ่ง แผนการจัดการนั้นพยายามที่จะให้มองถึงในเชิงการจัดการมากกว่าการก่อสร้างเพราะอย่างไรก่อสร้างไม่สามารถจัดการได้และพยายามมองต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

หลังจากเกิดอุทกภัยในปี 2554 ที่ผ่านมามีคณะกรรมการว่าระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนภายใต้คณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อการวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (กยน.) ได้

- ❁ จัดทำแนวทาง มาตรการ และแผนปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยของลุ่มน้ำต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

- ❁ จัดทำกรอบการลงทุนตามแผนปฏิบัติการเพื่อลดผลกระทบจากอุทกภัยในอนาคต

- ❁ จัดทำแนวทางการเสริมสร้างรายได้เสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของเกษตรกร และคนเมือง (เมือง พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม) และเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศ

- ❁ จัดทำแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำดิน และป่าไม้ ให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน

ตอนนี้เริ่มที่เจ้าพระยากับอีก 7 ลุ่มน้ำสาขาหลัก ปิง วัง ยม น่าน ท่าจีน สะแกกรัง และเจ้าพระยา และต้องขยับไปสู่ลุ่มน้ำอื่นด้วย จัดทำกรอบเพื่อทำแผนในอนาคตและมีการทำความเข้าใจกับคนในพื้นที่ที่เป็นพื้นที่รับน้ำและในบางพื้นที่ไม่สามารถให้น้ำท่วมได้เพราะจะเกิดความเสียหายเป็นอย่างมากเช่นพื้นที่อุตสาหกรรมถ่าน้ำท่วม

อาจจะมีการถอนการลงทุนออกไปอาจจะมีความกระทบในเรื่องการจ้างของคนไทย ทำอย่างไรให้น้ำ ดิน ป่าไม้ ระบบนิเวศสามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืน ในลุ่มเจ้าพระยามีพื้นที่ประมาณ 158,000 ตารางกิโลเมตร อย่าง ยม น่าน เจ้าพระยาตอนล่าง ท่าจีน รวมทั้งป่าสักมีน้ำท่วมประจำเพราะว่าอยู่ในที่ราบมีพื้นที่น้ำท่วมถึง (Floodplain) ประมาณ 35,000 ตารางกิโลเมตร ส่วนพื้นที่นอก Floodplain ส่วนใหญ่ภูเขาสูงไม่ค่อยท่วมแต่มีพื้นที่ประมาณ 123,000 ตารางกิโลเมตร โดยพื้นที่ด้านในมีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 25 ล้านคน โดยเฉพาะตั้งแต่จังหวัดอยุธยาลงมามีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 10 ล้านคน

การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่น้ำท่วมถึง (Floodplain) ประกอบด้วย

- ❁ พื้นที่เกษตรกรรมชลประทานและพื้นที่ชุ่มน้ำประมาณ 80% มีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 5 ล้านคน

- ❁ พื้นที่ ชุมชน เมือง / พาณิชยกรรม / อุตสาหกรรม ประมาณ 20% มีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 13 ล้านคน เมื่อเกิดอุทกภัยจะเกิดความเสียหายมากๆ

การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่นอก Floodplain ประกอบด้วย

- ❁ พื้นที่ป่าไม้ เกษตรกรรมน้ำฝนเป็นส่วนใหญ่

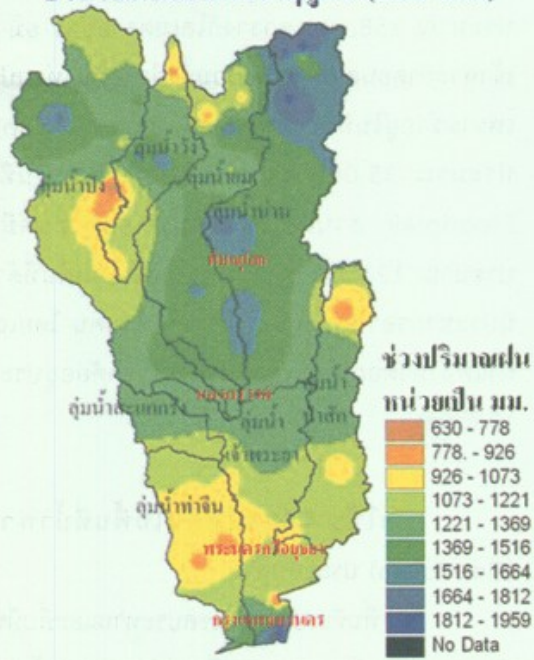
- ❁ พื้นที่อ่างเก็บน้ำเล็กน้อย

- ❁ พื้นที่ ชุมชน เมือง / พาณิชยกรรม / อุตสาหกรรมประปรายมีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 7 ล้านคน เมื่อเกิดอุทกภัยจะเกิดความเสียหายน้อย

ถ้าดูปริมาณฝนตกในปี 2554 แสดงดังตาราง

ปริมาณฝนในปี พ.ศ.2554

ปริมาณฝนสะสมช่วงฤดูฝน (พ.ค.-ต.ค.)

เดือน	ปริมาณฝนปี 2554 (มม.)		ปริมาณฝนเฉลี่ย 30 ปี (มม.)	
	เหนือ	กลาง	เหนือ	กลาง
พ.ค.	259	197	173	178
มิ.ย.	222	205	154	127
ก.ค.	252	193	180	134
ส.ค.	297	242	221	171
ก.ย.	322	271	220	279
ต.ค.	140	232	116	205
รวม	1,492	1,340	1,064	1,094

โดยในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคมสูงมากทั้งเหนือเขื่อนและใต้เขื่อนและน้ำในเขื่อนก็สูงขึ้นมากในช่วงเดือนพฤษภาคม มิถุนายนและกรกฎาคม ถ้าปล่อยลงมากลัวจะกระทบกับพื้นที่เกษตรด้านล่างจึงไม่ปล่อยและในที่สุดก็และก็ทำให้น้ำล้นเขื่อนตั้งแต่เดือนกันยายนและน้ำที่ไหลลงมามันบ่าทุ่ง

ยุทธศาสตร์และการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาคูทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาอย่างยั่งยืน

- ยอมรับว่าน้ำท่วมเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติและทำให้เกิดความสมดุลของทรัพยากรน้ำ ที่ดิน มนุษย์เพื่อให้ปลอดจากภาวะอุทกภัย มีน้ำเพียงพอสำหรับอุปโภค บริโภค การประกอบอาชีพ และการรักษาระบบนิเวศที่ดี

- การจัดการอุทกภัย จะต้องจัดการให้น้ำมีที่ไป (โดยแม่น้ำ (River)/ ทางระบายน้ำหลากหลาย (Floodway) และจัดการให้น้ำมีที่อยู่โดยพัฒนาแก้มลิง

- ปรับปรุงผังการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สัมพันธ์กับผังน้ำ และบริหารจัดการอุทกภัยที่เกิดขึ้นให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด รวมทั้งสร้างเสริมรายได้และสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของประชาชน

- แก้ไขภัยแล้ง และระบบนิเวศไปพร้อมๆกันกับการแก้ไขปัญหาคูทกภัย

- ใช้เศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ

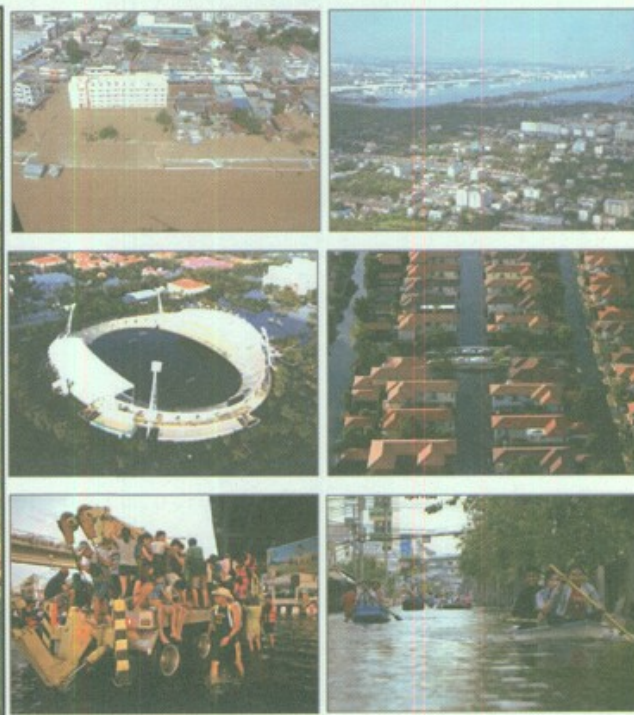
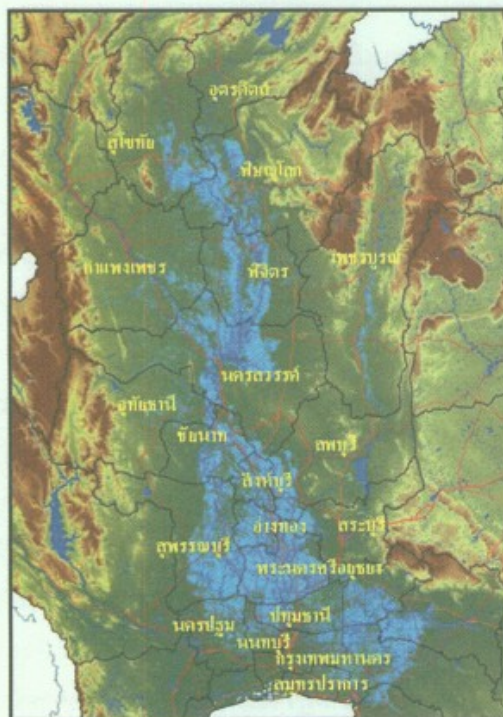
- จัดให้มีองค์กรกลาง (Single Command Authority) เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการน้ำบนฐานข้อมูลกลางและผลประโยชน์ของประเทศ

- สร้างความเข้าใจให้ประชาชนทุกภาคส่วนในพื้นที่ลุ่มน้ำ ทั้งที่อยู่ในพื้นที่น้ำท่วมถึง (Floodplain) และนอกพื้นที่น้ำท่วมถึงเพื่อให้เกิดการยอมรับและให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการอุทกภัย

พื้นที่น้ำท่วมจากเหตุการณ์อุทกภัยปี พ.ศ.2554 : พื้นที่เกษตรกรรมชนบท

พื้นที่น้ำท่วมจากเหตุการณ์อุทกภัยปี พ.ศ.2554 : พื้นที่ชุมชนเมือง

มาตรการการบรรเทาอุทกภัยในลุ่มน้ำเจ้าพระยาแบบบูรณาการและยั่งยืน

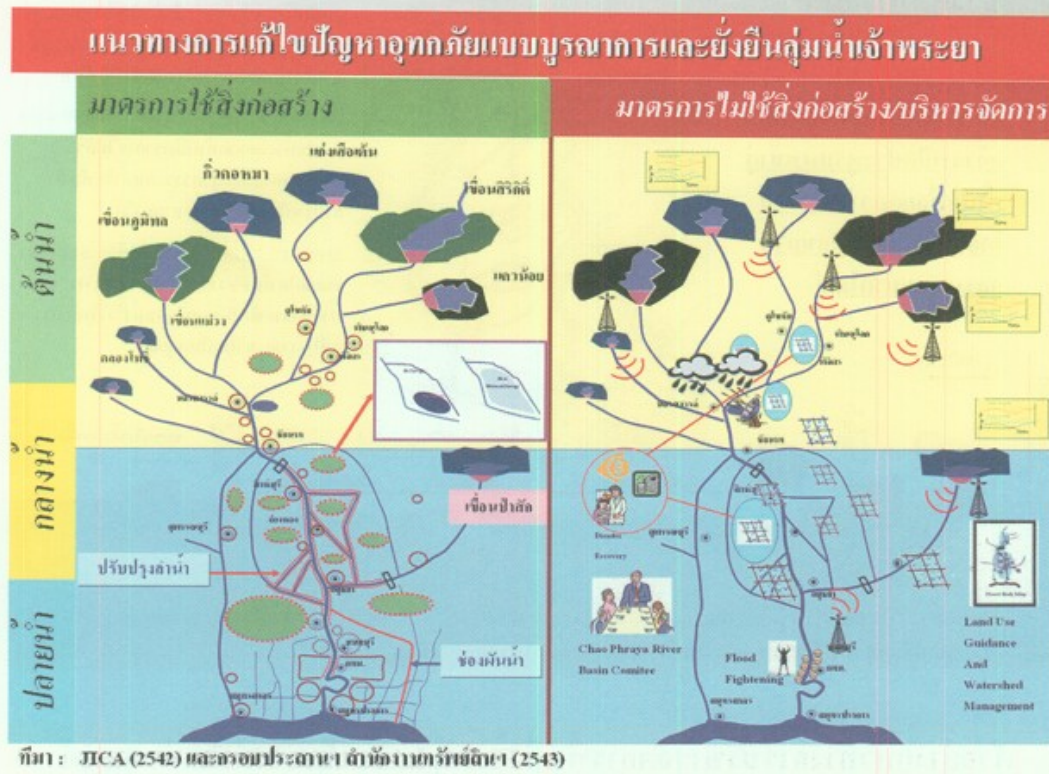

การจัดการน้ำนั้นมียุ 2 อย่างคือ มาตรการใช้สิ่งก่อสร้างและไม่ใช้สิ่งก่อสร้าง โดยตัวที่ยั่งยืนคือ การจัดการกับการบริหาร และปรับตัวในธรรมชาติที่ไม่ใช่สิ่งก่อสร้าง ปรับปรุงจัดการน้ำในเขื่อนหรือไม่ ณ วันนี้ซึ่งเป็นสิ่งแรกถ้าจะเลยเหมือนเดิมก็เสี่ยงถ้าฝนตกลงมาในปริมาณมากเหมือนปีที่แล้วก็แย่ ถ้ามีการปล่อยน้ำมากกว่าปกติประมาณ 50-70% ทำยเขื่อนก็เริ่มเจอปัญหาต้องผันน้ำออกไปใช้ในการเกษตรให้ทันโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องมีการทำงานเพิ่มมาจากเดิมและต้องแจ้งให้เกษตรกรรับทราบและผลักดันไปให้เท่าเทียมกันในแต่ละพื้นที่ การบริหารจัดการมีมาตรการการใช้ที่ดิน ควบคุมระบบน้ำ ระบบสูบน้ำ ประตุน้ำซึ่งค่อนข้างเก่าและไม่ค่อยได้ปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานและบางพื้นที่ต้องเปลี่ยนและขยับไปอยู่ในที่ที่เหมาะสม เช่น ประตุน้ำวชิราลงกรณ์ต้องไปอยู่ข้างในแทนที่จะไปอยู่ข้างเจ้าพระยาน้ำก็ผลักดันไม่ได้

ก็เจอปัญหาเวรคืนไม่ได้เพราะประชาชนไม่ยอมก็กลายเป็นว่ารับน้ำอยู่กลางเมืองน้ำที่ปล่อยออกมาที่แทนที่จะออกเจ้าพระยาที่แรกก็ไม่เข้าใจพอไปเห็นพื้นที่และดูภาพถ่ายทางอากาศก็เข้าใจและถามว่าจะแก้ปัญหาดังนี้ได้อย่างไร แต่หน่วยงานบอกว่าไม่ได้เพราะว่าประชาชนไม่ยอมประตุน้ำก็เลยต้องอยู่กลางบึงแบบนั้นก็กลายเป็นพื้นที่รับน้ำและก็มีกรบกรุกของประชาชนเข้าไปซึ่งจะเห็นได้ว่าถ้าไม่มีการจัดการก็จะมีคนจัดการเข้าไปอยู่แทน การโต้ตอบกับน้ำซึ่งน้ำเป็นสสารถ้าไม่จัดการน้ำน้ำก็จัดการเราอย่างเช่นน้ำท่วม ถ้าเรามีการจัดการก่อนเราก็ตอนน้ำเป็นท่อนเพื่อลดปริมาณไม่ให้ลงมาข้างล่างในปริมาณเยอะและต้องจัดการให้ดินในพื้นที่ที่จะทอนน้ำออกไป รวมมีการแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เก่าๆ เช่น สิ่งกีดขวางในลำน้ำเอาออกได้หมดยกเว้นได้สะพานเพราะกลัวฐานสะพานจะพังแล้วปรากฏว่าสะพานเป็นคอขวดมันก็

แตกกลายเป็นเขื่อนตึก นั่นเองซึ่งยกตัวอย่างให้เห็นว่าเป็น
สิ่งที่เราต้องมาตระเตรียมกฎหมาย ดังนั้นจะต้องบริหาร

จัดการน้ำให้ได้ในการตัดทอนน้ำไว้ส่วนหนึ่งแล้วใช้เพื่อ
การเกษตรในลุ่มน้ำย่อย

องค์ประกอบหลักที่ใช้ในการบริหารจัดการ
อุทกภัยพื้นที่ลุ่มน้ำ

1. พื้นที่ต้นน้ำ

☼ การฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าและดินเพื่อให้เกิดระบบนิเวศที่สมดุล

☼ การสร้างอ่างเก็บน้ำอย่างเหมาะสมในพื้นที่ลุ่มน้ำย่อย

☼ การควบคุมการใช้ที่ดินและการพัฒนาการใช้ที่ดินที่ชัดเจน ต้องละเอียดในการทำแผนที่

2. พื้นที่กลางน้ำ

☼ สร้างพื้นที่ปิดล้อมป้องกันพื้นที่เศรษฐกิจหลักของจังหวัด

☼ ปรับพื้นที่เกษตรกรรมชลประทานในพื้นที่น้ำท่วมถึงรองรับยอดน้ำหลากและเพิ่มรายได้

☼ การควบคุมการใช้ที่ดินและการพัฒนาการใช้ที่ดินที่ชัดเจน

3. พื้นที่ปลายน้ำ

☼ สร้างพื้นที่ปิดล้อมป้องกันกลุ่มพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศ

☼ สร้างทางน้ำหลากหรือทางผันน้ำอ้อมพื้นที่กลุ่มพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศ

☼ การควบคุมการใช้ที่ดินและการพัฒนาการใช้ที่ดินที่ชัดเจน

☼ จัดทำระบบฐานข้อมูลและระบบการการณ์และเตือนภัยที่ดีและทันสมัย

☼ จัดให้มีกฎหมาย/การขดเซยที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความจริง

☼ จัดให้มีองค์การบริหารจัดการน้ำรวมแบบเบ็ดเสร็จ (Single Command Authority) บนฐานข้อมูลและผลประโยชน์ของประเทศ

☼ การสร้างความเข้าใจ การยอมรับและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ตัวอย่างแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ Floodplain (แก้มลิงแม่น้ำ) ช่วงฤดูน้ำหลาก

ช่วงฤดูน้ำหลาก

❖ เมื่อระดับน้ำภายนอกสูงเกิน
คลองจะเปิดประตูระบายน้ำเข้าสู่
พื้นที่เพื่อลดความเสียหาย
โดยรวมจากอุทกภัยขนาด
กลางและขนาดใหญ่

1) ประตูระบายน้ำ 6 แห่ง : จะทำหน้าที่ผัน
น้ำเข้าพื้นที่ขนาบ 1 เมื่อระดับน้ำภายนอกสูง
และใช้ในการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในกรณี
ระดับน้ำภายนอกต่ำกว่าระดับน้ำในพื้นที่

2) ประตูระบายน้ำ 4 แห่ง : ทำหน้าที่เป็นเครื่อง
ระบายน้ำออกจากพื้นที่โครงการในกรณี
ระดับน้ำภายนอกสูงกว่าระดับน้ำในพื้นที่
สามารถใช้ประตูระบายน้ำได้

3) คลองระบายน้ำ 4 แห่ง : จะทำหน้าที่ระบายน้ำเข้า
พื้นที่ในกรณีที่ขนาบ 1 และเป็นทางระบาย
น้ำออกจากพื้นที่ รวมทั้งกับน้ำไว้ใช้เพื่อการ
อุปโภค และบริโภคในฤดูแล้ง

ตัวอย่างแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ Floodplain (แก้มลิงแม่น้ำ) ช่วงฤดูแล้ง

❖ หลังน้ำหลากจะกักเก็บผลผลิตข้าวโดยการจัดการน้ำให้
เพียงพอกับผลผลิตข้าว

แผนการปลูกข้าวในพื้นที่แก้มลิงแม่น้ำ

ครั้งที่ 1 : ธันวาคม - มีนาคม

ครั้งที่ 2 : มีนาคม - มิถุนายน

ครั้งที่ 3 : กรกฎาคม - ธันวาคม

สถานีสูบน้ำและคลองชลประทาน : สูบน้ำจากแม่น้ำเข้าสู่
คลองชลประทานและปล่อยเข้าสู่พื้นที่เกษตรกรรม

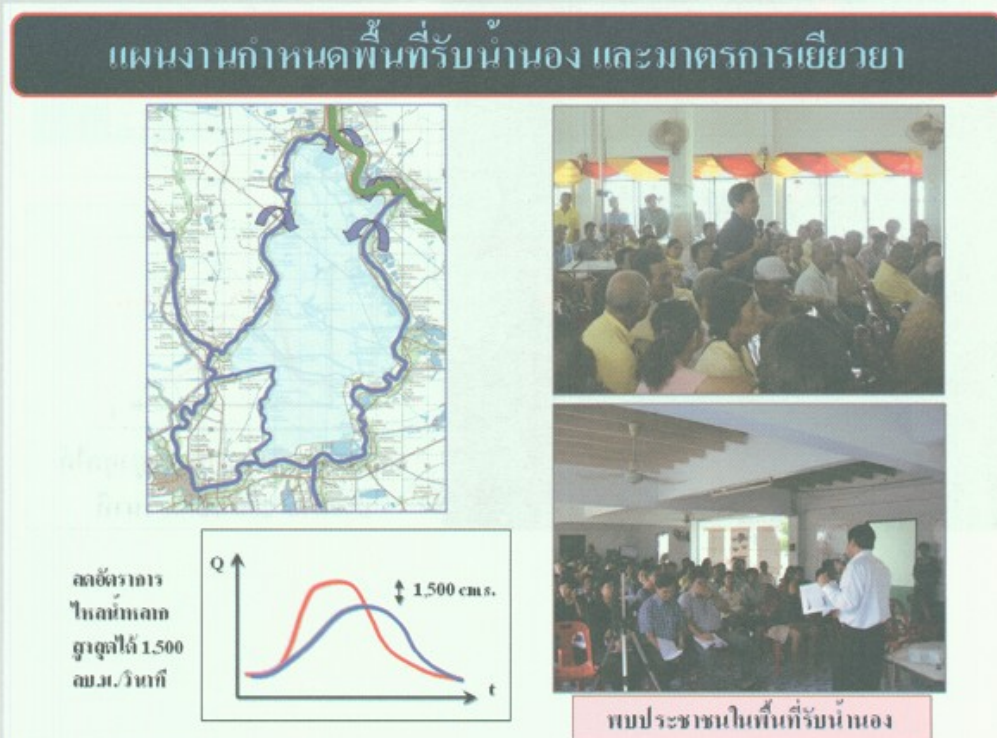
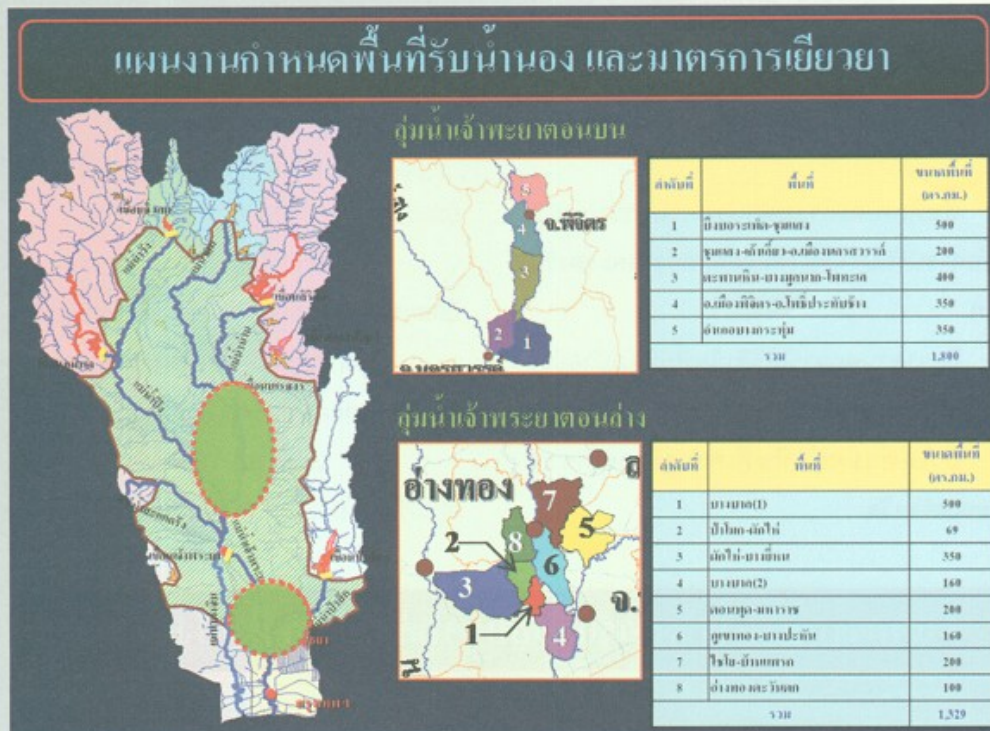
คลองระบายน้ำในพื้นที่ : ปิด/เปิด ประตูระบายน้ำให้มีน้ำ
อยู่ในคลองเพื่อเกษตรกรรมสามารถใช้ได้

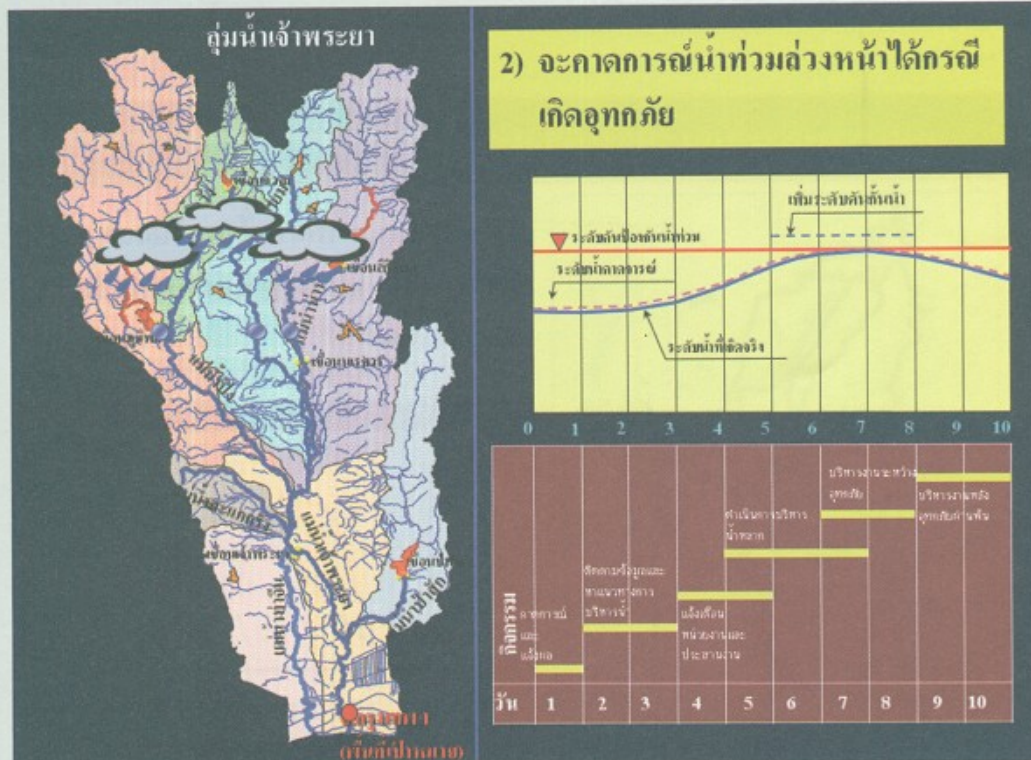
ป้องกันน้ำทะเลระดับต้น

ที่มา : โครงการบริหารจัดการน้ำและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย “ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (1)” (2551)

2. แผนงานกำหนดพื้นที่รับน้ำนอง และมาตรการเยียวยา

แผนงานพัฒนาลำดับข้อมูล ระบบพยากรณ์และเตือนภัย

จัดทำเกณฑ์เก็บน้ำเข้าท่วมถึง
(เหนือนครสวรรค์ & เหนืออยุธยา)

พื้นที่น้ำท่วมถึง อ.นครสวรรค์	
☐	เกณฑ์น้ำท่วมถึง อ.เมือง อ.นครสวรรค์
☐	ระดับน้ำ > +25 ม.รทก.
☐	อัตราการไหล > 3,000 ม ³ /วินาที
พื้นที่น้ำท่วมถึง อ.นครสวรรค์	
☐	เกณฑ์น้ำท่วมถึง อ.ชัยนาท
☐	ระดับน้ำ > +16.5 ม.รทก.
☐	อัตราการไหล > 2,500 ม ³ /วินาที
☐	เกณฑ์น้ำท่วมถึง อ.อยุธยา
☐	WL > +4.8 ม.รทก.
☐	Q ชัยนาท > 2,000 ม ³ /วินาที
☐	Q อยุธยา > 600 ม ³ /วินาที

ต้องสอดคล้องกับตำแหน่ง เวลาที่เกิด ยอดน้ำหลาก + เวลาที่มี

ปตร. + คัน

แจ้งเตือนภัย

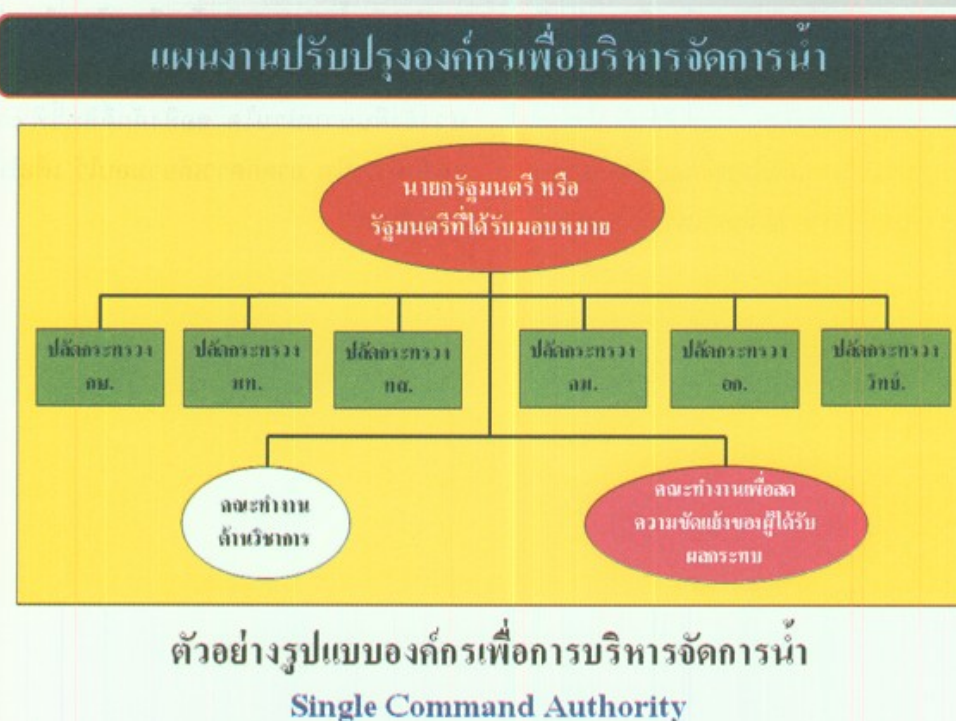
แผนเผชิญเหตุ

5. แผนงานเผชิญเหตุเฉพาะพื้นที่

แผนงานเผชิญเหตุเฉพาะพื้นที่

			
Flood Rescue		Flood Restoration	
			
Flood Fighting		Financial Assistance	

6. แผนงานปรับปรุงองค์กรเพื่อบริหารจัดการน้ำ

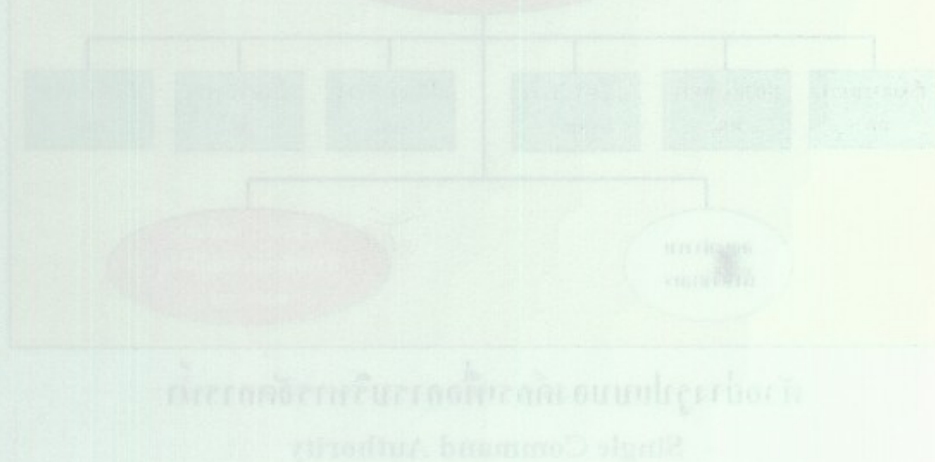
เมื่อน้ำมีปริมาณมากต้องมีการตัดตอนน้ำในทุ่ง
ออกไปก่อนที่บริเวณจังหวัดนครสวรรค์ถ้ายังเอาไม่อยู่มี
ปัญหาในการจัดการบางส่วนก็ออกที่อยุธยาแต่ถ้ายังเอาไม่
อยู่จึงใช้ flood way และ flood diversion จะเห็นได้ว่ามี
ลำดับการทำงานต่อเนื่อง น้ำนั้นไหลไปได้ทุกทิศทุกทางดัง
นั้นเราต้องเข้าใจน้ำอย่างแท้จริง แต่สิ่งที่ยากในการบริหาร
จัดการน้ำคือ การมีส่วนร่วมของพื้นที่ที่จะต้องมีการปรึกษา
หารือกับพื้นที่ตั้งแต่การผลักดันน้ำไปในพื้นที่และมาตรการ
ของรัฐที่จะดำเนินการอย่างไร ชุมชนยอมรับการจัดการน้ำ
ของภาครัฐหรือไม่ซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน ซึ่ง
เป็นการทำงานที่ต้องสร้างความเข้าใจกับชุมชน

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

นางทศวิทย์ สุระละ : ขึ้นชอกับคำว่าชอบมากที่
ว่าพื้นที่ชุ่มน้ำคือชีวิต เพราะว่าคนไทยส่วนใหญ่จะตกกัน
ว่ากินข้าวกินปลาหรือยัง ซึ่งทั้งหมดนี้อยู่ในพื้นที่ชุ่มน้ำ
ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ แต่เดี๋ยวนี้เราอยู่ด้วยสิ่งที่ไม่ใช่ข้าว
และปลา นั่นคือ วิกฤตที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ
ตั้งแต่ต้นน้ำจะทำให้บริหารจัดการได้ แต่ส่วนใหญ่มักจะคิด
แค่ปลายน้ำซึ่งเป็นแค่ปลายเหตุ อย่างเช่น ที่บางพระมี
หนองน้ำชื่อวังตะโกแถวและบริเวณนั้นเป็นดินหินปูน จึง
ทำให้เหมาะกับการปลูกอ้อยส่งออก ขณะเดียวกันน้ำจาก
วังตะโกก็มีตาน้ำ ที่น้ำตกวังตาเถลไหลผ่านมาถึงหนองมน
ซึ่งบริเวณนั้นมีการปลูกข้าวชาวตาแยกเพราะว่าชายฝั่ง

ทะเลตะวันออกสั้นมาก พื้นที่ชุ่มน้ำจะมีขนาดเล็กๆ น้ำจะ
ไหลออกปากน้ำที่บริเวณบางแสน ที่ตำบลแสนสุข ไปถึง
อ.เมือง ที่บางปลาสร้อย เพราะฉะนั้นข้าวชาวตาแยกต่อมา
ก็เป็นข้าวชาวตาแห่งที่เคียงคู่กันมากับข้าวหอมมะลิของ
อำเภอบางคล้า ถ้าจะให้ชุมชนออกไปจากพื้นที่ชุ่มน้ำก็คง
ยากมันคือ ปัจจัยธรรมชาติที่ต้องอยู่เมื่อเกิดวิกฤตน้ำขึ้น
มากต้องมาศึกษาโครงสร้างชลประทานก็มาคิดถึงเขื่อน
โดยลืมนึกว่า ธรรมชาตินั้นมีเขื่อนอยู่แล้วคือ ป่าต้นน้ำซึ่ง
เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ เมื่อตาน้ำแห้งก็ต้องช่วยกันพื้นที่ออกมา และ
จะได้รักษาไว้สำหรับคนรุ่นหลัง โดยพวกเราจะอยู่ด้วย
ความไม่โลก ซึ่งพื้นที่ชุ่มน้ำนั้นรักได้ง่ายที่สุดเพราะว่าเป็น
พื้นที่สาธารณะ ในที่สุดการจะทำงานให้สำเร็จจะต้องทำ
จากแก่นแกน ในการจะจัดการนั้นต้องเข้าใจธรรมชาติและ
ใช้ชีวิตอย่างไม่โลก

“น้ำชุ่มที่พื้นที่ชุ่มน้ำเห็นท้องเล่นเห็นทุ่งใสๆ ปลา
น้อยว่ายคล้อยเคลื่อนไป ไปได้ยอดหญ้าอ่อนตาม พื้นที่
ชุ่มน้ำเจ็จนอง เพ็ญเดือนสิบสองล้นหลาม เอ่อไหลพราว
จากภูงาม เขียมครามคูหนองคลองบึง แหล่งน้ำธรรมชาติ
คู่หล้าล้ำค่าล้ำค่าพราดถึง ร้อยแควร้อยกรรองรองซึ่ง
แหล่งตริงน้ำสู่บาดาล บ้างจืด บ้างเค็ม บ้างกร่อย
บ้างเปรี้ยวน้อยๆ บ้างหวาน บ้างดั้น บ้างลึกตามกาล
หวังยังยืนนานปานใด ขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์พิทักษ์ อาหาร
อนุรักษ์ร่มสไล มรดกดาวเดียวมอบไว้ เพื่อให้แหล่งน้ำ
งามนิรันดร์”

การอภิปรายเรื่อง วิกฤตน้ำท่วมกับการฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ

ทิศทางการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยว

นางสาวสุชาวดี ศรีสุวรรณภาพ

กองวิชาการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว

สวัสดีท่านผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านโดยจะมาบรรยายในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นหลัก เริ่มแรกต้องการให้ทราบความหมายของคำจำกัดความต่างๆ ดังนี้

การท่องเที่ยว เป็นนันทนาการรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่างที่มีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายถึงที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่หนึ่งที่ดีถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์ และสถานะหรือเกียรติคุณ

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้มาเยือนชั่วคราว ซึ่งพักอยู่ ณ สถานที่ที่ไปเยือนอย่างน้อย 24 ชั่วโมง และพักค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน แต่ไม่เกิน 1 ปี

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้มาเยือนชั่วคราว ซึ่งพักอยู่ ณ สถานที่ที่ไปเยือนอย่างน้อย 24 ชั่วโมง และไม่มีที่พักค้างคืน

ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

1. การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สามารถนำเงินตราต่างประเทศ โดยไม่ต้องพึ่งพาการนำเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบจากต่างประเทศ
2. ก่อให้เกิดการจ้างงาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การค้า การลงทุน การพัฒนา การกระจายรายได้
3. การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของประเทศ นับเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นรากฐานทางเศรษฐกิจของสังคมในปัจจุบัน
4. สร้างรายได้ให้แก่ประเทศ คิดเป็นประมาณร้อยละ 6 ของ GDP

แรงงานด้านการท่องเที่ยวในระบบ

ผลการศึกษาพบว่าจำนวนและลักษณะของตลาดแรงงานการท่องเที่ยวในภาคเอกชน (ยกเว้นภาคอุตสาหกรรมและภาครัฐ) เป็นการจัดทำฐานข้อมูลตลาดแรงงานท่องเที่ยวของภาคเอกชนจำแนกตามประเภทของ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามหลักเกณฑ์ขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) โดยกองวิชาการท่องเที่ยวกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา

☞ ผลการศึกษาพบว่า จำนวนแรงงาน (ภาคเอกชน) ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในปี 2550 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,959,170 คน

☞ โดยร้อยละ 43.75 (ประมาณ 857,040 คน) ทำงานอยู่อุตสาหกรรมที่พักแรม และที่เหลือร้อยละ 46.31 อยู่ในสาขาอื่นๆ ที่รวมสาขาอาหารและภัตตาคารกับขายของที่ระลึก

☞ จ้างงานสูงตามลำดับได้แก่ ภาคใต้ ภาคกลาง กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

☞ นอกกระบบโรงแรม ภัตตาคารและร้านอาหาร ร้อยละ 32.6 การคมนาคมขนส่งร้อยละ 9.8 ร้านจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึกร้อยละ 19.7

สถานการณ์การท่องเที่ยวโลก โครงสร้างการตลาดและแนวโน้มการท่องเที่ยวโลก

1) การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว

องค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ได้พยากรณ์ว่าเมื่อถึงปี พ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำนวน 1,600 ล้านคน ภูมิภาคที่มีแนวโน้มเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมคือ ภูมิภาคเอเชียตะวันออก และแปซิฟิก และกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นจุดหมายการท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่มีผู้นิยมเดินทางเข้ามาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีนักท่องเที่ยวเป็น 1 ใน 3 ของนักท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

2) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการตลาด

กลุ่มประเทศ BRIC (บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน) มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีศักยภาพในการส่งออกนักท่องเที่ยวในอนาคต UNWTO คาดว่าในปี พ.ศ. 2563 จีนจะเป็นตลาดส่งออกและนำเข้านักท่องเที่ยวใหญ่ที่สุดในโลก โดยมีนักท่องเที่ยว 100-120 ล้านคน/ปี

3) การแข่งขันด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้น

การทวีปบทบาทสำคัญของตลาดเกิดใหม่ซึ่งตลาดเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในทวีปเอเชีย ทั้งตลาดที่มีขนาดใหญ่ เช่น จีน อินเดีย และตลาดขนาดกลางถึงขนาดเล็ก เช่น กลุ่มประเทศที่อยู่ในเอเชียใต้ กลุ่มประเทศในตะวันออกกลาง กลุ่มประเทศที่อยู่ในเอเชียกลาง เป็นต้น

หลายประเทศจึงมีการลงทุนด้านการท่องเที่ยว การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การกำหนดกลยุทธ์ และการใช้นโยบายปกป้องคนของตนให้เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศเพื่อแข่งขันตลาดในเวทีโลก

4) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลก

อัตราการเพิ่มของประชากรโลกอยู่ที่ระดับ 1.11 ในปัจจุบัน จะลดลงเป็นระดับ 0.86 ในช่วงปี 2563-2568 โดยประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำของโลกเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประเทศเยอรมัน ญี่ปุ่น รัสเซีย มีอัตราเพิ่มของประชากรติดลบ นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุจึงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความพร้อมในด้านเวลาและงบประมาณ สนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวแบบพำนักรถ

5) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

การช่วงชิงตลาดการท่องเที่ยว ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ความรู้ สาระ และสารสนเทศ กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความแตกต่างและสร้างคุณค่าของสินค้าในอนาคตรูปแบบของ E-commerce และ E-business จะมีความสำคัญและซับซ้อนมากขึ้นในทุกกลุ่มอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

แนวโน้มการท่องเที่ยวในอนาคต

☞ เทียบบ่อยครั้งขึ้น แต่ใช้ระยะเวลาการท่องเที่ยวน้อยลง

☞ การบริการที่ครบวงจรได้รับความนิยมมากขึ้น

☞ การท่องเที่ยวในเมืองมีการเติบโตสูง

- ✍ ตลาดการท่องเที่ยวสุขภาพเติบโตมากขึ้น
- ✍ ความคุ้มค่าเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวคำนึงถึง
- ✍ นักท่องเที่ยวสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์วิกฤตต่างๆ และฟื้นตัวได้รวดเร็วขึ้น
- ✍ นิยมเดินทางระยะสั้น แต่ถี่ขึ้น
- ✍ ปัจจัย “ความคุ้มค่าเงิน” เป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินใจเดินทาง
- ✍ นักท่องเที่ยวจะประหยัดค่าใช้จ่ายมากขึ้น ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวฟื้นตัว แต่รายได้จะลดต่ำลง
- ✍ อินเทอร์เน็ตและสายการบินต้นทุนต่ำมีบทบาทสำคัญมากขึ้น
- ✍ นักท่องเที่ยวสนใจการทำกิจกรรมมากกว่าตัวแหล่งท่องเที่ยวทำให้การท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษมีความสำคัญมากขึ้น
- ✍ นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางด้วยตัวเองมากขึ้น (FIT)
- ✍ Travel Agent ปรับบทบาทไปสู่ ที่ปรึกษา

การท่องเที่ยวนั้นมีผลกระทบในด้านต่างๆ ดังนี้

- ✍ ด้านพลังงานสิ่งแวดล้อมและอุณหภูมิโลกเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดวิกฤตต่างๆ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว จะต้องมีการเตรียมการ อุณหภูมิของน้ำทะเลสูงขึ้นนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนสีของน้ำทะเล ดังนั้น แนวปะการังต่างๆ จึงได้รับผลกระทบและถูกทำลาย
- ✍ การเปลี่ยนแปลงด้านประชากรและตลาดแรงงานในอนาคต ปี 2542 มีผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั่วโลกปี 2593 มีผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั่วโลกประมาณ 2000 ล้านคน
- ✍ การเมือง กฎหมาย และการกระจายอำนาจ แผนปฏิบัติการกระจายอำนาจ (ฉบับที่ 3) กระจายอำนาจภารกิจการบำรุงรักษาโบราณสถาน การส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ความขัดแย้งทางการเมือง

✍ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เศรษฐกิจประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป โดยเฉพาะโปรตุเกส ไอร์แลนด์ อิตาลี กรีซ และ สเปน หรือกลุ่มประเทศ PIIGS เผชิญกับปัญหาวิกฤตหนี้สาธารณะอย่างรุนแรง

ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นผลกระทบต่อการท่องเที่ยว เพราะฉะนั้นการทำท่องเที่ยวที่ดีรวมทั้งการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ดี ซึ่งการท่องเที่ยวประกอบด้วยหลายอย่างเช่น ที่พัก สิ่งแวดล้อม คมนาคม ทรัพยากร กิจกรรม ความปลอดภัย ร้านอาหาร บริการ แหล่งท่องเที่ยว คน และบริษัททัวร์ ทั้งหมดนี้เวลาจะบริหารจัดการต้องใช้สหวิทยาการเพื่อการท่องเที่ยวสามารถก้าวต่อไปได้

จุดแข็งและจุดอ่อนของการท่องเที่ยวในประเทศไทย

จุดแข็ง

- ✍ ความเป็นไทย (Thailess) มีรอยยิ้มที่สวยงาม
- ✍ สินค้าและบริการท่องเที่ยวที่หลากหลาย
- ✍ ค่าใช้จ่ายในประเทศไทยค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพสินค้าและบริการ
- ✍ ความสามารถด้านการแข่งขันด้านราคากับประเทศเพื่อนบ้าน

✍ เป็นศูนย์กลางทางภูมิศาสตร์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Asia Trend) ในด้านการท่องเที่ยว

จุดอ่อน

- ✍ ขาดการวางแผนพัฒนาสินค้าด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ
- ✍ ภาครัฐยังขาดระบบการคัดกรองบริษัทนำเที่ยว และขาดระบบป้องกันความเสียหายจากมิฉฉาชีพที่จะเข้ามาสู่ธุรกิจท่องเที่ยว
- ✍ ปัญหาด้านการหลอกลวงนักท่องเที่ยว
- ✍ ฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวยังมีจำกัด
- ✍ ยังไม่มีการจัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยว ทำให้ขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน

☞ การวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสินค้าด้านการท่องเที่ยวใหม่ๆ ไม่ได้คำนึงถึงการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

☞ การส่งเสริมการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวยังมีลักษณะไปตามกระแส เช่น การจัดโฮมสเตย์

☞ การแข่งขันด้านราคาสูง เกิดการตัดราคากันนำไปสู่การลดคุณภาพ

☞ ขาดระบบ logistic เชื่อมโยงคมนาคม และระบบเชื่อมโยงการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว

☞ การบริหารจัดการไม่เป็นระบบ

ประเทศไทยยังคงมีจุดอ่อนในด้านความปลอดภัย ภัยระเบิดด้านสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย และนโยบายรัฐบาล

โดย ปี 2552 องค์การการท่องเที่ยวโลกจัดลำดับด้านการจัดการกฎหมาย ระเบียบ บริการพื้นฐานที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว (Regulatory Framework) ของประเทศไทยไว้ในอันดับที่ 70 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าปี 2551 และ 2552 และหากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประเทศไทยมีจุดอ่อนในด้านความมั่นคงปลอดภัย (Safety&Security) อยู่ในอันดับที่ 118 และความยั่งยืนในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในลำดับที่ 90 ของโลก

การท่องเที่ยวของประเทศไทยนั้นมีโอกาสดังนี้

☞ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ กำลังได้รับความนิยมในประเทศไทยว่ามีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ

☞ ประเทศไทยมีสินค้าและบริการท่องเที่ยวหลากหลาย เพราะมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรม

☞ ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จัก เช่น พัทยา ภูเก็ต

☞ อาหารไทยเป็นเอกลักษณ์และเป็นที่ยอมรับของชาวต่างประเทศ

☞ คนไทยมีนิสัยโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อและเป็นมิตร

☞ ค่าใช้จ่ายค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับคุณภาพสินค้าและบริการ

☞ พฤติกรรมการเปลี่ยนพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เชิงผจญภัย เชิงศาสนา และเชิงกีฬา ตลอดจนการท่องเที่ยวเพื่อผู้สูงอายุ

☞ ความสามารถในการแข่งขันด้านราคากับประเทศเพื่อนบ้านเป็นศูนย์กลางทางภูมิศาสตร์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อุปสรรคในเรื่องการท่องเที่ยวของประเทศไทย

☞ วิฤตเศรษฐกิจโลกส่งผลต่อการเดินทางท่องเที่ยว ผันผวนราคาน้ำมัน

☞ ปัญหาทางการเมือง เหตุการณ์ความไม่สงบในประเทศ

☞ ภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ การระบาดของโรคอุบัติใหม่

☞ การเปลี่ยนแปลงอากาศ (climate Change) มีผลต่อการท่องเที่ยวและการวางแผนรับภัยพิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เช่น น้ำท่วม

☞ การลงทุนและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ เช่น สิงคโปร์

☞ การเปิดเสรีตลาดแรงงานอาเซียน ทำให้เกิดการแข่งขันด้านบุคคล

☞ ประเทศต่างๆ เน้นการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง เช่น เวียดนาม จีน เกาหลี สิงคโปร์

☞ ผู้ประกอบการรายย่อยมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากรและขาดการพัฒนา ทำให้เสียเปรียบต่อการแข่งขัน

☞ การเร่งรัดเปิดตลาดอาเซียน โดยให้ต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 70 ในปี 2553

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทย

✔ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่พัฒนามาตรฐานบริการและมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทย

✔ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ส่งเสริม และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของไทย

✔ สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด เป็นหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานการท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ ในเขตพื้นที่จังหวัด

✔ องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่สนับสนุน การพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน

✔ ชุมชนและทุกหน่วยงาน

การพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศไทย

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบเดิม

✔ เน้นการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

2. การวางแผนการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นเศรษฐกิจ

✔ ใช้กลยุทธ์ทางการตลาดและธุรกิจเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว

3. การวางแผนการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการพัฒนาทางกายภาพ

✔ วางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินและการวางแผนผังกายภาพ

4. การวางแผนการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นไปที่การรักษาสิ่งแวดล้อม

✔ กำหนดความสามารถในการรองรับ carrying capacity

✔ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ Ecotourism

✔ การพัฒนาอย่างยั่งยืน Sustainable Development

5. การวางแผนการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ Community-Oriented Approach

✔ การท่องเที่ยวฐานชุมชน Community-Based Approach

✔ ชุมชนมีการพึ่งพิงกับธรรมชาติสูง มีวัฒนธรรมประเพณีน่าสนใจ

6. การวางแผนการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ Holistic/Integrated Tourism Planning Approach

✔ ใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด

✔ เข้าใจองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้ง Comprehensive Approach

✔ สนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10

การปรับโครงสร้างภาคบริการ ให้เป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของประเทศ โดยพัฒนาการท่องเที่ยวไทย ให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของภูมิภาค บนฐานความโดดเด่นและหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และความเป็นไทย

พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ เพื่อขยายฐานการผลิตและการตลาด ธุรกิจบริการครอบคลุมระดับภูมิภาค บนฐานการสร้างความแตกต่างและความชำนาญเฉพาะด้านของบริการที่สำคัญ ได้แก่ ธุรกิจบริการด้านการศึกษา บริการสุขภาพและสปา ธุรกิจค้าส่งและค้าปลีก ธุรกิจบริการทางการเงิน ธุรกิจบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ธุรกิจการก่อสร้างและธุรกิจภาพยนตร์ไทย เป็นต้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11

การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง

และขนาดย่อม และผลักดันให้มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็งและแข่งขันได้ ปรับโครงสร้างภาคบริการให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มกับสาขาบริการที่มีศักยภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม พัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ซึ่งครอบคลุมถึงการพัฒนารัฐกิจสร้างสรรค์

แผนนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติมี 8 ยุทธศาสตร์

1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว (Infrastructure & Logistics)
2. การสร้างสรรคกิจกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม ทางการท่องเที่ยว
3. การฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน
4. การป้องกันและรักษาความปลอดภัยเพื่อสร้างความเชื่อมั่นทางการท่องเที่ยว
5. การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน (Human Resource Development)
6. การฟื้นฟูภาพลักษณ์และยกระดับความเชื่อมั่นด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย
7. กระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวและสร้างรายได้เข้าประเทศจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ
8. กระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

แนวคิด 7 ประการเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของ ททท.

- 🌱 Green Heart เทียวด้วยใจคิด เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 🌱 Green Logistics เทียวใกล้-ไกล เลือกใช้ (พาหนะ) พลังงานสะอาด
- 🌱 Green Attraction จัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงความยั่งยืน

🌱 Green Activity เลือกกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

🌱 Green Community เทียวอย่างรู้ค่า รักษาเอกลักษณ์ชุมชน

🌱 Green Service จัดการธุรกิจ ตระหนักคิด เป็น

พันธกิจ กรมการท่องเที่ยว

1. ส่งเสริม อนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อความสมดุลและยั่งยืน
2. พัฒนาระดับมาตรฐานสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว
3. การอำนวยความสะดวก การป้องกันและการรักษาความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างกิจกรรมการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว แก่ทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
5. ส่งเสริม และสนับสนุนกิจการภาพยนตร์ต่างประเทศในราชอาณาจักร
6. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเผยแพร่ข้อมูลสถิติ องค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยว เพื่อการวางแผนและบริหารจัดการ
7. พัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวทุกภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญคือ กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว

1. สร้าง พัฒนา ฟื้นฟู และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว
- 🌱 การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ไม่ให้เสื่อมโทรม และรักษาคุณค่าด้านการท่องเที่ยวโดยมีแนวทางดังนี้

๖ ศึกษาศักยภาพการรองรับนักท่องเที่ยว
ของแหล่งท่องเที่ยวและจัดทำมาตรการที่เหมาะสมในการ
จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว

๗ พัฒนาศักยภาพในการรองรับ
นักท่องเที่ยว

๘ โครงการควบคุมผลกระทบจาก
การท่องเที่ยวต่อชุมชน ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและ
สิ่งแวดล้อม

๙ การสร้างความเชื่อมโยงของแหล่ง
ท่องเที่ยว เพื่อสร้างรูปแบบ การท่องเที่ยวที่หลากหลาย
และก่อให้เกิดคุณค่าสูงสุดจากการท่องเที่ยว

๑๐ การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน มีแนวทาง
การดำเนินงาน ดังนี้

๑๑ จัดทำมาตรฐานการท่องเที่ยวชุมชน
เพื่อให้เป็น การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสามารถสร้างความ
พึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวโดยไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชน

2. กำหนดและพัฒนามาตรฐานอุตสาหกรรม
ท่องเที่ยว ด้านบริการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจ
นำเที่ยว มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว

๑๒ การพัฒนามาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว
ประเภทต่างๆ

๑๓ การจดทะเบียนแหล่งท่องเที่ยว

๑๔ การกำหนดเขตการใช้พื้นที่ในแหล่ง
ท่องเที่ยวสำคัญทั่วประเทศ

๑๕ การพัฒนาผู้ประกอบการด้านการ
ท่องเที่ยว

3. กำกับ ส่งเสริม สนับสนุน การตรวจประเมิน
และรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยว

4. พัฒนา กำกับและส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยว
มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว

๑๖ การพัฒนามัคคุเทศก์และบริษัทนำเที่ยว

๑๗ การปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพในการให้บริการด้านการจดทะเบียน บริษัท
นำเที่ยว

5. พัฒนาการอำนวยความสะดวก การป้องกัน
และการรักษาความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว

6. พัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางการ
ท่องเที่ยว ได้แก่ การส่งเสริม Green Tourism และ
การพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวใหม่

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ทุกครั้งที่มีการตอบสนองต่อความต้องการของคน
รุ่นปัจจุบัน จะต้องมีการทำลายทรัพยากร ธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลกระทบในทางลบต่ออนาคต การ
พัฒนาอย่างยั่งยืนจึงเป็นแนวคิดในการแก้ปัญหานี้ โดยการ
พยายามอนุรักษ์ไว้ในลักษณะที่เป็นของส่วนรวม

การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์และการ
พัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็น
ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ แก่สมาชิก
ของสังคมในปัจจุบันและในอนาคต โดยใช้ทรัพยากรที่มี
คุณค่าอย่างชาญฉลาดสามารถรักษาลักษณะของ
ธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด
และใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

ความสำคัญของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

1. เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นไป
อย่างคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพสูงสุด
2. เพื่อรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวให้คงอยู่อย่าง
ยั่งยืน
3. เพื่อป้องกันผลกระทบต่างๆ ที่จะเกิดกับ
ทรัพยากรท่องเที่ยวในเชิงเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

มาตรฐานการท่องเที่ยวของต่างประเทศและในประเทศ

มาตรฐานการท่องเที่ยวของต่างประเทศ

มาตรฐานการท่องเที่ยว

1. ฉลากนิเวศ (Eco-label)

2. มาตรฐานที่กำหนดโดยองค์กรเอกชน (NGOs)
3. มาตรฐานที่กำหนดโดยสมาคมการค้า
4. มาตรฐานที่กำหนดโดยบริษัทนำเที่ยวรายใหญ่
5. มาตรฐานที่กำหนดโดยนักท่องเที่ยว

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ปัจจุบันมีการจัดทำมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยแล้วจำนวน 42 มาตรฐาน ครอบคลุมภาคการบริการท่องเที่ยวสาขาต่างๆ และแหล่งท่องเที่ยวหลายประเภท รวมถึงธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

1. มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย ของสำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

มาตรฐานด้านบริการเพื่อการท่องเที่ยว จำนวน

9 มาตรฐาน ได้แก่

1. มาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว (Food Services Standard) *
2. มาตรฐานห้องน้ำสาธารณะเพื่อการท่องเที่ยว ระดับสากล (Public Restroom Standard for Tourism : International Level) *
3. มาตรฐานเรือรับจ้างนำเที่ยว (Tourist Boat Standard) *
4. มาตรฐานเรือภัตตาคาร (Restaurant Cruise Standard) *
5. มาตรฐานการบริการอาหารฮาลาลเพื่อการท่องเที่ยว (Halal Food Services Standard for Tourism) *
6. มาตรฐานการให้บริการในสถานที่จำหน่ายของที่ระลึก (สินค้าทั่วไป) *
7. มาตรฐานการให้บริการในสถานที่จำหน่ายของที่ระลึก ประเภทสินค้าอัญมณี
8. มาตรฐานศูนย์บริการข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว
9. มาตรฐานอาชีพเพื่อการท่องเที่ยว

มาตรฐานด้านที่พักเพื่อการท่องเที่ยว จำนวน 6 มาตรฐาน ได้แก่

1. มาตรฐานที่พักสัมผัสนวัฒนธรรมชนบท (Homestay Standard)*
2. มาตรฐานที่พัก ประเภทโรงแรม (Hotel Standard)*
3. มาตรฐานที่พัก ประเภทสถานพักตากอากาศ (Resort Standard)*
4. มาตรฐานที่พัก ประเภทบริการห้องชุด (Serviced Apartment Standard)
5. มาตรฐานที่พัก ประเภทเกสต์เฮาส์ (Guest House Standard)
6. มาตรฐานที่พักเพื่อการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว (Longstay Standard for Tourism)*

มาตรฐานด้านกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว จำนวน

11 มาตรฐาน ได้แก่

1. มาตรฐานกิจกรรมเดินป่า (Hiking Standard)*
2. มาตรฐานกิจกรรมดูนก (Bird Watching Standard)*
3. มาตรฐานกิจกรรมล่องแก่ง (Rafting Standard) *
4. มาตรฐานกิจกรรมปีนหน้าผา (Cliff Climbing Standard)*
5. มาตรฐานกิจกรรมดำน้ำ (Diving Standard)*
6. มาตรฐานกิจกรรมดูผีเสื้อ (Butterfly Observation Standard)
7. มาตรฐานกิจกรรมดูพรรณไม้ป่า (Flora Observation Standard)
8. มาตรฐานการจัดกิจกรรมค่ายพักแรม (Camping Standard) *
9. มาตรฐานกิจกรรมแคนู-คายัค (Canoe-Kayak Standard) *

10. มาตรฐานการจัดกิจกรรมปางช้างเพื่อการท่องเที่ยว (Elephant Camp Standard for Tourism) *

11. มาตรฐาน Eco Lodge (อยู่ระหว่างการตรวจประเมิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554)

II. มาตรฐานเที่ยวไทย ของสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย

มาตรฐานด้านแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 14 มาตรฐาน ได้แก่

1. มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism Attraction Standard) *

2. มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attraction Standard)

3. มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ (Hot Spring for Health Tourism Attraction Standard)*

4. มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (Historical Attraction Standard)*

5. มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attraction Standard)

6. มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ (Recreational Attraction Standard)

7. มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะวิทยาการ (Arts and Sciences Educational Attraction Standard)*

8. มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก (Natural Attraction-Waterfall)*

9. มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด (Natural Attraction-Beach)*

10. มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ (Natural Attraction-Island)*

11. มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทแก่ง (Natural Attraction-Rapid)*

12. มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ (Natural Attraction-Cave)*

13. มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

14. มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทธรณีฐาน

III. มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย ของสำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ ได้แก่

1. มาตรฐานธุรกิจนำเที่ยว (Tourist Business Standard)

2. มาตรฐานมัคคุเทศก์ (Tourist Guide Standard)

IV. มาตรฐานอื่นๆ ได้แก่

1. รางวัลใบไม้เขียว

จัดทำโดยมูลนิธิใบไม้เขียว มาตรฐานการประเมินใช้เกณฑ์ 11 หมวด โดยประยุกต์จาก ISO 14000 และ Green Globe 21

2. รางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย

จัดโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ใช้เกณฑ์ประเมินประยุกต์จาก ISO 14000 รางวัลนี้แบ่งเป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยว 2) ที่พักนักท่องเที่ยว 3) รายการนำเที่ยว 4) องค์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว 5) โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว 6) การสื่อสารและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

3. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.)

จัดทำโดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม การประเมินใช้เกณฑ์ที่ประยุกต์จาก ISO 9000 ISO 14000 และ ISO 18000

4. มาตรฐานด้านอาหารและสินค้าของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยวของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (มาตรฐาน ออย. และมาตรฐานอาหารสะอาด รสชาติอร่อย)

5. มาตรฐานฮาลาลเพื่อการท่องเที่ยว
โดยคณะกรรมการมาตรฐานอาหารฮาลาลแห่ง
ประเทศไทย

6. มาตรฐานสินค้ากรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
สินค้าที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยว โดยกรมส่งเสริม
อุตสาหกรรม

7. มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
โดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและ
อาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภท
ชายหาด สิ่งแวดล้อม

1. คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการ
ถูกทำลาย

✓ คุณค่าด้านการท่องเที่ยว

✓ ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย

2. ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

✓ ศักยภาพภาพในการจัดกิจกรรมการ

ท่องเที่ยว

✓ การเข้าถึง

✓ ความปลอดภัย

✓ ศักยภาพในรองรับด้านการท่องเที่ยว

3. การบริหารจัดการ

✓ การจัดการด้านอนุรักษ์และรักษา

✓ การจัดการด้านการท่องเที่ยว

ตัวอย่างมาตรฐานด้านบริการการท่องเที่ยว

โฮมสเตย์พรหมโลก จ.นครราชสีมา

โฮมสเตย์บ้านแม่กำปอง จ.เชียงใหม่

มาตรฐานกิจกรรมปางช้าง
ปางช้างแม่แตง จ.เชียงใหม่

กรมการท่องเที่ยว กองวิชาการท่องเที่ยว
Department of Tourism

ตัวอย่างมาตรฐานด้านบริการการท่องเที่ยว

ตัวอย่างห้องน้ำ สวนน้ำอ่าว จ.ชุมพร

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยว
Department of Tourism

การท่องเที่ยว
Tourism

ตัวอย่างมาตรฐานด้านบริหารจัดการการท่องเที่ยว

โรงแรมบ้านทองทราย เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยว
Department of Tourism

ตัวอย่างมาตรฐานด้านการจัดการการท่องเที่ยว

ประสบการณ์การใช้พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ

นางสาวรำไพพรรณ แก้วสุริยะ

นักวิชาการและวิทยากรของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

สวัสดีผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านวันนี้จะมาบรรยายเรื่องประสบการณ์การใช้พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยวทำงานอยู่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ต้องทำทุกวิถีทางเพื่อที่จะชวนให้คนไทยเที่ยวในประเทศ และในประเทศนั้นมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายรวมทั้งในพื้นที่ชุ่มน้ำก็เหมือนกัน ซึ่งได้เข้าไปเที่ยวในพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีระบบนิเวศหลากหลาย เช่น ที่เป็นป่าพรุ ได้แก่ พรุโต๊ะแดง พรุเงางาที่เกาะสมุยแต่ปัจจุบันกลายเป็นบ่อบำบัดน้ำเสีย พรุเขานอจู้จี้ พรุน้ำตก น้ำร้อน ป่าบุงป่าทามที่ราชสีห์ระบบนิเวศที่เป็นบึงน้ำจืด ได้แก่ บึงบอระเพ็ด บึงสีไฟ บึงโขงหลง กว๊านพะเยาเป็นแหล่งโบราณสถาน อุทยานนกน้ำคุซุด ทะเลน้อย หนองหาน จังหวัดอุดรธานีเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ อ่างกาหลวง และลำน้ำแซ็ก

เวลาเดินทางไปท่องเที่ยวพื้นที่ชุ่มน้ำนั้นพฤติกรรมเป็นลักษณะนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยดูพรรณไม้ ในแต่ละระบบนิเวศ ดูนก แมลง สิ่งมีชีวิตต่างๆ ศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจับสัตว์น้ำ หรือหาอาหารสมุนไพร เวลาไปที่ใดนั้นบอกว่าเป็นนักท่องเที่ยวอนุรักษ์

ต้องการอะไรบ้าง ต้องการความสะดวกในการเดินทาง ที่พักส่วนใหญ่จะพักในโรงแรมมากกว่าที่จะพักในพื้นที่เพราะว่าในพื้นที่จะมีแมลงรบกวน ต้องการคนนำทางที่มีความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ และชอบกินอาหารพื้นถิ่น โดยเฉพาะที่ทะเลน้อยชอบแกงส้มไหลบัวกับปลาทอด เวลาซื้อของฝากจะต้องคำนึงถึงว่าเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือไม่ จะเอาไปใช้ประโยชน์อะไร ซื้อไปแล้วจะต้องไม่เป็นขยะ

กิจกรรมในการท่องเที่ยวก็ปฏิบัติตามข้อห้ามข้อปฏิบัติ โดยเป็นนักท่องเที่ยวแบบ slow travel ท่องเที่ยวอย่างสบายๆ เดินชมธรรมชาติและกินข้าวในป่าโดยที่ต้องไม่สร้างขยะ สิ่งเกตุสิ่งต่างๆ เก็บความรู้และประสบการณ์อย่างเช่น พายเรือแคนูรดป่าโกงกางมีความสุขและตื่นเต้นชมธรรมชาติที่สวยงาม เวลาเดินทางไปท่องเที่ยวจะต้องเตรียมตัวก่อนด้วยหัวใจสีเขียวโดยจะต้องจองที่พัก ใช้เสื้อโดยให้มีสีที่กลมกลืนกับธรรมชาติ ไม่ใส่สีฉูดฉาดอาจจะทำให้สัตว์เข้ามาทำร้ายได้ และเตรียมอุปกรณ์อื่นๆ เช่น กล้องถ่ายรูป กล้องส่องทางไกล ยาป้องกันแมลง และน้ำดื่ม

ประสบการณ์ของผู้ประกอบการการใช้พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยว

นายณัฐวัฒน์ วัฒนประสิทธิ์

ผู้จัดการisu/ลอเรสกีรีสอร์ท

สวัสดีผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน กระผมเป็นผู้จัดการ เรนฟลอเรสกีรีสอร์ทและประธานชมรมรักษาลำน้ำเข็กเพื่อดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อม เมื่อ 21 ปีที่แล้วขับรถไปเที่ยวเขียงรายผ่านพิษณุโลกและไปเป็นอัมพาตอยู่ที่จังหวัดเขียงรายล้มหัวฟาดพื้นร่างกายกระดิกไม่ได้ ใช้เวลารักษาครึ่งปี ซึ่งเป็นเรื่องที่แย่มากและคิดว่าถ้าฟื้นกลับขึ้นมาได้ใหม่จะต้องทำให้ตัวเองให้มีคุณค่ามากกว่านี้ให้ได้ ตอนนั้นที่บ้านรับเหมาก่อสร้างและอยากไปฟื้นตัวที่พิษณุโลกอีก 5 เดือน เริ่มหัดเดินและยืน และตกหลุมรักธรรมชาติที่นั่นและคิดว่าทำอะไรถึงจะมีชีวิตอยู่กับตรงนี้ได้ และเดินไปที่น้ำตกแก่งซองซึ่งใช้ระยะเวลาเดินประมาณ 2 นาที มีความรู้สึกว่ายู่ตรงนี้แต่ไม่รู้จักคนพิษณุโลกจึงทำรีสอร์ทเล็กๆ ขึ้นมาโดยปลูกกระต๊อบเล็กๆ ไม่มีไฟอยู่คนเดียวเป็นเวลา 5 เดือนและคิดว่าเราจะต้องอยู่ตรงนี้ได้ และเมื่อฟื้นตัวได้ทำเป็นรีสอร์ทขึ้นมาโดยมีวิสัยทัศน์ว่า “เรนฟลอเรสกี รีสอร์ท เป็นเลิศด้านคุณภาพที่พัก อาหาร และการบริการ รีสอร์ทต้นแบบในการจัดการสิ่งแวดล้อม การอยู่ร่วมกับชุมชน ธรรมชาติ และการพึ่งพาตนเอง” เพราะเราธรรมชาติตรงนั้นคืนชีวิตผมกลับขึ้นมาจากคนที่เดินไม่ได้ทำอะไรไม่ได้ แล้วหมอบอกว่าคุณทำงานไม่ได้แล้วแต่มันกลับเป็นพลังให้ได้มีวันนี้ โดยช่วงห้าปีแรกในการทำรีสอร์ทยังขาดทุนหลังจากนั้นเริ่มมีความรู้สึกว่าจะต้องทำอะไรเพื่อสังคม โดยการตกแต่งรีสอร์ทให้วัสดุเดิมทั้งหมด เช่น ก้อนหิน ต้นไม้ไม่ตัด เมื่อดำเนินการมาเรื่อยๆ มีกิจกรรมอื่นๆ ตามมาเช่น ล่องแก่ง ซึ่งปีนี้เป็นปีที่ครบ 11 ปีที่ดำเนินการมาที่ไหนมีคนที่นี่น้อยมีขยะ ดังนั้นริมน้ำเริ่มมีความรู้สึกว่

มันเริ่มจะไม่สะอาด ดังนั้นจึงคิดว่าเป็นคนไทยควรจะทำอะไรไม่ต้องรอภาครัฐ โดยได้นำพนักงานทั้งรีสอร์ทไปช่วยกันเก็บขยะที่บริเวณน้ำตก โดยได้ดำเนินการมาเรื่อยๆ

ปัญหาที่ทำให้ลำน้ำเข็กเสื่อมโทรม

1. ปริมาณขยะที่มากขึ้น เช่น พลาสติก เศษแก้ว
2. คราบน้ำมันและสิ่งปฏิกูล
3. การใช้สารเคมีของภาคการเกษตร
4. การปล่อยของเสียจากฟาร์มเลี้ยงหมูหรือไก่ ที่อยู่ติดริมแม่น้ำ
5. การตัดไม้ทำลายป่า บุกรุกพื้นที่ป่า
6. การทำเกษตรเชิงเดี่ยว - ข้าวโพด ฝรั่ง มัน

สำหรับ

โดยบริเวณลำน้ำเข็กนั้นน้ำจะขุ่นมาก แต่ถ้าหน้าน้ำใสก็จะใสและเป็นที่อยู่ของแมงกะพุนน้ำจืด

ภาพถ่ายอย่างเศษแก้วที่เก็บได้จากลำน้ำเข็ก

ได้ดำเนินการในกลุ่มของนักเรียนทำให้นักเอาไปบอกพ่อแม่ว่าขยะมีค่าทำให้พ่อแม่มาให้ความร่วมมือและตั้งชมรมรักษาน้ำเชิงโดยมีวัตถุประสงค์

⊗ อนุรักษ์และพัฒนาน้ำตกแก่งของ น้ำตกสกูโนทยาน น้ำตกปอย และชุมชนให้สะอาด สวยงาม ปลอดภัย ยั่งยืน

⊗ อนุรักษ์ลำน้ำเชิงให้มีคุณภาพน้ำที่ดีขึ้นกว่าเดิม

⊗ ปลุกจิตสำนึกและเปลี่ยนพฤติกรรมชุมชนเยาวชน และนักท่องเที่ยว ให้ช่วยกันรักษาและดูแลสิ่งแวดล้อม

⊗ อนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำที่หายาก เช่นแมงกะพรุนน้ำจืด

กิจกรรมของชมรมรักษาลำน้ำเชิง ได้แก่

1 ทำความสะอาดและเก็บขยะบริเวณน้ำตกแก่งของ น้ำตกปอย และน้ำตกสกูโนทยาน

2. วัดค่าออกซิเจนที่ละลายน้ำ

3. ล่องแก่งลำน้ำเชิงเก็บขยะ

4. อบรมเยาวชนรวมใจรักพิทักษ์ลำน้ำเชิง

5. ศึกษาฐานที่วังพญาชัย

6. ส่งเสริมให้ทำธนาคารขยะ

ปัญหาและอุปสรรค

- ✘ ขาดความเข้าใจ เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ✘ ชุมชน และนักท่องเที่ยวยังขาดความรับผิดชอบในการทิ้งขยะ
- ✘ บ้านเรือนและร้านอาหารยังไม่ได้ติดตั้งเครื่องดักไขมัน
- ✘ ขาดการจัดการเรื่องสถานที่ทานอาหารในบริเวณน้ำตก
- ✘ มีการจุดไฟ เพื่อประกอบอาหารบริเวณน้ำตก
- ✘ น้ำตกบางแห่งขาดถังขยะและการจัดการขยะที่ดี
- ✘ การแก้ปัญหาส่วนใหญ่เป็นระดับปลายเหตุ

✘ ขาดความรู้และการจัดการด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำที่ดี

ผลที่ได้จากการดำเนินงาน

- ✘ อุบัติเหตุจากเศษแก้ว และจากการเล่นน้ำตกลดลง
- ✘ แหล่งท่องเที่ยวสะอาดและสวยงามขึ้น
- ✘ จำนวนบ่อดักไขมันของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น
- ✘ นักท่องเที่ยวมาเที่ยว น้ำตกและล่องแก่งลำน้ำเข็กมากขึ้น
- ✘ คุณภาพชีวิตของชุมชนในด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น
- ✘ จิตสำนึกของชุมชนและเยาวชนในการอนุรักษ์ดีขึ้น
- ✘ เกิดความสามัคคี และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ✘ เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และอปท.
- ✘ เกิดเครือข่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในลำน้ำเข็กมากขึ้น
- ✘ ทำให้รู้จักพิษณุโลกมากขึ้น ในแง่ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- ✘ สร้างแรงบันดาลใจให้กับชุมชนอื่นๆ ในประเทศ

แผนงานของชมรมรักษาลำน้ำเข็กในอนาคต

- ✘ แก้ไขปัญหาขยะ ที่ต้นเหตุ
- ✘ รณรงค์การใช้บ่อดักไขมัน
- ✘ ลดการใช้สารเคมีภาคการเกษตร
- ✘ อาหารปลอดภัย
- ✘ สร้างเครือข่ายและภาคีดินและปลายน้ำเข็ก
- ✘ ปลุกจิตสำนึกเยาวชน ชุมชน และนักท่องเที่ยว
- ✘ เพิ่มสมาชิกชมรมรักษาลำน้ำเข็ก

นอกจากนี้ยังทำโครงการต่าง ได้แก่ สำนวณ
นิเวศวิทยาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
กับชุมชนหนองแม่นา อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงและ ม.ราชภัฏ
พิบูลย์สงคราม

พายเรือปลูกป่า

โครงการปลูกป่ารักษ้างู เจริญพระเกียรติ
หน่วยรักษไทย อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง

สร้างฝายชะลอน้ำบริเวณสวนพฤกษศาสตร์
บ้านร่มเกล้า จ.พิษณุโลก

รีสอร์ทเรนฟลอเรส ได้เริ่มทำฟาร์มผักปลอดสาร
ชุดบ่อ และปลูกผักเองนำมาใช้ในรีสอร์ท จัดการขยะ
เลี้ยงไก่ หมู ทำฮีเอ็ม และทำน้ำหมัก ทำแก๊สชีวภาพ
จากมูลสุกร และเปิดเป็นสถานที่ศึกษาดูงาน

ประสบการณ์ของผู้ประกอบการการใช้พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยว

นายदनัน พัทลุง

ผู้ก่อตั้งมูลนิธิ Reef Guardian

สวัสดีผู้เข้าร่วมประชุมกระผมมาจากใต้สุดของฝั่งอันดามันคือ จังหวัดสตูล เมื่อก่อนเคยเป็นลูกจ้างของภาครัฐและได้ลาออกมาทำงานด้านอนุรักษ์ โดยเริ่มแรกมาเป็นมัคคุเทศก์บริเวณชายฝั่งทางทะเลของสตูล หลังจากนั้นได้รวบรวมสมาชิกบางส่วนในพื้นที่ของจังหวัดสตูลขึ้นมาเพื่อมาช่วยในการอนุรักษ์โดยโครงการแรกที่ทำคือ โครงการรักษ์เล รักษ์ป่า รักษ์ฟาสตุล โดยได้ดำเนินการมาเป็นเวลา 9 ปี ต่อจากนั้นจังหวัดได้ขอโครงการไปดำเนินการเองเพราะว่ามีงบประมาณ และได้ก่อตั้งมูลนิธิ reef guardian ขึ้นมาในจังหวัดสตูลเพื่อทำการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะดูแลเรื่องทรัพยากรปะการังในส่วนของทะเลแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยขยายธรรมชาติเป็นหลักจากสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้ามาในจังหวัดสตูลในช่วงหกเดือนจะมีนักท่องเที่ยวทางทะเลประมาณสามแสนกว่าคนและบนฝั่งซึ่งเป็นสถานที่ล่องแก่ง เทียวป่า เฉลี่ยจะมี

นักท่องเที่ยวประมาณหนึ่งล้านคนต่อปีถ้าคิดว่ามีนักท่องเที่ยวหนึ่งคนใช้จ่ายประมาณสี่พันบาทต่อนั้นนักท่องเที่ยวประมาณหนึ่งล้านคนก็ประมาณสี่พันล้านบาทต่อปี ดังนั้นเราในฐานะเจ้าของประเทศก็ต้องดูแลต้นทุนที่เป็นธรรมชาติให้ดี การดูแลต้นทุนนั้นถือว่าเป็นหลักใหญ่ของการท่องเที่ยวและการดำรงชีวิตของคนในประเทศ

หมู่เกาะสุดท้ายของฝั่งอันดามันตอนใต้ของจังหวัดสตูลเลยจากนี้ไปเป็นน่านน้ำสากลและอินโดนีเซียตอนนี้ทรัพยากรที่มีอยู่ในเขตพื้นที่ตรงนี้โดยเฉพาะแนวปะการังมีแนวปะการัง 15.79 ตารางกิโลเมตร หรือ 9,868 ไร่ ซึ่งมีความสวยงาม และสามารถดูได้จากผิวน้ำ

ทำงานร่วมกันอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตรังเรตราและหมู่เกาะเภตรา ถ้าเปิดพื้นที่ทั้งหมดครั้งเดียวเป็นแหล่งท่องเที่ยวแน่นอนที่สุดว่าคนรุ่นหลังก็จะได้เห็น

ปัญหาในการทำลายทรัพยากรธรรมชาติเกิดจากนักท่องเที่ยวยุคใหม่ที่เป็นคนไทย ชาวต่างชาติไม่ทิ้งขยะทั่วไป สติดีขยะในบริเวณจังหวัดสตูลที่เก็บแต่ละปี ปีแรก 2530 ที่เก็บได้ขยะ 48 ตัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นขยะมาจากเรือประมง ซึ่งลมหัดเข้าเพราะว่าพื้นที่จังหวัดสตูลเป็นพื้นที่ที่มีภูมิประเทศที่เป็นครึ่งวงแหวนน้ำที่ไหลมาจากทางฝั่งตะวันตกจะเข้ามาทางอ่าวของสตูลจึงทำให้พัดพาเข้ามายังเกาะแก่งต่างๆในแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะเกาะดงลาวิ เกาะตะรุเตา หลังจากนั้นก็ดำเนินการเก็บมาเรื่อยๆ ซึ่งปีสุดท้ายเก็บขยะได้ประมาณ 10 ตัน ถือว่าลดน้อยลงมาก ประเทศไทยไม่เหมือนต่างประเทศที่จะมีศูนย์อบรม

นักท่องเที่ยว ซึ่งอยากให้มีการเปิดศูนย์อบรมเกี่ยวกับท่องเที่ยวในประเทศไทย ขณะนี้มูลนิธิธรรมาภิบาลให้ อาหารปลาที่เป็นขนมปังหลายจังหวัดกลุ่มผู้ประกอบการ แจกขนมปังเพื่อให้อาหารปลาแต่จริงๆแล้วเป็นการฆ่าสัตว์ โดยทางอ้อม และยังเป็นการฆ่าปะการังอีกด้วยเพราะว่าขนมปังนั้นมีการฟอกขาวเพื่อให้ขนมขาวสดน่ารับประทาน ในขนมปังมีสารบอแรกซ์ซึ่งเป็นอันตรายต่อสัตว์ นอกจากนี้ ถ้าขนมปังที่ปลากินไม่หมดก็จะตกลงไปยังพื้นทะเลลงไปยัง ก้นของปะการังจะทำให้ปะการังตายและเกิดการฟอกขาว

กิจกรรมดูนกในพื้นที่ชุ่มน้ำ

นายวิชา นรังศรี

สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย

หลังจากตระเวนถ่ายรูปรูมาเกือบยี่สิบปีเกี่ยวกับนกได้เห็นทุกๆ ที่ว่าแต่ละที่เป็นอย่างไร วันหนึ่งสิ่งที่เราได้เห็นและอยากจะทำให้ทุกๆ ที่มีความอุดมสมบูรณ์มันก็ทำอย่างสำหรับคนคนเดียว ได้มาทำงานที่สามคมอนุรักษ์ ซึ่งประเทศไทยมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศทั้งหมด 12 แห่ง ประเทศไทยมีพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีพื้นที่ชุ่มน้ำเพียงไม่กี่แห่งที่อยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ ซึ่งจำนวนมากที่อยู่นอกเขตอนุรักษ์ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ ประเภทของพื้นที่ชุ่มน้ำที่สามารถเข้าไปดูนกได้ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด และน้ำเค็ม ได้แก่ นาข้าว นาเกลือ หาดเลน ป่าชายเลน เป็นต้น พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นแหล่งรวมของความหลากหลายทางชีวภาพ แหล่งอาหาร เป็นแหล่งวิถีชีวิต มนุษย์ใช้พื้นที่ชุ่มน้ำในการก่อตั้งถิ่นฐานสร้างประเพณี วัฒนธรรม เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาต่างๆ ทำไมต้องดูนกหรือดูนกไปทำไมซึ่งเป็นคำถามที่สมาคมอนุรักษ์ถูกถามมาตลอด

ดูนกแล้วได้อะไร

1. เป็นการท่องเที่ยวใครก็ตามที่คิดจะดูนกก็จะได้ท่องเที่ยวเพราะว่านกมีอยู่ทั่วประเทศ จะดูนกทางเหนือก็ต้องขึ้นไปภาคเหนือ จะดูนกทะเลก็ต้องไปตามจังหวัดที่มีทะเล ซึ่งการดูนกเป็นการท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง

2. ได้เรียนรู้วิถีชีวิต ของคนในแต่ละพื้นที่ เช่น บึงบอระเพ็ดก็จะเห็นการพายเรือหาปลาของคนแบบหนึ่ง เห็นรอบยี่นที่ไม่เคยเห็นในภาคกลาง รอบที่ต้องใช้กับน้ำลิก

นี่เป็นสิ่งที่ได้จากการดูนก

3. ได้รับความเพลิดเพลินจากความสวยงามของนก จากการได้เห็นพฤติกรรมต่างๆ ของนก

4. ได้รู้จักนกนานาชนิด

5. ได้รับรู้ถึงพฤติกรรมอย่างเช่นนกตัวเมียจะเป็นผู้กกไข่สร้างรัง

6. ช่วยกระจายรายได้ให้กับชุมชน เมื่อลงพื้นที่ก็มีการพักและกินอาหารก็เป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชน

7. ได้รู้จักสิ่งแวดล้อมเช่น ถ้าอยากรู้นกกินปลีหางยาวเขียวจะไปที่ไหนซึ่งต้องไปยอดดอยอินทนนท์ สิ่งที่เราเห็นบนยอดดอยอินทนนท์คือต้นไม้ที่มีมอสปกคลุม ไปดูนกที่เขાใหญ่ก็จะเห็นต้นไม้ที่กลางป่าที่ตั้งแต่บนเรือนยอดต้นไม้มีชะนี กลางต้นไม้มีหมีขอ ริมๆ มีนก ข้างล่างมีไก่ เก้งมากินลูกไทรทำให้รู้จักระบบนิเวศที่ได้จากการไปจากการดูนก

8. สร้างสายสัมพันธ์กับทีมที่ไปดูนกด้วยกัน เพราะว่าไปดูนกคนเดียวไม่สนุก ดังนั้นการดูนกเป็นการหาเพื่อนไปเรื่อยๆ

นกน้ำ คือ นกที่มีความต้องการอาศัยอยู่ในระบบนิเวศวิทยาของพื้นที่ชุ่มน้ำนั้น ทั้งที่เป็นนกประจำถิ่นและนกอพยพเข้ามาในช่วงฤดูหนาวมีอยู่ประมาณ 187 ชนิดพบในพื้นที่ชุ่มน้ำ

ตัวอย่างนกน้ำ

นกปากห่างอาศัยอยู่ตามข้าวซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำโดยกินหอยเชอรี่วันละประมาณ 35-128 ตัวต่อวันช่วยในการกำจัดศัตรูข้าวให้กับชาวนา นกกาบบัวอาศัยอยู่ตามพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่ นกอีโง้งสามารถเดินบนใบบัวโดยไม่จมเพราะว่านิ้วที่ยาวสามารถกระจายน้ำหนักตัวได้ นกเป็ดผีดำน้ำแล้วหายใจได้ไม่รู้ว่าจมน้ำหรือไม่จมน้ำซึ่งต่างจากนกน้ำที่ดำแล้วต้องโผล่

ความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำสำหรับนกน้ำได้แก่เป็นศูนย์รวมของความหลากหลายในพื้นที่เดียวจะมีนก

หลายชนิดอาศัยอยู่ด้วยกัน เช่น นกเป็ด นกยาง นกตีนเทียน เป็นต้น เป็นแหล่งพักผ่อน หลบภัย เช่น ป่าชายเลนเป็นที่หลบภัยของนกหลายๆ ชนิดนอกจากนี้พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นแหล่งสร้างรังวางไข่ของนก นกน้ำส่วนใหญ่ทำรังเป็นลักษณะจาน และเป็นแหล่งอาหาร

บัวหลวงมีหนอนแล้วบัวจะตายเหลือแต่ไหลอยู่ใต้ดิน ช่วงที่บัวหลวงเนาหรือโดนเพลี้ยกินจะมีนกกลุ่มหนึ่งใช้ประโยชน์ตรงนี้โดยกินหนอนหรือเพลี้ย สิ่งที่นกน้ำต้องการในพื้นที่ชุ่มน้ำ คือ หญ้าสำหรับเดินหากินและทำรังวางไข่

การดูนกนอกจากได้รู้เรื่องราวของนกแล้วต้องการให้ทุกคนคิดไปด้วยว่าเราเป็นคนที่เห็นพื้นที่มากที่สุดในการไปดูนกในพื้นที่ต่างๆ เห็นว่าพื้นที่มีความแตกต่างกันอย่างไรมีความสำคัญอย่างไรควรนำสิ่งเหล่านั้นมาบอกเล่าให้คนที่ยังไม่เคยไปได้รับรู้และได้ช่วยกันอนุรักษ์

ระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางเพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟู พื้นที่ชุ่มน้ำให้เป็นแหล่งรองรับน้ำและป้องกันน้ำท่วม

นายอภิชาติ เตมวิซหาร : ภาพถ่ายทางอากาศไม่ว่าจะเป็นบึงทุ่งกะโล่ และบึงบอระเพ็ด เดิมเคยเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำหรือพื้นที่ลุ่มมาก่อน แต่ตอนนี้เริ่มลดขนาดลงไป สาเหตุที่พื้นที่หายไปเพราะว่ามีการพัฒนาต่างๆ เช่นทุ่งกะโล่มีการสร้างคันขึ้นมากั้นทางน้ำเข้า ดังนั้นจะต้องมีการเจาะทางน้ำให้เข้าออกและต้องมีการเสนอจังหวัดเพื่อให้มีการฟื้นฟู ส่วนบึงบอระเพ็ดพื้นที่น้ำเหลือประมาณ 40,000 ไร่ สาเหตุที่ทำให้พื้นที่น้ำลดลงเนื่องจากการสร้างคันกั้นน้ำที่ไม่ได้เกิดจากธรรมชาติแต่เกิดจากมนุษย์สร้างขึ้นมา คือถนนเส้นทางจากนครสวรรค์ไปท่าตะโกซึ่งกลายเป็นคันที่ขวางทางน้ำไม่ให้ น้ำจากแม่น้ำไหลเข้าสู่บึง ดังนั้นจะต้องหาวิธีที่จะให้น้ำเข้ามาในบึงบอระเพ็ดเพื่อที่จะทำให้บึงบอระเพ็ดกลับมาเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ บึงบอระเพ็ดนั้นมีหน่วยงานที่เข้าไปใช้ประโยชน์หลายหน่วยงาน เช่น กรมประมง กรมชลประทาน มีการใช้น้ำเป็นจำนวนมาก ถ้าน้ำเข้าจากแม่น้ำน่านเข้ามาจะทำให้บึงไม่มีปัญหา เรื่องดินเลนหรือน้ำแห้งเพราะว่าขณะนี้จริงๆ แล้วบึงบอระเพ็ดหน่วยงานราชการมีปัญหาเกี่ยวกับชุมชนที่อยู่เหนือบึงและชุมชนที่อยู่ใต้บึง ชุมชนที่อยู่เหนือบึงต้องการให้ลดระดับน้ำลงมา พวกที่อยู่ใต้บึงไม่ต้องการให้ลดระดับน้ำเพราะว่าจะมีปัญหาเกี่ยวกับชาวที่ยังไม่ได้เกี่ยวข้าว พื้นที่ชุ่มน้ำถ้าจะให้กลับมาได้ต้องมีการฟื้นฟูและการบูรณพื้นที่เป็นปัญหาทางด้านการเมืองซึ่งต้องมาช่วยกันแก้ไข

นายศักดิ์พินิจ ผดุงกิจ : เมื่อเรามองย้อนกลับวิธีสังเกตจากอดีตถึงปัจจุบันมันเปลี่ยนไปมาก สมัยก่อนมีการเอื้ออาทรมีการมองถึงผลประโยชน์ธรรมชาติเป็นหลักสามารถอยู่กับธรรมชาติ แต่ปัจจุบันนี้ระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำเสื่อมโทรมลงคนไทยคิดว่าของหลวงเป็นของตน ถ้าพื้นที่ตรงนี้เป็นพื้นที่สาธารณะถ้าไม่มีการเผาร้างก็หายหมด ถ้าเราไม่สามารถล้างความคิดแบบนี้ได้ก็จะมีปัญหา หน่วยงานต่างๆ ที่

เข้าไปทำงานจะไม่เกิดผลเพราะว่าไม่ได้ปรับพื้นฐานความคิดในปัจจุบันให้เข้าสู่การที่เกื้อกูลต่อธรรมชาติเท่าที่ควร และมีความพอเพียงในการใช้ประโยชน์ธรรมชาติ

นายรัชชัย รัตนซ้อน : แนวคิด Nature Base solution โดยเน้นว่าให้พื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นที่สาธารณะทุกแห่งเพื่อทำหน้าที่รับน้ำหลาก เก็บน้ำไว้ในหน้าแล้งโดยพื้นที่เหล่านี้ทำหน้าที่ตามธรรมชาติอยู่แล้วแต่ถูกทำลายไปเรื่อยๆ อยากจะให้กลับไปสู่สามัญ Back to basic และใช้ Nature Base solution มีข้อเสนอแนะ 2 ข้อ คือ

1. หน่วยงานรัฐต้องทำโครงการลงไปช่วยชุมชนหมู่บ้าน ตำบล สำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำต่างๆ แล้วจัดทำแผนที่แสดงการกระจายของพื้นที่ชุ่มน้ำในชุมชนออกมา
2. ควรมีมาตรการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้องค์กรท้องถิ่นทั้งที่เป็นหน่วยงานรัฐและภาคเอกชน รวมกับชุมชนในพื้นที่วางแผนและลงมือทำการฟื้นฟู ปกป้องรักษาและออกกฎระเบียบกวดขันการใช้ประโยชน์ ห้ามข้อปฏิบัติต่างๆ ออกมาให้ชัดเจน ซึ่งแน่นอนชุมชนต้องรู้ว่าพื้นที่เหล่านี้มีประโยชน์และมีคุณค่าอย่างไร ในส่วนของการจัดการจะต้องเอาพื้นที่เป็นตัวตั้งหรือที่เรียกว่า Area base approach เช่น เน้นพื้นที่ลุ่มน้ำย่อย เน้นพื้นที่ที่ค้นพบหลังจากที่ได้ดำเนินการทำแผนที่แล้วว่า เป็นลำน้ำ แก่ง ทุ่ง และพรุ โดยเอาพื้นที่เหล่านั้นเป็นตัวตั้ง อย่างเช่นพื้นที่ลุ่มน้ำสงครามที่ภาคอีสานซึ่งคาบเกี่ยวกันระหว่าง 4 จังหวัดโดยอย่าเอาเขตการปกครองเป็นตัวตั้งยึดความต้องการของพื้นที่เป็นหลักแล้วให้หน่วยงานวางแผนตามความต้องการหรือความจำเป็นของพื้นที่เพื่อฟื้นฟูรักษาป้องกันไม่ให้เกิดการทำลาย พื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังอยู่ควรที่จะฟื้นฟูและรักษาป้องกันเพื่อที่จะใช้ป้องกันน้ำท่วมและกักเก็บน้ำเอาไว้ใช้ในหน้าแล้ง

นางทรงศรี สุวัฒน์ : เรื่องความเข้าใจธรรมชาติเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ควรมีกระบวนการจัดการความรู้ความเข้าใจให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาชนเพราะขณะนี้ยังมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันอย่างเช่น การจัดการเชิงพื้นที่คืออะไร ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อการบริหารจัดการ รวมทั้งเรื่องน้ำต้นทุนแท้จริงมาจากไหน น้ำต้นทุนแท้จริงเราไม่คิดถึงต้นทุนจากธรรมชาติเมื่อมีการพัฒนาแหล่งน้ำให้เป็นรองรับน้ำท่วมป้องกันน้ำท่วมจะกลายเป็นเขื่อน ส่วนระบบนิเวศที่ต้องจัดการทั้งพื้นที่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำมันอาจจะหายไปทันทีถ้าไม่มีระบบจัดการที่ดี การเสนองบประมาณของหน่วยงานภาครัฐในการบริหารจัดการน้ำโดยเน้นอยู่ที่การขุดลอกและสร้างเขื่อน ส่วนงบประมาณในการดำเนินการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนนั้นมีน้อยมาก และต้องมีการกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่โดยทุกพื้นที่ต้องมีการศึกษาอดีตของพื้นที่ที่ผิวน้ำจะแก้ปัญหาไม่ได้ถ้ามีการศึกษาอดีตของพื้นที่และเข้าใจปัจจุบันจึงจะวางแผนและจัดการป้องกันปัญหาน้ำท่วมได้ต้องเข้าใจทั้งหมด และการดำรงชีวิตในปัจจุบันไม่คำนึงถึงลูกหลานในอนาคตว่าจะมีทรัพยากรใช้หรือไม่ นอกจากนี้เรื่องมือกลไกในการจัดการ ถ้าเข้าใจในการจัดการเชิงพื้นที่ถูกต้องเมื่อมีข้อมูลแล้วก็ต้องมีเครื่องมือที่จะใช้ในการดำเนินการนอกจากนั้นคนในพื้นที่ก็มีความสำคัญในระบบการจัดการ

นายอภิชาติ เดิมวิชชากร : การทำแผนนั้นปัญหามีอยู่ในตัวต้องเข้าใจว่าหน่วยงานแต่ละหน่วยงานถึงแม้ว่าอยากที่จะทำให้ครบงานที่ควรจะมีแต่ตอนนี้ปัญหาใหญ่คือ คน เช่น กรมทรัพยากรน้ำมีอัตรากำลังเท่าไรที่จะไปสำรวจไปทำข้อมูลให้ได้ การวางแผน ฐานข้อมูล ถึงแม้ว่าจะดำเนินการแต่ถ้าไม่ได้อยู่ในนโยบายไม่มีโอกาสที่จะได้งบประมาณหรือบุคลากรมาดำเนินการ ตอนนี้ข้อมูลที่เรากำลังต้องการคือ ข้อมูล 25 ลุ่มน้ำหลักที่ควรจะมีในทุกๆด้าน ข้อมูลที่มีอยู่กระจายอยู่ซึ่งต้องมีการรวมข้อมูล ควรจะมีหน่วยงานกลางในการรวบรวมข้อมูล

ดร.สมบัติ อยู่เมือง : เรื่องน้ำไม่มีข้อมูลเริ่มต้นที่จะนำมาวิเคราะห์เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ ทุกคนมีข้อมูลของ

ตนเองทำอยู่ในกรอบของตนเอง ต้องมีกระบวนการของการยกระดับความเข้าใจมากกว่าที่ต้องดำเนินการเองทุกอย่าง อาจจะต้องมีวิธีดำเนินการเช่น มีการคุมงานและผลงานออกมาไปสู่การบริหารจัดการ โดยเริ่มดำเนินการจากลุ่มน้ำย่อย จากการทำงานมา 15 ปีนั้น ระบบที่มีนั้นช่วยได้หรือไม่สามารถช่วยได้ ต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานโดยต้องเอาข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกัน ข้อจำกัดคือระบบการทำงานของรัฐบาล ทั้งบุคลากร และการโยกย้ายทำให้เป็นปัญหาที่ทำให้ไม่มีความแข็งแกร่งแต่ต้องใช้วิธีการจัดการเข้ามาแทน การจัดการคือ จะไปดำเนินการสำรวจทั้งหมดเองคงเป็นไปได้ ใน 25 ลุ่มน้ำ และต้องจัดลำดับต่อจากลุ่มน้ำเจ้าพระยาลุ่มน้ำโขงที่มีปัญหารองลงมา เพราะว่างบประมาณมีจำกัด อย่างเช่น แผนยังยืดยุ่นในลุ่มน้ำชีซึ่งประกอบด้วย 20 ลุ่มน้ำย่อยต้องไปลำดับเพื่อเอางบประมาณที่มีให้สอดคล้องกับความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการเป็นการทำงานที่พยายามหากรอบให้การทำงานมีเป้าของพื้นที่และคลุมทั้งประเทศไทย เรื่องงบประมาณที่แต่ละหน่วยงานได้รับอย่างเช่น ดันน้ำกรมทรัพยากรน้ำต้องดำเนินการให้ครบและต้องประสานงานกับกรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน และชุมชนต่างๆ โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งและเมื่อได้ข้อมูลจะได้ลงไปสู่ระดับปฏิบัติคือ พื้นที่ โดยใน 25 ลุ่มน้ำต้องทำให้ครบแต่ขึ้นอยู่กับการจัดลำดับความสำคัญการดำเนินการก่อนหลัง เพื่อให้ต้นน้ำมีความสมบูรณ์มากกว่าการที่จะมาห่วงในเรื่องการก่อสร้างที่ปลายน้ำนั่นคือ ความยั่งยืน

นายจิระ จินตบุญ : เรื่องการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดและเกิดการอนุรักษ์ควรใช้วิธีการเลียนแบบธรรมชาติสิ่งที่สมควรจะต้องดูแลรักษาไว้ที่สำคัญคือ ป่าบึงป่าทามซึ่งเป็นป่าที่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนอีสานต้องรักษาไว้ให้ได้ ส่วนที่ยังไม่มีป่าริมน้ำควรที่จะปลูกขึ้นมาตามริมแม่น้ำต่างๆ เพื่อให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ควรเลือกปลูกต้นไม้ที่ทนน้ำ ควรที่จะเลียนแบบธรรมชาติดูว่าเมื่อก่อนธรรมชาติเป็นอย่างไรอะไรที่รักษาได้ควรที่จะรักษาอะไรที่รักษาไม่ได้ก็ฟื้นฟูขึ้นมา

ดร.สมบัติ อยู่เมือง : ประเทศไทยกฎหมายเรื่องน้ำนั้นยัง
ไม่มีความแข็งแกร่งยังต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการบริหารจัดการ อาจจะต้องใช้กฎหมายสากลมาเป็น
ตัวตั้งและไล่จากปัญหาเร่งด่วนเป็นตัวตั้งก่อนแล้วค่อย
ดำเนินการไปเรื่อยๆ

นายอำมาตย์ สุธรรมจรัส : พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นแหล่งรองรับ
น้ำท่วม ควรมองพื้นที่ชุ่มน้ำในระบบลุ่มน้ำเพราะว่ามัน
เชื่อมโยงกันในการหาวิธีที่จะป้องกันน้ำท่วม น้ำในลำน้ำจะ
บ่าออกมาจากลำน้ำแล้วมาเก็บกักและชะลอในพื้นที่ชุ่มน้ำ
ประเทศไทยมีลุ่มน้ำหลัก 25 ลุ่มน้ำสาขา 254 และลุ่มน้ำ
ย่อย 2,500 แห่ง ภาครัฐมีบุคลากรน้อยที่ใช้ในการดูแล
ทรัพยากรธรรมชาติ ในปีมีการจัดการเขื่อนขนาดใหญ่ต่างๆ
เพราะมีการใช้ข้อมูลต่างๆ จากปี 2554 มาวิเคราะห์ เรื่อง
ของน้ำท่วมเกี่ยวกับเรื่องของเวลาถ้าฝนตกแล้วทยอย
ปล่อยน้ำลงทะเลได้ น้ำก็ไม่ล้นตลิ่งจะทำให้ไม่มีปัญหา น้ำ
ที่จะล้นตลิ่งคือ น้ำที่จะไหลในทางน้ำมันไหลออกไม่พอกับ
น้ำที่ไหลเข้า ไหลเข้ามากกว่าทำให้ระดับน้ำสูงขึ้นและล้น
ตลิ่ง แต่ถ้าสามารถไหลออกไปได้และมีเวลาปล่อยมันไหล
ไปได้มันจะไม่ล้นตลิ่งไม่สร้างความเสียหายไม่เกิดการท่วม

ดร.สมบัติ อยู่เมือง : ส่วนใหญ่พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีขนาดใหญ่จะ
อยู่บริเวณพื้นที่ราบ ไม่อยู่บนภูเขา ควรมีการสำรวจพื้นที่
ชุ่มน้ำทั้งหมดเพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้วิเคราะห์ในการ
วางแผนจัดการ ถ้าเป็นช่วงในฤดูฝนปกติจะไม่เป็นปัญหา
แต่น้ำจากเขื่อนปล่อยลงมาในช่วงฝนตกนั้นจะเป็น
ปัญหา ซึ่งจะไม่ปล่อยน้ำออกจากเขื่อนไม่ได้ ดังนั้นการ
บริหารจัดการน้ำในเขื่อน ณ วันนี้ต้องดำเนินการ เพื่อ
เป็นการลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้น

นายชาญชัย งามเจริญ : ถ้ามองภาพรวมพื้นที่ชุ่มน้ำ
ขนาดใหญ่ของประเทศไทยเช่น ลุ่มน้ำโขง ถ้าจะอนุรักษ์
พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นแหล่งรองรับน้ำมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การจัดการในเชิงระบบองค์กร มีพื้นที่ชุ่มน้ำ
อยู่ในระดับชาติ นานาชาติ และท้องถิ่น ซึ่งไม่แน่ใจว่า
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบหรือไม่ข้อมูลเกี่ยวกับ
พื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งเรื่อง การสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูลต่างๆ
ควรลงไปถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเป็น
เรื่องที่ต้องถ่ายทอดลงไปให้ถึงในระดับท้องถิ่น ในเรื่อง
กระบวนการจัดการการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องใหญ่พื้นที่ชุ่มน้ำ
โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ นสล. พื้นที่ นสล. มี 2 ประเภท คือ
แบบที่มีใบมีขอบเขตชัดเจน แบบที่ 2 รู้โดยเข้าใจร่วมกัน
จะต้องให้องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำมารับรู้
ข้อมูลเพื่อที่จะได้ร่วมกันจัดการเรื่องต่างๆ เช่น น้ำท่วม
เป็นต้น

2. ลุ่มน้ำมูลฤดูแล้งสามารถเดินข้ามได้แต่มี
ปัญหาในเรื่องการจัดการคือ มีการทำไถ่กันน้ำไว้ ซึ่งถักกัน
เพื่อที่จะไม่ให้ น้ำท่วมชุมชนก็ดี แต่ถ้าทำกันในภาค
การเกษตร เช่นภาคกลางตั้งแต่จังหวัดอุทัยธานีแน่นอน
อย่างไรก็ตาม ที่วารินชำราบเมื่อปีพ.ศ. 2514 ไม่มีชุมชน
แต่ปัจจุบันมีชุมชนเข้าไปอาศัยอยู่มากมาย มีการสร้าง
สิ่งก่อสร้างขวางทางน้ำ ซึ่งการก่อสร้างต้องตระหนัก
ระบบนิเวศ เมื่อสองปีที่แล้วน้ำท่วมอำเภอเนินสูง
จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากทำถนนกั้นขวางทางน้ำ
ที่ประเทศเวียดนาม สนามบินนอยไบ เข้าไปฮานอย
ยกระดับขึ้นโดยสร้างผ่านทุ่งนา ซึ่งต้องยอมรับว่า
หลายเรื่องในการก่อสร้างระบบขนส่งนั้นผิดพลาด เมื่อ
สร้างแล้วทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วม

ดร.สมบัติ อยู่เมือง : ควรมีการตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึง
แม้จะอยู่ต่างกระทรวงกันมารวมกันทำงานเป็นทีมและ
เข้าไปในพื้นที่พร้อมกันโดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้งในการทำงาน
แล้วดำเนินการให้ครบทุกด้านเพื่อลดปัญหา

ระดมความคิดเห็น เพื่อจัดทำแนวทางอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยว และรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำสำคัญเพื่อการท่องเที่ยวของประเทศ

นายณัฐวัฒน์ วัฒนประสิทธิ์ : ในส่วนของรีสอร์ทถ้าจะมีการสร้างใหม่ต้องมีการศึกษาพื้นที่เพราะว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ เช่น พื้นที่ในช่วงฤดูฝนและฤดูแล้งเป็นอย่างไร มีสัตว์น้ำอะไรบ้าง มีสัตว์หายากอะไรบ้าง เช่น แมงกะพรุนน้ำจืด หอยกันตัด เป็นต้น เพื่อนำองค์ความรู้เหล่านี้มาบอกกล่าวกับคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวให้ทุกคนช่วยกันระมัดระวังเผ็ดดูแล ดังนั้นทุกวันนี้ที่ทำเรื่องขยะรีสอร์ทได้รับผลประโยชน์เพราะต้องการน้ำที่ดื่มมาใช้และต้องการสิ่งแวดล้อมที่ดีไม่ต้องการมลภาวะ ต้องการสร้างป่า และสิ่งที่รีสอร์ทได้ผลประโยชน์นั้นย่อมเป็นผลประโยชน์กับชุมชนท้องถิ่นด้วย โดยท้องถิ่นต้องการป่าเพื่อชุมชนหาจะได้หาของป่าเป็นอาหาร เช่น เห็ด หน่อไม้ เป็นต้น และต้องการน้ำสะอาดทุกวันนี้ยายแก่ๆ ยังเอาขันตักน้ำจากลำน้ำเข็กมาดื่มตกใจมากเพราะในน้ำนั้นปัจจุบันมีเชื้อโรคมามากมายหลายชนิด เป็นเรื่องที่ยายเขายังยึดวัฒนธรรมเดิมๆ สมัยปู่ย่าที่ดื่มน้ำสาयนี้มา แต่ปัจจุบันนี้มันเปลี่ยนไปบริเวณลำน้ำนั้นมีขุดสารเคมีต่างๆ มากมายที่เปิดฝาแล้วทิ้งไว้ในน้ำ ซึ่งรีสอร์ทกำลังแก้ปัญหาเรื่องน้ำอยู่และแก้ปัญหาให้กับชุมชนด้วย ซึ่งการเข้าไปชี้แจงกับชุมชนยากมาก เช่น การที่ลุงคนหนึ่งทิ้งขยะไปหนึ่งชิ้นนั้นลอยไปตามน้ำแต่ครอบครัวลุงอยู่กรุงเทพฯ หมดเลยลูกที่อยู่กรุงเทพฯ กำลังเผชิญปัญหากับขยะที่ลุงทิ้งลงไปซึ่งทำให้เขาเกิดความรู้สึกสำนึก ดังนั้นทำอย่างไรเพื่อให้คนในพื้นที่เกิดความรู้สึกสำนึกและรักหวงแหนสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่รอบๆ ตัวเขา ยกตัวอย่าง ที่ปายได้ไปกระตุ้นให้ผู้ประกอบการ โดยช่วงแรกดึงตัวแทน ชนเผ่า เทศบาล ททท. โดยทุกคนไม่เคยมีปฏิสัมพันธ์กันเลย ชนเผ่ามองว่าผู้ประกอบการมาจากที่อื่นเพื่อมากอบโกยผลประโยชน์ นายกเทศบาลมองว่าผู้ประกอบการเอาขยะมาทิ้ง การท่องเที่ยวเอา

กิจกรรมอะไรต่างๆ ที่ชุมชนไม่เห็นด้วยโดยที่ทุกคนไม่มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นจึงให้เริ่มกันใหม่โดยให้ไปศึกษาว่ามีวัฒนธรรมอะไรที่ดี มีประเพณีอะไรแล้วไปช่วยกันทำงาน เช่น ปลูกป่า หรือเอากการแสดงของชุมชนมาเล่นในโรงแรม ดังนั้นเมื่ออยู่ในพื้นที่ไหนต้องดูศักยภาพของตรงนั้น ตอนที่ปายตื่นตัวมากในเรื่องของกิจกรรมสีเขียว โดยเน้นว่าอย่ามองเรื่องของธุรกิจเป็นหลักให้มองเรื่องของความอยู่รอด เพราะว่าปายคือ หม้อข้าวใบหนึ่งที่จะต้องช่วยกันดูแลเหมือนกับลำน้ำเข็กคือ หม้อข้าวที่คนจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดเพชรบูรณ์ต้องช่วยกันดูแล ถ้าหม้อข้าวมันเริ่มบูดหรือมีรูรั่วทำมาหากินไม่ได้ก็จบ ดังนั้นควรไปทูลบารุงชุมชนให้มีรายได้ ดึงแรงงานกลับเข้ามาในพื้นที่และสร้างธรรมชาติ ถึงเวลาธุรกิจจะตามมาเองอย่าไปห่วงเรื่องของผลกำไรขาดทุนเป็นสิ่งที่พยายามจะปลูกฝังภาคธุรกิจให้ดำเนินการตรงนี้ สุดท้ายที่อยากฝากคือ ได้ตั้งกลุ่ม 3 จังหวัดเรียกว่า กลุ่มกรีนเซอร์เคิล ประกอบด้วยจังหวัดพิษณุโลก เพชรบูรณ์ และเลย เอาผู้ประกอบการที่มีความคิดเรื่องสีเขียวใครที่จะมาเข้ากลุ่มต้องทำเรื่องของสีเขียวคือ 1. การกำจัดขยะ 2. เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบไหนบ้าง มีแบบเรียนรู้หรือไม่ 3. เรื่องความพอเพียงสนับสนุนอะไรในชุมชนบ้างเช่น โรงเรียนที่มีการทำแคมเปญได้มีการนำมาใช้ในโรงแรมหรือไม่

ตอนที่คิดทำรีสอร์ทตอนแรกทำเป็นบ้าน 6 หลัง แล้วดูการตลาดไปเรื่อยๆ ซึ่งอย่างแรกตกตยหาจุดแข็งของพื้นที่โดยจุดแข็งของพื้นที่นี้คือป่า ก้อนหิน น้ำตก ดังนั้นรูปแบบของการออกแบบรีสอร์ทจะเป็นแบบกลมกลืนผสมผสานและใช้วัสดุของท้องถิ่น และใช้แรงงานในชุมชน และได้ปรึกษานักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดในเรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเรื่องแรก

เรื่องของน้ำซึ่งให้สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมาออกแบบถังบำบัด และได้เข้าหาสำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัด และชมรมธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อศึกษาข้อมูล และให้ป่าไม้มาศึกษาพืชในป่าและทำป้ายติดไว้ เพื่อให้พนักงานท่องเที่ยวทราบ ต่อไปก็ไปดูแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่รอบๆ ตัวว่ามีอะไรที่เป็นจุดขายและน่าจะเกิดการพัฒนาอะไรได้บ้างอย่างเช่น น้ำตกที่ไปเก็บขยะทุกวันนี้ทำให้น้ำตกดีขึ้นบ้างแต่ยังไม่สามารถที่จะผลักดันให้องค์การบริหารส่วนตำบลออกกฎหมายในการห้ามนำเครื่องดื่มเข้าไปข้างในน้ำตกได้

นายดิ้นัน พัทลุง : การตลาดของการท่องเที่ยวโดยผู้ประกอบการได้ทำการตลาดให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักจังหวัดสตูล ซึ่งทำการตลาดอย่างเต็มที่เพื่อเรียกทุนคืนและกำไร แต่ส่วนภาครัฐนั้นชุมชนอยากได้มาตรการและอำนาจเพื่อมาบังคับใช้ในแหล่งพื้นที่ของตนเอง เช่น ส่วนราชการมีจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ อย่างเช่นบางประเทศในการดำน้ำนั้นมีการกำหนดพื้นที่หรือขอบเขตในบริเวณสำหรับดำน้ำ และต้องผ่านการอบรมจากศูนย์อบรมของแหล่งท่องเที่ยวขึ้นเพื่อช่วยเจ้าหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรเป็นจุดที่ประเทศไทยอ่อนกว่าประเทศอื่นๆ ประเทศไทยมีการบุกรุกอย่างมากมายเนื่องจากข้อปฏิบัติในส่วนกฎหมายและผู้ยึดถือกฎหมายทำให้อ่อน แต่ถ้ามีมาตรการที่เข้มข้นขึ้นเพื่ออนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวจะทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสมบูรณ์แบบการสร้างท่าเรือน้ำลึกแต่ชุมชนต่อต้านซึ่งเป็นการสร้างท่าเรือน้ำลึกเพื่ออุตสาหกรรม พื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตาซึ่งอยู่ติดกับอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตราพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตาเป็นสมบัติของอาเซียน ณ ตอนนี้และองค์กรต่างๆ พยายามผลักดันให้อยู่ในระดับโลก อุทยานเภตราที่มีเนื้อที่ประมาณ 1,940 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 4,700 ไร่ ถ้ามีการสร้างท่าเรือน้ำลึกบริเวณปากอ่าวปากบาราจะมีการยกเลิกอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตราอันนี้เป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงในเรื่อง

ทรัพยากร พันธุ์ปลาที่พบในจังหวัดสตูลประมาณ 250 ชนิดและอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตาพยายามจะผลักดันให้เป็นมรดกโลก

นายสุรศักดิ์ ขนบเนตรจามร : ท่าเรือน้ำลึกจังหวัดสตูลเป็นโครงการที่จะก่อสร้างเพื่อสนับสนุนเขตการค้าเสรีอาเซียนขณะนี้ท่าเรือน้ำลึกผ่าน EIA แต่เกิดการต่อต้านของชุมชนเนื่องจากข้อมูลของEIA ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในพื้นที่จังหวัดได้ตั้งคณะทำงานขึ้นมาเพื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการท่าเรือเป็นอย่างไร

ที่เกาะหลีเป๊ะมีปัญหาเรื่องขยะโดยจังหวัดบอกว่าผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบในการจัดการแต่ผู้ประกอบการโยนให้จังหวัดดำเนินการ จังหวัดก็ให้สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดดำเนินการและของบจังหวัด งบ CEO ของผู้ว่า ผู้ว่าบอกว่าภาครัฐบอกว่าน่าจะเป็นผู้ประกอบการซึ่งใช้ประโยชน์ทรัพยากรต้องเป็นผู้ดูแลยังไม่สามารถหาข้อยุติได้

นางสาวราไพพรรณ แก้วสุริยะ: กระบวนการจัดการขยะพื้นที่ไหนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่ชุมชนใครจะเป็นผู้รับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการจัดการ

นางสาววิไลลักษณ์ บือเซ : ในชุมชนแต่ละชุมชนมีต้นทุนธรรมชาติที่สูงอยู่แล้วแต่ว่าชุมชนไม่เข้มแข็งทุกครั้งที่มีการประชุมระดับผู้นำแต่ไม่มีการเผยแพร่ให้ชุมชนได้รับรู้ข้อมูลดังนั้นจะหาอย่างไรที่จะให้มีการปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนเข้มแข็งในระดับผู้นำก่อน

นายอิสระ (พรหมเดชบุญ) : ขยะเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศไทยทั้งระบบในโครงสร้างเรื่องการจัดการขยะนั้นในตอนนี้อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่หลักในการดำเนินการตามกฎหมาย แต่ในขณะที่เดียวกันต้องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ผลิตขยะจึงเกิดโครงการต่างๆ ขึ้นมาเพื่อจัดการขยะ แหล่งท่องเที่ยวผู้ผลิตขยะจะต้องมี

ส่วนรับผิดชอบด้วย อย่างเช่น ที่ภูกระดึงอุทยานมีการ
รณรงค์ให้นักท่องเที่ยวเอาขยะลงมาจากภูกระดึงด้วยและ
ห้ามเอาอะไรขึ้นไปบ้าง ซึ่งมีการมอบเกียรติบัตรให้กับ
ผู้ที่นำขยะลงมา มีการฝึกลงขยะ โดยสรุปในการจัดการมี
ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวจะต้องมีส่วนร่วมในการกำจัด
ขยะเช่น ในทะเลท้าวอย่างไรจะขึ้นฝั่งได้
2. ผู้ประกอบการจะมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีหน้าที่หลัก
ในการดำเนินการเกี่ยวกับขยะ
4. ถ้าเป็นปัญหาใหญ่ที่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการได้จังหวัดควรเข้ามาให้ความ
ช่วยเหลือ

นาวาโทสมจิตร เหล่าณะ : จิตสำนึกของคนไทยค่อนข้าง
จะมีน้อยในเรื่องสิ่งแวดล้อม ยกตัวอย่างประเทศเยอรมัน
มีการแยกขยะ โดยขยะประเภทขวดมีการแยกสีขวดใส
ขวดขุ่น หรือเวลาซื้อของที่เป็นขวดก็มีค่านัดจำขวดเวลา
นำขวดไปคืนก็จะได้รับเงินคืนกลับมาทำให้คนไม่ทิ้งขยะไม่
เป็นที่ เวลาเข้าไปซื้อของในห้างสรรพสินค้าจะต้องเอาถุงผ้า
ไป ถ้าไม่มีถุงผ้าไปและต้องการถุงพลาสติกต้องเสียค่าถุง
พลาสติก ซึ่งคนไทยในการปลูกจิตสำนึกอย่างเดียวค่อนข้าง
ไม่ได้ผลต้องมีการบังคับในการออกมาตรการ

นายมารุต ทิพรส : การที่ต้องการมีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวน
มากนั้นประเทศไทยพร้อมแล้วหรือยังในเรื่องของมาตรการ
ทางสิ่งแวดล้อม ถ้าต้องทำลายบ้านตนเองเพื่อรับนักท่องเที่ยว
เป็นจำนวนมากดีหรือไม่ ถ้าประเทศไทยพร้อมในเรื่อง
มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวเป็น
จำนวนมากสามารถดำเนินการได้ แต่ถ้ายังไม่พร้อมในเรื่อง
มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวเป็น
จำนวนมากจะต้องระงับไว้ก่อนแล้วค่อยเพิ่มศักยภาพไป
เรื่อยในการรองรับนักท่องเที่ยว ถ้ามองการท่องเที่ยว
แบบเป็น Nature Base Tourism โดยเอาตัวทรัพยากร

เป็นหลักถ้าทรัพยากรอยู่ได้ตรงนั้นจะยั่งยืน ส่วนใหญ่จะ
จัดการผู้ประกอบการและแหล่งท่องเที่ยวแต่คนที่จะทำให้
เกิดปัญหาส่วนใหญ่คือ นักท่องเที่ยว กลไกอย่างหนึ่งที่
มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินการได้คือ การผลิตนักท่องเที่ยว
ที่มีคุณภาพเพราะนิสิตก็คือ นักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ๆ ซึ่ง
ต้องทำให้มีความรู้ที่ถูกต้องก่อนซึ่งตอนนี้มหาวิทยาลัย
บูรพาเปิดสอนในสาขาวิชา marine ecology and
ecotourism โดยมีนิสิตภาคการเรียนละประมาณ
1,000 คน

นายณัฐวัฒน์ วัฒนประสิทธิ์ : จะทำอะไรให้ขยะ
น้อยลงอย่างแรกก็พยายามอย่าสร้างขยะ อะไรที่เป็นขยะ
อย่าใช้ เช่น พลาสติก ควรใช้ให้น้อยลงโดยเฉพาะในโรงแรม
หรือรีสอร์ท เพื่อเป็นการลดขยะตั้งแต่ต้นทาง ผู้ประกอบ
การควรมาปรึกษากันในเรื่องของขยะและสิ่งแวดล้อม
และหน่วยงานภาครัฐควรเข้าร่วมในการทำงานในการ
ให้ความรู้ ซึ่งปัญหาหลักที่เกิดกับแหล่งท่องเที่ยวคือ ขยะ

นางสาวสุชาวดี ศรีสุวรรณภาพ : ขยะเป็นปัญหาสำคัญ
สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่ง มีการทำโมเดลการจัดการ
ขยะที่บางแสนมีการตั้งคณะทำงานฯ โดยมีผู้ว่าราชการ
จังหวัดเป็นประธานและมีผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ และ
ผู้ประกอบการเป็นกรรมการ และพิจารณาด้วยว่าใครเป็น
ผู้ผลิตขยะเป็นจำนวนมากต้องจ่ายมาก และเอาเงินจาก
การบริหารจัดการมาซื้อเตาเผาหรือเชื้อเพลิงซึ่งเป็น
รูปแบบการบริหารจัดการ และพยายามผลักดันให้แต่ละ
จังหวัดตั้งคณะทำงานฯ ขึ้นมาบริหารจัดการขยะและ
ทำงานอย่างครบวงจร ส่วนในเรื่องของนักท่องเที่ยวนั้น
กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาเน้นนักท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ
ไม่เน้นจำนวนนักท่องเที่ยว และเน้นให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว
โดยแยกเป็นประเภทของการท่องเที่ยว และต้องสร้างผู้นำ
ที่มีจิตสำนึกเพื่อมาเกื้อหนุนชุมชน

นายวิชา นรงค์ศรี : ไม่มีใครกล่าวถึงเจ้าของพื้นที่จริงๆ ซึ่งพื้นที่ชุ่มน้ำประชาชนทุกคนเข้าไปใช้ประโยชน์ได้แต่ทุกวันนี้เรามองแค่หน่วยงานของรัฐ ธุรกิจท่องเที่ยว การท่องเที่ยวทรัพยากรต้องรักษา นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ควรทำตามกฎระเบียบที่เจ้าของพื้นที่วางไว้ การให้ความรู้ นักท่องเที่ยวโดยนักท่องเที่ยวประเทศไทยมีหลายเกรด เช่น นักดื่มสุรา นักวิชาการ เป็นต้น แต่นักท่องเที่ยวเหล่านี้ทราบหรือไม่ว่าเขายู่ระดับไหนของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่ใช่เข้าไปในป่าแล้วบอกว่าเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แต่ควรรู้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คือการท่องเที่ยวในลักษณะไหน คนที่จะต้องทำให้นักท่องเที่ยวรู้ว่าเขาเป็นใครคือ หน่วยงานไหนได้แก่ เจ้าของพื้นที่ หรือรีสอร์ท การท่องเที่ยวต้องให้นักท่องเที่ยวมีข้อมูล ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องทำให้นักท่องเที่ยวรู้ว่าเขาเป็นนักท่องเที่ยวแบบไหนไม่ใช่ว่า ยกตัวอย่างเช่น นักท่องเที่ยวทุกคนถ้าอยากจะได้กระทิงสักตัวหนึ่งแล้วใครก็ได้ที่จะได้กระทิงในห้วยขาแข้งซึ่งเป็นไปไม่ได้ บางคนไปห้วยขาแข้งไปเซ่จั่วบ้านคุณสืบ นาคะเสถียรอย่างเดียวแล้วออกมาบอกว่าไม่เห็นเสือสักตัวเพราะเขาไม่รู้ว่าเขาเป็นนักท่องเที่ยวระดับไหน ถ้าคนรู้ว่าเขาเป็นนักท่องเที่ยวตัวจริงต้องรู้ว่ามันต้องใช้เวลานานมากๆ ถึงจะได้เห็นเสือตัวจริงในป่า แต่ถ้านักท่องเที่ยวทั่วไปเข้าไปในห้วยขาแข้งไม่รู้ด้วยว่ามรดกโลกคืออะไรนี่คือ สิ่งที่นักท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นอยู่ การรักษาทรัพยากรท้องถิ่นต้องดูแลปกป้องโดยชุมชนต้องร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่นจะดำเนินการดูแลรักษาทรัพยากรให้ยั่งยืนได้อย่างไร ประเด็นสำคัญคือ คนที่อยู่ในท้องถิ่นรู้เรื่องเห็นด้วยหรือได้รับการให้เกียรติอย่างน้อยแค่นี้ยกตัวอย่างเวลาขับรถผ่านไปเคยจอดถ่ายรูปหรือจอดดูคนที่มาซื้อพืชพันธุ์กล้วย และนาข้าวหรือไม่ เพราะมันเป็นสิ่งสวยงามเป็นวิถีชีวิต ภูมิปัญญาของประเทศไทย ชาวต่างชาติให้ความสนใจแต่คนไทยไม่สนใจ การทำนาเกลือเป็นอาชีพที่สวยงามเมื่อขับรถผ่านจังหวัดสมุทรสงคราม และสมุทรสาคร จะเห็นกองเกลือสีขาวเป็นรูปปิรามิดทุกคน

อยากถ่ายรูปชาวต่างชาติเห็นก็สนใจแต่คนไทยไม่ค่อยสนใจ ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับคนในพื้นที่

ขยะเป็นปัญหาสำคัญซึ่งนักท่องเที่ยวมีทั้งไปกลับและค้างคืน รีสอร์ทสามารถที่จะบังคับนักท่องเที่ยวได้โดยใช้อุปกรณ์ต่างๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้นักท่องเที่ยวใช้ การที่จะเข้าไปเที่ยวในที่ต่างๆ สิ่งแรกที่เราจะต้องพบเจอคือ ประชาชนในพื้นที่ต้องมีการให้เกียรติคนในพื้นที่ สถานที่อาชีพและวิถีชีวิตซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ได้จากสิ่งเหล่านี้

การลงไปเที่ยวซ้ำกับการไปเที่ยวครั้งเดียวแล้วเลิกไปอะไรเป็นสาเหตุสำคัญผู้ประกอบการคิดเสมอว่าต้องการให้นักท่องเที่ยวคนเก่ากลับมาใหม่ด้วยความประทับใจ นักท่องเที่ยวเคยตอบใหม่ว่ากลับมาที่เดิมเพราะอะไร การทำธุรกิจอยากได้ลูกค้าหรือขาประจำซึ่งผู้ประกอบการจะต้องทำให้ได้ เวลาคุยกับผู้ประกอบการจะถามว่าจริงใจกับท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมมากแค่ไหน การทำธุรกิจต้องซื่อสัตย์กับสังคมและต้องรักษาสิ่งแวดล้อมของการประกอบธุรกิจเพราะว่ามันคือต้นทุน นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมยังเป็นต้นทุนสำหรับชุมชนในการดำรงชีวิตของประชาชน การที่นักท่องเที่ยวเข้าไปเป็นจำนวนมากแล้วแล้วทำให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่แค่ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่สูญเสียแต่อาจมีผลทำให้วิถีชีวิตของชุมชนหายไปด้วย

กิจการดูนกแบ่งออกเป็นสองอย่าง คือ การดูแบบจริงจัง กับการถ่ายภาพนกซึ่งปัจจุบันได้รับความนิยมมากเนื่องจากความหลากหลายของนก การท่องเที่ยวดูนกที่ชาวต่างชาติเข้ามาในประเทศไทยไม่น้อย สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทยประสานกันจากประชาชนในพื้นที่ เรียกว่า Local guide ประจำอยู่ในท้องถิ่นเพื่อรองรับสำหรับชาวต่างชาติที่เข้ามาในพื้นที่ ส่วนกิจกรรมดูนกนั้นมีการให้ความรู้ตั้งแต่เยาวชนจนถึงประชาชนทั่วไป โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ในการดูนก การใช้คู่มือดูนก และแหล่งดูนกที่สำคัญของประเทศไทยมีที่ไหนบ้าง ส่วนการถ่ายรูปนกนั้นจะต้องมีการเรียนรู้ว่าอะไรคือ

ภัยคุกคาม เพราะว่าการดูนกและการถ่ายรูปนกนั้นเป็นภัยคุกคามถ้าไม่มีการวางแผนเพราะว่านกนั้นสามารถเคลื่อนย้ายไปได้เมื่อมีภัยคุกคาม ดังนั้นต้องมีการให้ความรู้กับคนดูนกและคนถ่ายรูปนกตลอด จิตสำนึกนั้นทุกคนมีไม่เท่ากัน ดังนั้นการดูนกทำให้รู้จักกับธรรมชาติ ถ้าไม่รู้จักกฎข้อบังคับในการเข้าไปใช้พื้นที่นั้นๆ มันคือ ภัยคุกคามการท่องเที่ยวทุกอย่างเมื่อเข้าไปในพื้นที่ที่เปราะบางคือการรบกวน ต้องให้มีการรบกวนน้อยที่สุด วิธีการคือการให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวที่จะไปท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นๆ โดยการคัดนักท่องเที่ยวให้ได้ว่าคนไหนคือนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และควรเที่ยวได้ในระดับไหน คนไหนคือนักท่องเที่ยวมือใหม่ควรได้รับการอบรมการเป็นนักท่องเที่ยวก่อน การจ่ายเงินเพื่อท่องเที่ยวในที่ๆ แพงไม่ได้บอกว่าคุณนักท่องเที่ยวคนนั้นมีคุณภาพ การเป็นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพต้องรู้ว่าพื้นที่แต่ละพื้นที่ที่จะเข้าไปท่องเที่ยวนั้นจะต้องเตรียมตัวอย่างไร และสามารถเข้าไปในพื้นที่อย่างกลมกลืนและมีความสุข

นางพัชรา วงศ์วัฒนะ : ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงผู้ใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ ถ้าคิดถึงในเรื่องของการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการท่องเที่ยวจะประกอบด้วย 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ 1. ทรัพยากร คือ ตัวพื้นที่ชุ่มน้ำ 2. ผู้ใช้ประโยชน์คือนักท่องเที่ยว นักวิจัย สิ่งหนึ่งที่คุณวิชากล่าวถึงซึ่งในแนวทางการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำควรดำเนินการคือ การทำแผนที่การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ชุ่มน้ำนั้น ที่คุณวิชากล่าวพื้นที่ชุ่มน้ำไม่ใช่เฉพาะสำหรับนักท่องเที่ยวแต่ผู้ใช้ประโยชน์หลักจริงๆ คือ ชุมชนใช้พื้นที่ชุ่มน้ำในการดำรงชีวิต ยกตัวอย่างเช่น ทะเลน้อยที่จังหวัดพัทลุงมีความขัดแย้งในเรื่องของกิจกรรมที่ปรากฏระหว่างชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว และหน่วยงานของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีการปลูกบัว ซึ่งทราบว่าบัวมีเหง้าอยู่ใต้ดิน ดังนั้นถ้าปลูกบัวเป็นจำนวนมากจะทำให้พื้นที่บริเวณนั้น

ตื้นเขิน ถ้าปล่อยให้ทะเลน้อยเป็นไปตามธรรมชาติไม่มีการจัดการก็จะเกิดการตื้นเขิน ในเรื่องของทางนิเวศวิทยาเป็นเรื่องของการทดแทนทางระบบนิเวศมันจะเปลี่ยนสังคมของสิ่งมีชีวิตตรงนั้นไม่ว่าจะเป็นพืช หรือสัตว์ ดังนั้นทะเลน้อยที่เป็นที่อยู่อาศัย เป็นที่วางไข่ของนกหลายชนิด ถ้าปล่อยให้โดยไม่มีการจัดการจะทำให้ระบบนิเวศเปลี่ยนแล้วนกอาจจะอาศัยอยู่ตรงนั้นไม่ได้ พื้นที่ชุ่มน้ำอยู่ภายใต้หน่วยงานที่จัดการทั้งภาครัฐ และเอกชน น่าจะต้องมีเจ้าภาพในการทำแผนที่การใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำและคิดว่าสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน่าจะเป็นหน่วยงานที่จะประสานงานกับหน่วยงานที่จะจัดทำแผนที่การใช้ประโยชน์ ทะเลน้อยนั้นกิจกรรมการเข้าไปดูนกนั้นเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมแต่ไปขัดแย้งกับกิจกรรมการทำประมงเพราะว่าถ้าน้ำตื้นปลาอยู่ไม่ได้ สาหร่ายมากปลาก็อยู่ไม่ได้ประชาชนเดือดร้อน ถ้ามองรอบๆ ตัวทะเลน้อยนั้นมีชุมชนทะเลน้อยที่ทำเรื่องผลิตภัณฑ์จากกระจุมีเรื่องของน้ำเสียที่ปล่อยลงไปอีกจะต้องมีหน่วยงานอื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้องเพราะฉะนั้นตรงนี้ถ้าหากว่าไม่จัดการพื้นที่ชุ่มน้ำก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์ในเรื่องของการท่องเที่ยวตรงนั้นได้ ในเรื่องของท่องเที่ยวไม่ใช่เป็นเครื่องมือที่พิเศษที่สุดในการเพิ่มผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ หากสำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยนั้นไม่ใช่ทุกพื้นที่ที่จะใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ทุกที่ หน่วยงานของรัฐควรคำนึงถึงการผลักดันโครงการท่องเที่ยวถ้าเข้าไปในพื้นที่ที่ไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวจะเป็นการทำลายพื้นที่และเป็นการทำร้ายชุมชนด้วย การทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีข้อมูลในเชิงวิชาการมาช่วยสนับสนุนเพื่อให้ทราบถึงศักยภาพของพื้นที่ตรงนั้นและทราบถึงการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่มากน้อยแค่ไหนถึงจะไม่ไปทำลายระบบนิเวศพื้นที่เดิมตรงนั้น แนวทางการอนุรักษ์พื้นที่คือ ถ้าบริเวณใดมีความเสื่อมโทรมต้องมีมาตรการฟื้นฟูโดยการบริหารจัดการพื้นที่ของรัฐหรือเอกชน ชุมชนควรตั้งอยู่บนฐานวิชาการ

การให้ความรู้ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา เพราะต้องการนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ผู้ประกอบการ ชุมชนที่เข้าใจบริบทในพื้นที่ของตนเอง ในเรื่องการอนุรักษ์ควรใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการสำหรับผู้กระทำผิด ปัจจุบันตอนนี้มีมาตรการที่เข้ามาแล้วกล่าวถึงกันมากในเรื่องของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ คือ เรื่องของมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ซึ่งน่าจะเป็นแนวทางที่จะช่วยโดยถ้ามีเอกชนหรือชุมชนที่พร้อมจะดูแลรักษาพื้นที่ชุ่มน้ำตรงนั้นแล้วมีคนได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวแล้วจะมีมาตรการทางเศรษฐศาสตร์อะไรที่จะไปช่วย พื้นที่วังน้ำเขียวพื้นที่ที่เป็นรีสอร์ทที่มีการบุกรุกแล้วมีการถูกจับกุมถ้ากฎหมายสามารถที่จะเอื้อให้เขาใช้ประโยชน์พื้นที่นั้นต่อไปได้ รัฐควรมีนโยบายหรือแผนงานที่ชัดเจนว่าเขาจะอยู่ได้ด้วยเงื่อนไขอะไรบ้าง เช่น ถ้าจะปลูกป่าไม่ควรจะปลูกป่าแบบ 4X4 แต่ควรเอาแนวคิดแบบปลูกป่าแบบสืบลั่นไปเลือกพันธุ์ไม้ที่เขาสามารถใช้ประโยชน์ได้หรือใช้วิธีการปลูกป่าตามแนวพระราชดำริซึ่งจะช่วยในเรื่องของสภาพแวดล้อมและเป็นแรงจูงใจ และการใช้เรื่องการปลูกต้นไม้มาลดภาษีที่ต้องเสีย ปัจจุบันเป็นเรื่องที่ทั่วโลกให้ความสนใจ ประเทศไทยเองกำลังจะเข้าสู่การดำเนินงานแบบนั้น ดังนั้นในเรื่องของแนวทางการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำน่าจะมีในเรื่องของมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เข้ามาด้วย

นายณัฐวัฒน์ วัฒนประสิทธิ์ : แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นเขตอุทยานแห่งชาติจะมีปัญหาในเรื่องการดูแลรักษาทรัพยากร อย่างเช่น ที่ตรังรูเตราจะเปิดท่องเที่ยวปีหนึ่งประมาณ 3-4 เดือน แต่ช่วงหลังนักท่องเที่ยวมีปริมาณมากผู้ประกอบการต้องการเปิดท่องเที่ยวตลอดทั้งปี อุทยานแห่งชาติต้องการให้ปะการัง สัตว์น้ำได้พักบ้าง โดยในปีพ.ศ. 2553 เกิดปะการังฟอกขาวเพราะว่าปริมาณนักท่องเที่ยวมีเป็นจำนวนมากจึงกลายเป็นข้อขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการกับหน่วยงานภาครัฐที่ดูแล

ทรัพยากร ในส่วนของชมรมนักท่องเที่ยวจังหวัดสตูลมีแนวคิดว่าการโชนนิ่งเป็นพิธีกรรมทางทะเลห้ามเรือเข้าไปในบริเวณนั้นเพื่อให้ปะการังและสัตว์น้ำอยู่อย่างธรรมชาตินักท่องเที่ยวสามารถที่จะดำน้ำดูได้

นายตินัน พัทลุง : ในปีพ.ศ. 2553 นักท่องเที่ยวที่เข้ามาปริมาณมากแล้วทำให้ฟอกขาว จริงแล้วตรงนี้นั้นเป็นวิกฤตทางธรรมชาติเกิดเอลนีโญขึ้นมา ส่วนของปะการังอยู่ได้ตั้งแต่อุณหภูมิตั้งแต่ 26-29 องศาเซลเซียส ถ้าอุณหภูมิ 30 - 34 องศาเซลเซียสทำให้เกิดการฟอกขาว การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนควรมีมาตรการกฎหมายเพื่อให้เกิดศักยภาพ ต้องมีมีคู่เทศก์ที่มีความชำนาญและมีองค์ความรู้ในพื้นที่จะทำให้ทรัพยากรในพื้นที่คงอยู่อย่างแน่นอน และควรมีศูนย์อบรมของแต่ละพื้นที่เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวจะต้องเข้าศูนย์ก่อนเพื่อคัดกรองนักท่องเที่ยวเพื่อดำรงทรัพยากรของเราให้ดำรงอยู่คู่โลกตลอดไป

นางสาวรำไพพรรณ แก้วสุริยะ : นอกจากมัลดีเทศ์แล้วยังมีปราชญ์ชุมชนเป็นผู้ที่รอบรู้แล้วสามารถที่จะเล่าเรื่องราวต่างๆ ที่ให้ความรู้และสนุกสนานเพลิดเพลิน นอกจากบุคลากรนำเที่ยวแล้วบุคลากรในด้านการบริการในพื้นที่ในทุกกิจกรรมจะต้องเป็นผู้ที่มีจิตใจในด้านการบริการและคอยช่วยเหลือนักท่องเที่ยวซึ่งมีความสำคัญ ซึ่งบุคลากรนั้นมีความสำคัญพอๆ กับทรัพยากรการที่จะใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์หรือเสื่อมโทรมขึ้นอยู่กับบุคลากร

นายวิชา นรงค์ศรี : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการหรือทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดูแลพื้นที่นั้นๆ เพื่อประโยชน์ในด้านต่างๆ ต้องการให้รับผิดชอบกับสังคม สิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น เพราะมีคนไทยอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสได้เห็นในสิ่งที่เราเห็นเพราะฉะนั้นเราควรรักษาดูแลให้คนไทยหรือลูกหลานที่ยังไม่มี

โอกาสได้เห็นได้ดู และอยากให้ตระหนักว่าพื้นที่ที่เข้าไปใช้ประโยชน์หรือพื้นที่ที่เข้าไปทำมาหากินเพื่อดำรงชีวิตเป็นพื้นที่ที่อาสาเข้าไปดูแลและปกป้องเพื่อให้คนไทยที่ยังไม่มีโอกาสได้เห็นได้เข้ามาเห็นและช่วยกันเก็บรักษาไว้ให้นานที่สุดและใช้การท่องเที่ยวให้เป็นประโยชน์และนานที่สุด

นาวาโทสมจิตร เหล่านะ : พื้นที่ชุ่มน้ำในส่วนของพื้นที่ทหารมี ขอยกตัวอย่างพื้นที่ป้อมพระจุลจอมเกล้าซึ่งเป็นพื้นที่อนุรักษ์เป็นป่าชายเลนประมาณ 100 ไร่เป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์เป็นพื้นที่ที่มีการสร้างป้อมปืนเสือหมอบเพื่อใช้ยิงเรือรบฝรั่งเศสใน รศ. 112 เกี่ยวกับการฉีพาทดินแดนที่ไทยเสียดินแดนฝั่งประเทศลาวให้กับฝรั่งเศส ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญจะพัฒนาเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์ ที่ผ่านมาใช้งบประมาณส่วนหนึ่งไปพัฒนาและเปิดให้ประชาชนเข้าชม

นายวิชา นรงค์ : พื้นที่ป้อมพระจุลจอมเกล้าเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของพื้นที่ชุ่มน้ำอ่าวไทยตอนในซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติตั้งแต่จังหวัดชลบุรีถึงจังหวัดเพชรบุรี การที่สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทยได้เข้าไปทำงาน ถ้าเป็นเรื่องการให้ความรู้ การสร้างความเข้าใจ สร้างจิตสำนึกให้กับพื้นที่นั้นสามารถทำได้ งบประมาณนั้นสามารถขอกองทุนสิ่งแวดล้อมได้โดยเขียนโครงการเข้าไป

นางสาวสุชาติ ศรีสุวรรณ : ถ้าจะเขียนโครงการด้านการท่องเที่ยวสามารถเขียนขอมาได้โดยตรงเพราะว่าเป็นงบประมาณด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง กรมการท่องเที่ยวมีการจัดทำหลักสูตรต่างๆ และเผยแพร่ และจัดอบรมบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยว

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพืชมงคลโลก ประจำปี 2555
เรื่อง “การทอเกี่ยวเพื่อสนับสนุนพื้นที่ชุ่มน้ำและชุมชน”

1 กุมภาพันธ์ 2555 ณ โรงแรมบารวย การ์เดนส์ กรุงเทพฯ

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

นายเสรี โพธิ์พินิจ

สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า

โทรศัพท์ 02-561-4835

นายศุภชัย วรรณพงษ์

อุทยานแห่งชาติแม่ยม

โทรศัพท์ 054-556537

นายจำนงค์ สุขสวัสดิ์

อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

โทรศัพท์ 032-821568

นายสุกฤดี กระต่ายจันทร์

อุทยานแห่งชาติแหลมสน

โทรศัพท์ 077-861431

นายจินดา ศรีสุพัตพงษ์

อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา

โทรศัพท์ 076-481-188

นายชัยวัฒน์ ลิมลิจิตอักษร

อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

โทรศัพท์ 032-459291

นายณรงค์ คงเอียด

อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม

โทรศัพท์ 075-213260

นายครรชิต ศรีนพวรรณ

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ

โทรศัพท์ 034-584-4032

นายดำรง โพธิ์ประสิทธิ์

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะ

โทรศัพท์ 077-286025

นายกฤษฎา หอมสุต

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

โทรศัพท์ 044-249305

นายบุญชู อยู่ภู

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

โทรศัพท์ 038-502001

กรมป่าไม้

นายธิต วิสารตัน

โทรศัพท์ 02-561-4292

นางนัยนา ทองเจียม

สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้

โทรศัพท์ 02-561-4292

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

ดร.อรัญญา เฟื่องสวัสดิ์

โทรศัพท์ 02-793-1011

กรมทรัพยากรน้ำ

นางวลิตา ขวนชัยน

สำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ

โทรศัพท์ 02 2986602

กรมทรัพยากรธรณี

75/10 ถ.พระราม 6 เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

นายสมชาย ทรัพย์ปริญญาพร

โทรศัพท์ 02-621-9814

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

นายมีศักดิ์ มิตินทวิสมัย

โทรศัพท์ 02-577-1138

กรมควบคุมมลพิษ

นางสาวจิระนันท์ เหมพูลเสิริฐ

นางสาวณรรวดี ชินราช

นางสาวสุธิดา คงเพชรสถิตย์

สำนักจัดการคุณภาพน้ำ

โทรศัพท์ 02-298-2257

องค์การการจัดการน้ำเสีย

นายวิรัตน์ ภมรนนท์

นางสาวอรทัย อินประสิทธิ์

โทรศัพท์ 02-273-8565

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค

นายอภิวัฒน์ คุณารักษ์

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1

เชียงใหม่

โทรศัพท์ 053-218032

นางสาวนฤมล นาคามี

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 3 พิษณุโลก

โทรศัพท์ 055-311172

นางสาวปณิดา เชียงว่อง

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 4 นครสวรรค์

โทรศัพท์ 056-383565

นายสุวรรณ นันทศรุต

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 5

นครปฐม

โทรศัพท์ 034-275339

นางประนอม ปิยะธารกิจ

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี

โทรศัพท์ 032-327602-3

นางสาวจรรุภา อยู่พูล

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 7 สระบุรี

โทรศัพท์ 036-266202

นางสาวกฤษณา เชยพันธุ์

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8 ราชบุรี

โทรศัพท์ 032-327602-3

นายวิรุฬ ฤกษ์ธนะขจร

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10

ขอนแก่น

โทรศัพท์ 043-246772

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัด

นายสมยศ เข้มแก้ว

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดกาญจนบุรี
โทรศัพท์ 034-521037

นายอยู่ เสนาธรรม

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดฉะเชิงเทรา
โทรศัพท์ 038-511053

นางพัชรา สุริวงศ์

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดชลบุรี
โทรศัพท์ 038-455178

นายรัชฎา สุริยกุล ณ อยุธยา

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยนาท
โทรศัพท์ 056-411013

นายอิสระ พรหมเดชบุญ

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ 044-811466

นายจรศักดิ์ ละอองเทพ

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร
โทรศัพท์ 077-512166

นายวรการ อินทะนิล

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดเชียงราย
โทรศัพท์ 053-600816

นายบรรพต คันธเสน

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ 053-275265

นายมนภัทร วังสานวัตร

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดตรัง
โทรศัพท์ 075-218983

นายสุรเด่น สัญญาอาจ

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดตราด
โทรศัพท์ 039-511157

นายปัญญารัตน์ รังศิลป์

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดตาก
โทรศัพท์ 055-517691

นายยงยุทธ ขำนาญรบ

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดนครนายก
โทรศัพท์ 037-311291

นายอุทัย แจวจันทัก

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดนครราชสีมา
โทรศัพท์ 044-214377

นายสุเมธ อภิภรณ์

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดนครศรีธรรมราช
โทรศัพท์ 075-318370

นางสาวคันสนีย์ พวงทอง

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดนครสวรรค์
โทรศัพท์ 056-228058

นายสมปอง สุขชะ

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดนราธิวาส
โทรศัพท์ 073-642651

นายเชิดชัย จริยะปัญญา

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดน่าน

โทรศัพท์ 081-7520477

นายสา แสงสว่าง

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดบึงกาฬ

โทรศัพท์ 042-403275

นางสาวจริยา ตาแก้ว

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดบุรีรัมย์

โทรศัพท์ 089-6064505

นายเผด็จ ลายทอง

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดปทุมธานี

โทรศัพท์ 0-2581-6165

นางจิรภัฏฐ์ ปรานต์ประสิทธิ์

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โทรศัพท์ 032-6024896

นายอำนาจ บำรุงพงศ์

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดปราจีนบุรี

โทรศัพท์ 037-454326

นายศักดิ์ดา วิเชียรศิลป์

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดปัตตานี

โทรศัพท์ 073-460073

นายสมาน สะแด

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดพังงา

โทรศัพท์ 0-7644-0619

นายชุตินัน ศรีทอง

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดพัทลุง

โทรศัพท์ 074-840823

นายรัตพล ภาควมิกมลเลิศ

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดพิจิตร

โทรศัพท์ 0-5661-1295

นายประจวบ เทอดเกียรติกุล

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดพิษณุโลก

โทรศัพท์ 055-252761

นายอดุลย์ ศิริชัย

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดเพชรบุรี

โทรศัพท์ 032-425028

นายจเรศักดิ์ นันตะวงษ์

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดเพชรบูรณ์

โทรศัพท์ 056-729786

นายสายยนต์ สีหาบัว

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดมหาสารคาม

โทรศัพท์ 0-4377-7900

นายขมภู มหันตะภาศรี

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โทรศัพท์ 053-695474

นายธนวัฒน์ ชูรัตน์

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดยโสธร

โทรศัพท์ 045-715466

นางสาวสุวิน สิทธิบุตร

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมจังหวัดร้อยเอ็ด
โทรศัพท์ 0-4351-1561

นายมนู อานันท์สฤฎ์

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมจังหวัดระนอง
โทรศัพท์ 077-823255

นายธีรยุทธ ดันธีระพลชัย

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดระยอง
โทรศัพท์ 038-61100

นายสมชัย มาเสถียร

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมจังหวัดราชบุรี
โทรศัพท์ 032-337041

นายอนิวัตต์ อร่ามมนทิตราลัย

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมจังหวัดลำปาง
โทรศัพท์ 0-4561-1988

นางสาวโนทัย เทียนสว่าง

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดลำพูน
โทรศัพท์ 0-5351-0662

นายชาญชัย งามเจริญ

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมจังหวัดศรีสะเกษ
โทรศัพท์ 0-4561-1988

นายชุมพล เจริญวิไล

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมจังหวัดสกลนคร
โทรศัพท์ 042-713432

นายสุรศักดิ์ กนกเนตรจรม

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดสตูล
โทรศัพท์ 074-711039

นายสวัสดิ์ กิจจามัย

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรสงคราม
โทรศัพท์ 0-3471-1467

นายพัฒนะ ศิริมัย

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดสมุทรสาคร
โทรศัพท์ 0-3481-0300

นายพุดพิงศ์ สุรพฤกษ์

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระแก้ว
โทรศัพท์ 081-7520912

นายเอกลักษณ์ สิ้นสวาท

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดสระบุรี
โทรศัพท์ 036-223040

นายสามารถ มีดำเนิน

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดสิงห์บุรี
โทรศัพท์ 0-3651-1713

นายจารุเดช พันธุ์อุบล

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดสุโขทัย
โทรศัพท์ 0-5561-3352

นายธีรพล ศรีโมรา

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดสุพรรณบุรี
โทรศัพท์ 035-535426

นายณัฐพร รักบำรุง

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดสุราษฎร์ธานี
โทรศัพท์ 0-7728-7156

นายณัฐนันท์ พงษ์ภูริพัฒน์

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดสุรินทร์
โทรศัพท์ 044-518223

นายสุพจน์ เพร็ดพริ้ง

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดหนองคาย
โทรศัพท์ 0-4241-1149

นายวิวัฒน์ ตันเสรี

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดหนองบัวลำภู
โทรศัพท์ 0-4231-1042

นายจรงค์ รัตนพันธ์

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดอุทัยธานี
โทรศัพท์ 056-513159

นายสันติ บรรเทงจิตร

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดอุดรธานี
โทรศัพท์ 055-411056

นายการุณพงษ์ สะวานนท์

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดอุบลราชธานี
โทรศัพท์ 0-4525-6130

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

60/1 ซอยพิบูลวัฒนา 7 ถนนพระราม 6 เขต
พญาไท กรุงเทพฯ 10400

นายพนพล ธิยะใจ

รองเลขาธิการ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

ดร.สิริกุล บรรพพงศ์

ผู้อำนวยการสำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656637

นางเพราพรรณ ทองส้ม

สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นางอารีย์ วัฒนา ทุมมาเกิด

สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นางภัทรินทร์ แสงให้สุข

สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656638

นายชัยชัย ศิลปสุนทร

สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656639

นางสาวเบญจมาภรณ์ วัฒนธชัย

สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656639

นางสาวกฤษณา สุขนิวัฒน์ชัย

สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656639

นางอุษารักษ์ จันทร์ภักดี

สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นางสาวภัทราภรณ์ โสมนัส

สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นางสาวสโรชา หรุ่นศิริ

สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นายวัลลภ ปรีชามายุ
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นายศตวรรษ เลื่อนสาคร
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นางสาวสิริวรรณ สงวนทรัพย์
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นางสาวศศิธร ศิริเสรี
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นางสาวอัจฉรา วัฒนเสรีกุล
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นางสาวสมนา โพธิ์คำ
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นายปริญญา สิ้นหานนท์
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นายชัยวัฒน์ ประมวล
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นายธัญพนธ์ เทศข้า
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นางสาวโสมวรรณ สุขประเสริฐ
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นางสาวดาลัด เส้นทอง
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นางสาวพรรณิ พานทอง
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นางสาวศรินญา ภูผาจิตต์
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นางสาวอัญชลี มะลิวัลย์
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นางสาวศุภวรรณ ภูพันธ์
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นางสาวอนุสรာ ทองเอี่ยม
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
โทรศัพท์ 02-2656636

นายกิตติบดี ชินโคตรพงศ์
กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม
โทรศัพท์ 0-2265-6685

นางสาวตติยา อุตระการ
กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม
โทรศัพท์ 0-2265-6560

นางสาวนันทพร อยู่สะอาด
กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม
โทรศัพท์ 0-2265-6734

นางสาวไอลดา ยาท่วม
กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม
โทรศัพท์ 0-2265-6734

นางสาววนิสา กันทมณี

กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
โทรศัพท์ 0-2265-6734

นางสาวสุพร เทพสุตา

กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
โทรศัพท์ 0-2265-6734

นายดำรงค์ เครือไพบูลย์กุล

สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
โทรศัพท์ 0-2265-6613

นายสุโข อุบลทิพย์

สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
โทรศัพท์ 0-2265-6626

นายรังสันต์ ชะนะจน

สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
โทรศัพท์ 0-2265-6632

นายสัญญา สืบสิงห์

สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
โทรศัพท์ 0-2265-6632

นางอินทนิล อินท์ชยะนันท์

สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
โทรศัพท์ 0-2265-6626

นางนิรวาน พิพิธสมบัติ

สำนักงานประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
โทรศัพท์ 0-2265-6692

นางสาวรณูช เอมมาโนชญ์

สำนักงานประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
โทรศัพท์ 0-2265-6692

นางสาววาสนี ศรีสุนนท์

สำนักงานประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
โทรศัพท์ 0-2265-6692

นางสาวมนวิภา พันธุนิล

สำนักงานประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
โทรศัพท์ 0-2265-6692

นายอุกฤษฏ์ หมั่นภักดี

สำนักงานประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
โทรศัพท์ 0-2265-6692

นางมิ่งขวัญ ธรศิริกุล

กองติดตามและประเมินผล
โทรศัพท์ 0-2265-6538

นางสาวพัชรกร การันต์

กองติดตามและประเมินผล
โทรศัพท์ 0-2265-6538

นางสาวสรัญญา ธนสัมฤทธิ์

กองติดตามและประเมินผล
โทรศัพท์ 0-2265-6538

นายราชิต สราทธพันธ์

กองติดตามและประเมินผล
โทรศัพท์ 0-2265-6538

นางกิตติมา ยินเจริญ

กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม
โทรศัพท์ 0-2265-6579

นางสุกัลยา ปันตะจักร์

กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม
โทรศัพท์ 0-2265-6579

นางวันทนี เพ็ชรอำไพ

กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม
โทรศัพท์ 0-2265-6579

นางสาวอรุณี วิเชียรประดิษฐ์

กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

โทรศัพท์ 0-2265-6579

นางสาวกนกกาญจน์ โกดิรัมย์

กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

โทรศัพท์ 0-2265-6579

นางสาวพนารัตน์ ตระบูรณ

สำนักงานเลขานุการกรม

โทรศัพท์ 0-2265-6527

นายวีรณัฐ ฐานสุพร

กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ

โทรศัพท์ 0-2265-6571

นางสุพิทย์พร บุณนา

กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ

โทรศัพท์ 0-2265-6571

นางสุชารัตน์ มนตรีเศรษฐ

กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ

โทรศัพท์ 0-2265-6571

นางสาวสุกัญญา วิศาล

กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ

โทรศัพท์ 0-2265-6571

นางขรินี สุวรรณทัต

กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ

โทรศัพท์ 0-2265-6571

นางสาวสุรีย์พร เกิดแก่นแก้ว

กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ

โทรศัพท์ 0-2265-6571

นางสาววิวินีย์ ดิลกรัตนพิจิตร

กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ

โทรศัพท์ 0-2265-6571

สถาบันการศึกษา

นางพัชนุช วงศ์วรรณะ ฟอสเตอร์

ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์

ม.เกษตรศาสตร์

โทรศัพท์ 02-579-0172

ผศ.ดร.ศิริประภา เปรมเจริญ

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์

โทรศัพท์ 034-281105

ดร.ชัยวัฒน์ เอกวัฒน์พานิชย์

ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์

ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

โทรศัพท์ 02-470-9138

ผศ.ดร.จรัสธร บุญญานภาพ

คณะเกษตรศาสตร์ ม.นเรศวร

โทรศัพท์ 055-962732

นายมารุต ทิพรส

คณะวิทยาศาสตร์ ม.บูรพา

โทรศัพท์ 038-103133

นางสาวนุชจรินทร์ แก้วกล้า

ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ ม.บูรพา

โทรศัพท์ 0-3875-4900 ต่อ 309

รศ.ดร.นพรัตน์ บำรุงรักษ์

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์

โทรศัพท์ 074-429758

กรมประมง

เกษตรกลาง จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

นายอภิชาติ เต็มวิชากร

ผู้เชี่ยวชาญ

โทรศัพท์ 081-7912075

นางสาวธนาภรณ์ จิตต์पालพงศ์

สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรประมงน้ำจืด

โทรศัพท์ 02-5799527

กรมพัฒนาที่ดิน

ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

นางสาวรรภา นามเมือง

สำนักบริหารและพัฒนาการใช้ที่ดิน

โทรศัพท์ 02-5797589

นางสาวพิมลศิริ ศุภเสถียรไชย

สำนักบริหารและพัฒนาการใช้ที่ดิน

โทรศัพท์ 02-5797589

อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

นายสนใจ หะวานนท์

รองผู้อำนวยการศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม

โทรศัพท์ 032-508352

การก่อกำแพงแห่งประเทศไทย

นายเยียรยง ไชยรัตน์

ผู้อำนวยการสำนักงานการก่อกำแพง

กรุงเทพมหานคร

โทรศัพท์ 02-250-5500 ต่อ 2991

นายอภิวัฒน์ ทับทิมโต

ผู้อำนวยการสำนักงานการก่อกำแพง

จังหวัดสมุทรสงคราม

โทรศัพท์ 034-752847

นายทองศักดิ์ ดุลยธารัง

ผู้อำนวยการสำนักงานการก่อกำแพงจังหวัดสุโขทัย

โทรศัพท์ 055-616223

นายประภาส อินทนปสาธน์

ผู้อำนวยการสำนักงานการก่อกำแพงจังหวัดสงขลา

โทรศัพท์ 074-243747

กรมองค์การระหว่างประเทศ

นายสุรศักดิ์ สุภารัตน์

ผู้อำนวยการกองกิจการเพื่อการพัฒนา

โทรศัพท์ 0-2643-5077

นายอิทธิกร ไตรทศาวิทย์

กองการกิจการเพื่อการพัฒนา

โทรศัพท์ 0-2643-5000 ต่อ 12248

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่ง ประเทศไทย

นายสุชาติ สัยละมัย

โทรศัพท์ 0-2579-1121

นายศิริ ครุฑกานอม

โทรศัพท์ 02-577-9454

องค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล

นายรัฐพล พิทักษ์เทพสมบัติ

โทรศัพท์ 085-7914842

องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN)

นายธวัชชัย รัตนซ้อน

นายสมศักดิ์ สุนทรนวัตร

ผู้จัดการโครงการประเทศไทย

โทรศัพท์ 081-7544548

วิทยากร

ผศ. ดร. สมบัติ อยู่เมือง

คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทรศัพท์ 02-218-5464

นางสาวรำไพพรรณ แก้วสุริยะ

การก่อกำแพงแห่งประเทศไทย

โทรศัพท์ 02-243-3326

นายณัฐวัฒน์ วัฒนประสิทธิ์

เรนฟลอเรสต์ รีสอร์ท

โทรศัพท์ 055-293085

นายดินัน พัทลุง

มูลนิธิ Reef Guardian

โทรศัพท์ 086-9581571

นายวิชา นรังศรี

สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย

โทรศัพท์ 086-8951858

นางสาวสุชาวดี ศรีสุวรรณภาพ

กรมการท่องเที่ยว

โทรศัพท์ 02-612-4148

นายศักดิ์พินิต ผดุงกิจ

กรมชลประทาน

โทรศัพท์ 02-241-4421

นายอำมาตย์ สุธรรมจรัส

กรมทรัพยากรน้ำ

โทรศัพท์ 02-298-6602

นางสุธารา ยินดีรส

กรมพัฒนาที่ดิน

โทรศัพท์ 02-579-7589

นายรังสฤษฎ์ งามศิริ

กรมโยธาธิการและผังเมือง

โทรศัพท์ 02-201-8062

กลุ่มอนุรักษ์

นายสุพจน์ ส่งเสียง

กลุ่มอนุรักษ์พระแม่รำพึง

นางวิไลลักษณ์ ป้อเซ

นายขจร เพ็ญวันศุกร์

นางสารี สุวิชัย

นายปรีชญ์ เจริญชีพ

นางขวัญตา เอี่ยมศิริ

นายชนิษฐ์ มิ่งมงคล

นางสาววินัส ทองภู

กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ

รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพืชมงคล ประจำปี 2555

เรื่อง “การทอเกี่ยวเพื่อสนับสนุนพื้นที่ชุ่มน้ำและชุมชน”

1 กุมภาพันธ์ 2555 ณ โรงแรมบารวย การ์เดนส์ กรุงเทพฯ

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย

ฝ่ายความหลากหลายทางชีวภาพ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

60/1 ซอยพิบูลวัฒนา 7 ถนนพระรามที่ 6 เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2265-6636 โทรสาร 0-2265-6638

<http://www.onep.go.th>

สงวนลิขสิทธิ์

2555 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

การอ้างอิง

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2555.

รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพืชมงคล ประจำปี 2555

“เรื่อง “การทอเกี่ยวเพื่อสนับสนุนพื้นที่ชุ่มน้ำและชุมชน”.

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ. 88 หน้า

ISBN

978-616-316-143-7

พิมพ์ครั้งแรก

มีนาคม 2557

บรรณาธิการ

นิรวาน พิพิธสมบัติ

เรียบเรียงความ

อุษารักษ์ จันทร์ภักดี ชัยวัฒน์ ประมวล

จัดทำเอกสาร

ปริญญ์ สัพพานนท์ ศรินญา ภูผาจิตต์ ศศิธร ศิริเสรี

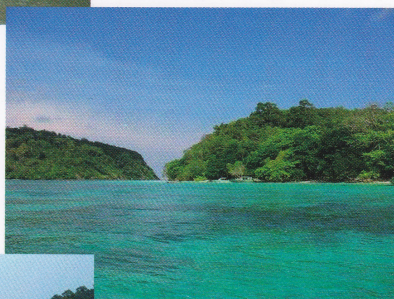
ประสานงาน

สุนนา โพธิ์คำ

ออกแบบและจัดพิมพ์

โรงพิมพ์ดอกเบี๋ย

โทรศัพท์ 0-2272-1169-72 โทรสาร 0-2272-1173

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
60/1 ซอยพิบูลวัฒนา 7 ถนนพระรามที่ 6 แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400